

56. Tiistaina 12 päivänä toukokuuta 1992

kello 14

Päiväjärjestys

Esitellään:

S.

5) Hallituksen esitys n:o 48 laiksi leimaverolain muuttamisesta 1668

Ilmoituksia

S.

6) Hallituksen esitys n:o 50 kiinteistöverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi „

Kolmas käsittely:

7) Hallituksen esitys n:o 51 laiksi maa-seutuelinkeinolain muuttamisesta 1702

1) Ehdotus laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta 1663

8) Hallituksen esitys n:o 52 laiksi jakolain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 11
Talousvaliokunnan mietintö n:o 18

9) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi ulkomaalaisen Suomessa olevasta, hoidotta jääneestä omaisuudesta annetun lain kumoamisesta 1703

2) Ehdotus laiksi tuotevastuuseen sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta 1665

10) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi „

Hallituksen esitys n:o 22
Talousvaliokunnan mietintö n:o 19

Ensimmäinen käsittely:

Pöydällepanoa varten esitellään:

3) Ehdotus laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta „

11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ed. Rinteen ja viiden muun edustajan allekirjoittaman kirjelmän johdosta, joka sisältää muistutuksen valtioneuvoston jäsenten virkatoimen lainvastaisuudesta „

Hallituksen esitys n:o 31
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1

4) Ehdotus laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta 1666

12) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä Venäjän federaation kanssa suhteiden perusteista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä (HE 8) „

Hallituksen esitys n:o 40
Talousvaliokunnan mietintö n:o 20

13) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä Venäjän federaation kanssa yhteistyöstä Murmanskin alueella, Karjalan tasavallassa, Pietarissa ja Leningradin alueella tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 9) 1703

14) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä laeiksi rehulain 13 §:n ja lannoitelain 10 §:n muuttamisesta (HE 35) „

15) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi valtion virkaehtosopimuslain 2 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 43) „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat E. Aho, Alho, Astala, Juhantalo, Kemppainen, Luukkainen, Morri, Nordman, S. Pietikäinen, Pokka, Puhakka, Puisto, E. Rehn, Rimmi, Savolainen ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Puisto, Kemppainen, Alho, Juhantalo ja Väyrynen.

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Puhakka ja Rimmi, virkatehtävien vuoksi edustajat E. Rehn ja Väyrynen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Nordman, Pokka ja Savolainen, tämän kuun 15 päivään virkatehtävien vuoksi ed. S. Pietikäinen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Luukkainen sekä ensi kesäkuun 26 päivään sairauden vuoksi ed. Morri.

Uusi hallituksen esitys

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella

S. kuluvan toukokuun 8 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 56, joka nyt on edustajille jaettu.

Eduskunnan tilintarkastajien kertomus vuodelta 1991

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnan tilintarkastajien kirjelmän ohella viime huhtikuun 24 päivästä on eduskunnalle saapunut eduskunnan tilisäännön 19 §:ssä tarkoitettu tilintarkastuskertomus varainhoitovuodelta 1991. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenet

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Ryynänen vapautusta ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään mainittuna perjantaina kello 10.

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen täydennys

Toinen varapuhemies: Luetaan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen täydennysvaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

”Eduskunnan valitsijamiehet
12 päivänä toukokuuta 1992
N:o 3

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen ilmoittavat, että he ovat tänään valinneet Kansaneläkelaitoksen valtuutetuksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi lastentautien erikoislääkäri Eeva

Kuuskosken vapautuksen saaneen yllääkäri
Jorma Huuhtasen sijaan.

Valitsijamiesten puolesta:

Kimmo Sasi
Puheenjohtaja

Eila Mäkipää
Sihteeri”

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 11
Talousvaliokunnan mietintö n:o 18

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Tässä salissa kuulee hyvin harvoin kansankapitalismin ääntä, sellaisten pienten osakkeenomistajien ääntä, jotka puolustaisivat omia oikeuksiaan ja etujaan. Tuntuu siltä, että se joukko tässä salissa, tarkoitan kokoomuksen kansanedustajia, jotka vannovat ns. yksityisen yritteliäisyyden nimeen, tekevätkin sen bluffaten, ovat tosiasiallisesti vain suuryhtiöiden ja pankkien asiamiehiä ja asianaisia eivätkä puolusta sellaisia pieniä ihmisiä, jotka ovat panneet rahaa peliin yhtiöihin ostamalla niiden osakkeita. Suunnattujen osakeantien avulla pienosakkaisiin on kohdistunut monia vääriä tekoja. Pienosakkaille on tehty väkivaltaa, eikä tämä käsillä oleva lakiehdotus korjaa kaikkia niitä ongelmia, joita aiheutuu.

Vielä suurempi ongelma kuin suunnatut osakeannit tämän jälkeen on se, että osakkeet jakautuvat äänimääriltään eriarvoisiin osakkeisiin ja sellaiset osakkeenomistajat, jotka eivät sijoita välttämättä yhtiöihin niin paljon rahaa kuin vähempiarvoisia osakkeita omistavat omistajat, saavat kohtuuttoman suuren vallan.

Herra puhemies! Tämän takia ehdotan, että hyväksyttäisiin seuraava lausuma, jossa velvoitetaan hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin osakkeiden välisten äänimäärien eriarvoisuuden poistamiseksi:

”Hyväksyessään lakiehdotuksen niin sanottujen suunnattujen osakeantien rajoituksista eduskunta toteaa, että uusi laki edistää kansankapitalismin leviämistä maassamme. Käytäntö, jonka mukaan suunnatuilla aneilla poikettiin perusteettomasti osakkeenomistajien oikeudesta merkitä uusia osakkeita, asetti usein osakkaat eriarvoiseen asemaan.

Siihen liittyen eduskunta edellyttää, että hallitus tuo mahdollisimman pikaisesti eduskunnalle esityksen yhtiöiden osakkeisiin liittyvien äänimääräerojen poistamiseksi kokonaan.”

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Kannatan ed. Seppäsen lausumaehdotusta.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Tämä ed. Seppäsen perustelulausuma tuli tässä eteeni. Yllättäen en ole sitä älynnyt kysyä keskuskanslistasta. Näin nopean tutustumisen jälkeen ei tätä periaatetta voi tietysti vastustaa, mitä ed. Seppäsen tarkoittaa. Mutta minä kyllä vierastan ensimmäisen lauseen ... (Hälinää)

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kehotan edustajia rauhoittumaan!

P u h u j a : ... ensimmäisen lauseen toteamusta, jossa sanotaan, että ”hyväksyessään lakiehdotuksen niin sanottujen suunnattujen osakeantien rajoituksista eduskunta toteaa, että uusi laki edistää kansankapitalismin leviämistä maassamme”. Minä en tiedä, onko tämä määritelmä tullut ed. Seppäsen mukana entisestä Neuvostoliitosta suomalaiseen yhteiskuntaan. Minä en kerta kaikkiaan käsity, mitä se tarkoittaa. On erittäin vaikea tukea sellaista sinänsä selkeää ponsilausemaa, jonka sisällöstä ei ole tietoa. Jos ed. Seppänen voisi vaikka hiukan selventää, niin voisimme vaikka tukeakin tämän yleisen hyväksyttävyyden nimissä hänen esitystään.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä luulen, että ed. Aittoniemi presidentinvaalikampanjassaan tulee hivelemään sellaisten ihmisten tunteja, jotka uskovat kansankapitalismin ja haluavat omalla pienellä panoksellaan rakentaa suomalaista yhteiskuntaa omistamalla yhtiöiden osakkeita.

Kansankapitalismi on sitä, että valta ei ole vain pankeilla ja suuryrityksillä, valta ei ole vain instituutioilla, jotka ristiinomistuksen kautta omistavat toinen toisiaan, vaan valta on sellaista, että sillä on kasvot. Valta on sellaista, että

pienet ihmiset voivat markka ja ääni periaatteen mukaan ostaa osakkeita ja saada sijoitustaan vastaan valtaa näissä yhtiöissä. Eli enempää eivät pienet osakkeenomistajat voi saada kuin rahaansa vastaavan ääniosuuden näissä yhtiöissä, mutta toisaalta suuromistajat pystyvät suojaamaan suuromistusta näitä pieniä osakkeenomistajia vastaan erilaisin järjestelyin, joista tärkeitä ovat olleet suunnatut osakeannit ja joista edelleen tärkeitä ovat osakkeisiin liittyvät eriarvoiset äänimäärät.

Tämän takia minä luulen, että ed. Aittoniemi-kin haluaa, että ihmiset, jotka sijoittavat osakeyhtiöihin rahaa, saavat vastaavan määrän valtaa: pienen osuuden, jolla ei ole käytännössä mitään merkitystä, mutta nyt heiltä ollaan se vähäkin ottamassa pois, eli kansankapitalismi on jotain sellaista, mitä sosialismin olisi pitänyt olla: kansa omistaa.

Ed. N i k u l a : Herra puhemies! Olisin myös ed. Aittoniemelle kertonut kansankapitalismita. Se on vanha vapaamielisten porvarien kehittämä ajatus itse asiassa juuri sosialismia vastaan. Omistamalla osakkeita esimerkiksi omasta työpaikastaan työntekijät sitoutuvat yritykseen aivan toisella tavalla. Tätä on yritetty vuosikymmenten mittaan meidän maassamme nimenomaan vasemmistolaisista sosialistista ajattelua vastaan. Siinä mielessä tietysti ed. Seppäsen esittämänä tätä ponsilauseuman ensimmäistä osaa on tervehdittävä tyydytyksellä, varsinkin kun se hyvin vastaa sitä, mitä esityksen johdosta tullaan päättämään.

Tämä jälkimmäinen kanta äänimääräerojen poistamisesta on tietysti myös lähtökohdiltaan aivan perusteltu. Olen henkilökohtaisesti valmis myös tältä osin tätä lausumaa kannattamaan, vaikka olisi tietysti ollut hauska kuulla hyvissä ajoin perusteellinen esittely tälle aikaisempien keskustelujen aikana.

Toimeenpanoon tietysti liittyy yksityiskohtia, joihin on palattava, kunhan nyt ensin velvoitamme hallituksen tuon esityksen antamaan.

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Talousvaliokunta kiinnitti ed. Seppäsen perustelulausuman ajatuksiin huomiota ja keskusteli näistä aika perusteellisesti. Valiokunnassa voi sanoa olleen jopa halua vahventaa vähemmistön asemaa osakeyhtiöiden omistajakunnan keskuudessa. Kuitenkin tällä kertaa oli kysymyksessä sellainen osakeyhtiölain muutos, että jos vähemmistön asemaa olisi sillä tavalla vahvistettu, että

entistä pienempi vähemmistö saisi nykyistä paremman suojan, osakeyhtiölain sisäinen vähemmistösuojajärjestelmä olisi — käyttäakseni nyt semmoista sanontaa — mennyt sekaisin. Tästä syystä keskusteltuaan ja asiantuntijoita kuultuaan valiokunta päätyi hyväksymään hallituksen esityksen.

Ed. Seppäsen ponsilauseumassa kyllä on hyvä idea, jonka itsekin periaatteessa hyväksyn, nimittäin se, että Suomen toivottavasti pian vilkastuvilla osakemarkkinoilla ja osakeyhtiölain käytännössäkin päästään sellaiseen järjestelmään, jossa äänimääräerot eri osakesarjojen välillä poistetaan. Sehän tuo osakeyhtiön päätöksentekoon ja omistukseen sellaista tasa-arvoa, joka tällä hetkellä valitettavasti ei toimi. Tämä vaatii osakeyhtiölaissa laajemman remontin. Toivon, että näissä yhteyksissä voimme ed. Seppäsen kanssa olla likeisemmässä yhteistyössä myös hallituksen suuntaan, jotta tasa-arvoperiaate eri omistajien kesken toteutuu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies : Keskustelussa on ed. Seppänen ed. Apukan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotuksen niin sanottujen suunnattujen osakeantien rajoituksista eduskunta toteaa, että uusi laki edistää kansankapitalismin leviämistä maassamme. Käytäntö, jonka mukaan suunnatuilla anneilla poikettiin perusteettomasti osakkeenomistajien oikeudesta merkitä uusia osakkeita, asetti usein osakkaat eriarvoiseen asemaan. Siihen liittyen eduskunta edellyttää, että hallitus tuo mahdollisimman pikaisesti eduskunnalle esityksen yhtiöiden osakkeisiin liittyvien äänimääräerojen poistamiseksi kokonaan.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Puisto merkitään läsnä olevaksi.

Toinen varapuhemies : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Seppäsen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 50 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 18. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi tuotevastuuseen sovellettavaa lakia koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja yleissopimuksen soveltamisesta

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 22
Talousvaliokunnan mietintö n:o 19

Toinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä talousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Talousvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 31
Puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kiinittän siviilipalveluslain muuttamisessa huomiota kahteen asiaan, nimittäin ensinnäkin siihen, että lainsäädännöksiä on tehtävä hyvin huolellisesti, koska tässäkin tapauksessa on avautunut mahdollisuus Ojalan laskuopin mukaisesti eräille, jotka haluavat vapautua asepalveluksesta kesken kaiken, käyttää tilaisuutta hyväkseen, toisin sanoen 240 vuorokauden jälkeen vapautua vastoin lain tarkoitusta suorittamasta jatkoasepalvelusta.

198 asevelvollista, jotka ovat käyttäneet tietynlaista laskuhäiriötä hyväkseen, osoittavat sen, että joukossa on aina tiettyjä urheiluhenkisiä, jotka löytävät aivan kuin verovilpillä tietyn porsaanreiän. Vaikka suomalainen nuoriso on isänmaallista ja haluaa palvelella yhteiskuntaa asevelvollisuutensa kunnolla suorittamalla, niin tällaiset veijarit vetävät mukanaan ehkä monikymmenkertaisen määrän tietyllä tavalla vilpilliseen lain käyttöön, vaikka valtaosa mukaan lähteneistä ei olisikaan sellaisenaan tarkoittanut asiaa. Tällaiset veijarit, jotka tässäkin vaiheessa ovat vetäneet osan mukaansa, muodostavat vain osan 198 asevelvollisista, jotka ovat porsaanreikää käyttäneet hyväkseen.

Näin ollen edelleen pidän tärkeänä sitä, että puolustusvoimissa palvelemista koskevat lainsäädännökset ovat selkeitä ja kovin suuria mahdollisuuksia ei anneta yhteiskunnallisesta vastuusta luopumiseen, vaan että ne ovat poikkeustapauksia ja valtaosin lait pidetään sellaisina, että jokainen joutuu vastaamaan myös asevelvollisuuden osalta vastuustaan yhteiskunnalle.

Ed. Kemppainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Suhonen: Herra puhemies! Soitin sotilaspiiriin ja kysyin, miten tämä tilanne on. Siellä on paljon varusmiehiä, jotka silloin keskeyttivät ja ovat tulleet pyytämään takaisin, että he saisivat sotilaspassin. Nyt heille annettiinkin tavallaan siviilipaperit, kun ovat palvelleet ikään kuin siviilipalvelusmiehinä. Se on monelle ollut kova pettymys. Ei myöskään puolustusvoimien edustajien toimesta eli esimiesten toimesta ollut heille sanottu, minkä paperin he tulevat saamaan käteen, kun he lähtevät kesken pois. Monelle nuorelle miehelle se on kova karvas pettymys

ollut, että silloin huumassa lähdettiin eikä myöskään esimiesten toimesta tätä kerrottu. Olisi pitänyt kertoa, minkä paperin he saavat. Hyvä, että tämä asia nyt korjataan ja tämmöistä pelleilyä ei saa enää jatkaa.

Ed. K a s u r i n e n : Arvoisa puhemies! Käsittävänä oleva asia on todella laissa olleen aukon korjaaminen. Perusongelma, josta ed. Aittoniemi puheenvuorossaan mainitsi, korjautuisi periaatteessa myös sitä kautta, minkä sosiaalidemokraatit ovat aikaisemmin lain käsittelyn yhteydessä esittäneet kantanaan: Siviilipalvelusaika pisimmillään olisi pisin varusmiespalveluaika.

Joka tapauksessa tähän tavoitteeseen me emme valiokunnassa aikanaan päässeet, ja tältä osin kuin lakiin oli jäänyt aukko, se on nyt korjattu. Toisaalta korostan, että me puhumme kuitenkin hyvin marginaalisesta ryhmästä. Uskon, että kaikissa ikäluokissa tulee jatkossakin olemaan niitä nuoria miehiä, jotka eivät valitse sen kummemmin aseellista kuin aseetonta palvelua, vaan heille tämä mahdollisuus pitää suoda. Näin ollen olisi tarkoituksenmukaista myös, että me pääsisimme siihen käytäntöön jatkossa, että siviilipalveluksen pisin aika olisi sama kuin varusmiespalvelun pisin aika.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Mikäli täällä metelin keskellä saa äänensä kuuluville, niin todettakoon, että se ongelma, joka on syntynyt nyt eräiden asevelvollisten piirissä, johtuu ennen kaikkea siitä, että asevelvollisuusajaksi on liian pitkä. Ne asevelvolliset, jotka ovat käyttäneet hyväkseen laissa olevaa, monien porsaanreiäksi tulkitsemaa kohtaa, itse asiassa teollaan osoittavat sen, että nykyinen asevelvollisuusajaksi on liian pitkä.

Tiedän, että varsin monet armeijan aktiivipalveluksessakin olevat ovat sitä mieltä, että armeijan palvelusaikaa pitäisi järkipäristä lyhentämällä ja tehostamalla. Tästä syystä tuntuu aika oudolta se, että näitä muutamaa kymmentä, jotka ovat keskeyttäneet asevelvollisuutensa suorittamisen tämän ns. porsaanreiän verukkeella, ikään kuin pidetään rintamakarkureina, vaikka kysymys on nimenomaan itse järjestelmässä olevasta viasta.

Toivonkin, että tulevaisuudessa me kykenemme täällä käsittelemään sellaisen lakiesityksen, joka lyhentää olennaisesti nykyistä palvelusaikaa.

Ed. L a m m i n e n : Herra puhemies! Tähän tosiaan jäi tämä porsaanreikä, joka nyt on tukittu. Puolustusvoimat on tutkinut, miksi ne 190 varusmiestä lähtivät pois. He ovat tulleet siihen tulokseen, kun on haastateltu näitten varusmiesten lähiympäristöä kuten petikavereita jne., että se vakaumus on syntynyt päivän sen jälkeen, kun tämä asia on valjennut. Toisin sanoen välittömästi silloin, kun muut ovat lähteneet siviiliin, heillekin syntyi vakaumus lähteä mukana. Tässä on paljon laumamieltä, että tämä ei ole mitään vakaumuksesta syntynyttä liikettä.

Joka tapauksessa nyt on toimikunta, joka tutkii varusmiespalveluksen muuttamista hyvin radikaalisti. Jäämme odottamaan sitä erittäin suurella mielenkiinnolla.

Ed. H a l o n e n : Herra puhemies! On vaikea tietysti tietää ihmisten vakaumusta ulkoapäin, ja juuri sen takiahan aikoinaan eduskunta katsoi aiheelliseksi luopua siviilipalvelusmiesten vakaumuksen tutkimisesta ja vain määritteli ne olosuhteet, joissa siviilipalvelus tulee suorittaa.

Herra puhemies! Minun mielestäni on kuitenkin tämänhetkisen pedagogisen kyvyn aliarvioimista todellakin, jos asevelvollisuutta ei voida suorittaa nykyistä lyhyemmässä ajassa. Voisi melkein sanoa, että kun huomattavasti vaikeampiakin asioita ainakin naiset oppivat, niin uskoisi kyllä, että Suomen armeijakin pystyy järjestämään tulevaisuudessa asevelvollisuusajan nykyaikaiselle tasolle eli suunnilleen puoleen vuoteen, joten liityn niihin, jotka kannustavat ja kiiruhtavat tämän esityksen tuomista eduskuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 40

Talousvaliokunnan mietintö n:o 20

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelu:

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Tämän asian kohdalla kiinnitän jälleen huomiota siihen,

että kysymyksessä on huoli enemmänkin suomalaisten pienten ja keski suurten yritysten tilasta kuin Keran hallinnon ja luotonantovaltuuksien uudelleenjärjestelyn tekniikasta.

Viime maaliskuun 20 päivä on tullut voimaan edellinen Kera-lakia koskeva muutos. Silloin entisen Kehitysaluerahaston nimi muutettiin Kera Osakeyhtiöksi ja ennen muuta sen lainoitusvaltuudet nostettiin 1 miljardista 3 miljardiin. Nyt vajaan kahden kuukauden kuluttua saman luototuslaitoksen valtuudet nostetaan 3 miljardista 5 miljardiin. Tämä on sellainen sanoisinko kuumeikäyriä, joka seuraa hyvin tarkoin pienten ja keski suurten yritysten rahoitushuolta Suomessa.

Hallitus on aivan oikein kiinnittänyt tähän huomiota ja tuonut esityksen näin pian edellisen muutoksen jälkeen. Talousvaliokunnalle on hallituksen taholta kerrottu, että seuraava muutosesitys on jo tulossa, ilmeisesti siinä yhteydessä, kun aluepoliittinen tukijärjestelmä kokonaisuudessaan uudistetaan.

Keran luototus käsittää riskiluotot, kehittämislainat, omistusjärjestelyihin tarvittavan luototuksen, takaukset, erilaisen yritysten saneerausneuvonnan ja muun tukitoiminnan sekä vielä suhdanneluototuksen, joka tällä hetkellä on näistä luottomuodoista kenties eniten aikaan sidottu.

Suhdanneluottoja lakiesityksen mukaan, joka valiokunnassa yksimielisesti hyväksyttiin, voitaisiin myöntää yrityksille myös Keran perinteisen toiminta-alueen ulkopuolella. Se on merkittävä periaatteellinen ja käytännöllinen laajennus rahaston toiminnassa, jota on tervehdittävä tyydytyksellä. Eri tukimuodoista toiminta-alueen laajennus kuitenkin koskee nyt vain suhdanneluototusta. Keskusteluissaan valiokunta toivoi, että Keran toimintamahdollisuudet kaikkien sen harjoittamien tukimuotojen osalta laajennettaisiin valtakunnalliseksi mahdollisimman pian.

Jos ja kun näin menetellään, joudutaan tarkoin harkitsemaan, mikä on varsinaisilla kehitysalueilla toimivien yritysten asema. Todennäköisesti käy niin, että varsinainen kehitysalue tulee huomattavasti suppeammaksi kuin Kehitysaluerahaston nyt tarkoittama perinteinen toiminta-alue. Se on ihan hyvä asia. Silloin niille alueille ja siellä toimiville yrityksille voidaan antaa suhteessa tehokkaampaa tukea kuin muualla maassa toimiville.

Joka tapauksessa aluetuen järjestelmä kaipaa kokonaisuudistusta. Tämä valiokunnassa yksimielisesti todettiin, ja on toivottavaa, että

hallitus mahdollisimman pian kokonaisuudistusesityksen toisi eduskunnalle, jotta näistä melkeinpä kuukausittain toistuvista lain paikkauksista päästäisiin. Joka tapauksessa nyt käsiteltävänä oleva asia läpäisi valiokunnan nopeassa tahdissa ja mietintömme on yksimielinen.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Louekoski asiantuntevasti selvitteli tämän lain taustoja. En puutu niihin sen enempää, tietyllä tavalla huonosti tuntevanakin, muuten kuin toivomalla, että kun Keran valtuuksia taloudellisesti lisätään ja kun alueelliset valtuudet myös lisääntyvät, niin tasapaino nykyisten ja uusien lainoitusten ja tukitoimien kohteeksi tulevien alueiden välillä säilyisi sillä tavalla, että nämä uudet alueet eivät aiheuttaisi häiriötä, joka koituu aikaisemmin toiminta-alueena olleiden yritysten hankaluudeksi.

Herra puhemies! En voi olla tässä vaiheessa kiinnittämättä huomiota erääseen asiaan eduskunnan pöytäkirjaan. Minä väitän, että Keran aluetoimistot päättäessään tukitoimista toimivat varsin epäobjektiivisesti, jopa ivallisesti vaikeuksissa olevia yrityksiä ja niiden edustajia ja omistajia kohtaan. Jos joku onneton vielä uskaltaa tehdä kyselyn ja tiedustelun eduskunnassa kauppa- ja teollisuusministerille näistä toiminnoista, mitä tietyissä piireissä tapahtuu, sen jälkeen Keran piirissä arvellaan, mitä yksittäistä asiaa tämä koskee, ja niin se yritys joutuu lopullisesti tallatuksi ja ivan kohteeksi. Katson, että aluekonttorien henkilöt eivät jaa omiaan, vaan yhteiskunnan rahoja ja heidän pitää ivallisuutensa ja epäoikeudenmukaisuutensa jakopäätöksissä unohtaa ja toimia niin kuin yhteiskunnassa virkamiehen kuuluu.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ed. Louekoski tervehti puheessaan tyydytyksellä sitä, että Keran toiminta-alue laajenee nyt koko maahan. Aikaisemmin yksityisissä keskusteluissa hän on suhtautunut hyvin epäillen Keran toiminta-alueen laajentamiseen ja aivan hyvin perustein, sillä kun resursseja ei lisätä ja Keran työt lisääntyvät, niin silloin Kera ei pysty niin tehokkaasti kuin tähän saakka toimimaan varsinaisella kehitysalueella, mikä sen alkuperäinen tehtävä oli. En tietenkään vastusta sitä, että pienien ja keski suurien yritysten rahoitushuoltoa yritetään turvata, niin kuin tässä nyt turvataan. Sen sijaan olen huolissani siitä, että samalla kun Keran työt lisääntyvät, sen henkilökunnan mahdollisuuksia selviytyä lisääntyvistä töistä ei ole korjattu, ja ne

jotka kärsivät, ovat tietenkin Pohjois-Suomessa kehitysalueella toimivat yritykset.

Keran tapauksessakin käy niin kuin kaikes-
sa muussa tässä Suomenmaassa: Jos joku inst-
rumentti on aluepolitiikkaan kehitetty, niin
taatusti se on muutaman vuoden kuluttua käy-
tössä koko maassa. Tämähän on ns. lääninra-
hajärjestelmänkin kohtalo. Se lähti ns. Lapin-
rahasta, ja eteläiset läänit olivat kateellisia:
Kun tällainen mahdollisuus omaehtoiseen toi-
mintaan on pohjoisille lääneille annettu, se pi-
tää laajentaa koko maahan. Nyt se on ollut
käytössä koko maassa ja samalla on vesittynyt
koko idea.

Edustajat Alho ja Juhantalo merkitään läsnä
oleviksi.

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Tämä
lakiesityshän liittyy täällä hyväksyttynä tämän
vuoden ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen
ja on sinällään tietysti perusteltu ja asiallinen.
Viitaten osittain siihen, mitä ed. Aittoniemi äs-
ken totesi, minä olen ymmärtänyt, että nykyinen
Kera Oy on määrätynlainen riskirahoittaja. Vii-
meaikainen toiminta ainakin eräillä alueilla on
ollut sen suuntaista, että ennen kuin Keran
lainoja on saatu, vakuuksien on pitänyt olla
useissa tapauksissa jopa tiukemmat kuin pankki-
lainan osalta. Eräs hyvä seikka tietysti on nimen-
omaan suhdannelainojen osalta ollut se, että
samassa yhteydessä on keskusteltu pankkien
kanssa, jolloin on tullut vapautusta nimenomaan
lainan lyhennyksistä. Suurin ongelma on viime
aikoina ollut löytää riittäviä vakuuksia yritysten
osalta, jotta Kera on lähtenyt edes rahoitta-
maan.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! En voi
olla yhtymättä siihen, mitä ed. Aittoniemi mai-
nitsi Keran aluetoimistojen henkilöstöstä. Ensini-
näkin voin tyydytyksellä todeta, että laki on
aivan oikean suuntainen. Tietysti tulee vain pitää
huolta, että jo nykyisin olevilla alueilla määrära-
hat eivät pienene.

Kun muutama viikko sitten ed. Aittoniemi
teki kyselyn Kera-asioista, sanottiin, että kor-
keintaan kolme kuukautta kestävä käsittelyt.
Mutta tiedän tapauksia, että on mennyt lähes
kahdeksan kuukautta aikaa, ja kun virkamieheltä
kysyy päätöksiä, hän sanoo, että kyseinen
yritys ei varmaan saa minkäänlaista vakuutta ja

takuuta, ja päälle on kova remakka nauru. On
syytä todeta, että kauppa- ja teollisuusministerin
olisi syytä tarkistaa eri puolilla olevia Suomen
aluetoimistoja, että henkilökunnalle annetaan
koulutusta, että se tietäisi, mikä sen vastuu ja
velvollisuus on esimerkiksi pienyrityksiä koh-
taan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julis-
tetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys n:o 48 laiksi leimaverolain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mu-
kaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ed. Väyrynen merkitään läsnä olevaksi.

6) Hallituksen esitys n:o 50 kiinteistöverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemies-
neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtio-
varainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan
on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu jatkuu:

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra
puhemies! Vuonna 89 kiinteistövero- ja kiinteistö-
toimikunta sai työnsä valmiiksi ja esitti Suomeen uutta
järjestelmää, kiinteistövero- ja kiinteistöjärjestelmää, jolla
piti korvata katumaksu, kiinteistöjen harkinta-
verotus, manttaalimaksu. Edelleenkin asun-
to- ja asuntoverotuksesta piti samassa yhteydessä luopua.
Jostakin syystä esitystä ei kuitenkaan
edellisen hallituksen toimesta saatettu lainsä-
dännön asteelle. Nykyinen hallitus otti ohjel-
maansa kiinteistöverouudistuksen. Samalta
pohjalta valmistelua on käynnistetty. Esitettä-
vänä olevan lakiesityksen muotoon on nyt
päädytty perusperiaatteiltaan toimikunnan esi-
tystä noudattaen.

Keskeinen syy uudistukselle on se, että kiin-
teistöihin kohdistuu varsin hajanainen verotus
tällä hetkellä. Hallinnollisesti se on hajanainen,
perusteiltaan se on hajanainen, ja verorasitus

vaihtelee varsin suuresti. Edelleen myös kansainvälisesti on todettava, että paine kiinteistöveron käyttöön on yleinen. Sitä käytetään useimmissa maissa paljon voimakkaampana verotusmuotona kuin hallituksen esitys pitää sisällään.

Kun tällä hetkellä eri kiinteistöistä eri tavoin kerätään suunnilleen 1,1 miljardia veroja, lakiesitys mahdollistaa alimman verokannan mukaan noin 700 miljoonan markan verotuotot, ylintä veroprosenttia käyttäen noin 3 miljardin markan verotuotot. Päättävältä asiassa jätetään kunkin kunnan valtuustolle.

Esitys jättää kiinteistöveron ulkopuolelle puolustusvoimien ja kuntien omassa kunnassa olevat kiinteistöt. Se jättää ulkopuolelle metsät, pellot, hautausmaat, linnat, luostarit, autiokirkot eli kulttuurihistoriallisesti tärkeät kohteet, torit, kadut ja yleiset vedet. Ne kaikki on rajattu veron ulkopuolelle.

Voidaan kysyä, miksi metsät on jätetty järjestelmän ulkopuolelle. Syy on se, että metsäverotus on luku sinänsä. Sillä on oma verotusjärjestelmänsä, ja varsin varhaisessa vaiheessa päädyttiin siihen, varsinkin kun metsien verotukseen on muutospaineita. Pääomaverotuksenkin puolella se päätettiin jättää ulkopuolelle.

Paljon keskustelua on herättänyt myös se, minkä takia pellot ovat järjestelmän ulkopuolella. Perussyy on se, että kaiken kaikkiaan peltojen verotusarvot ovat tällä hetkellä erittäin alhaiset. Niistä saatava verotuotto olisi ollut keskiarvoprosenttia käyttäen kertaluokkaa 20 miljoonaa markkaa, joka ehkä miljardiluokkaa olevan verotuoton rinnalla on varsin vähäinen määrä.

Edelleen järjestelmään otettiin maatalouden kiinteistöt mukaan. Ne eivät ole tällä hetkellä minkäänlaisen verotuksen piirissä, ainakaan verrattuna siihen verotukseen, jota nyt korvataan. Kyseessä on maataloudelle siinä mielessä uusi veromuoto. Näin ollen järjestelmää jo pelkästään hallinnollisista syistä haluttiin keventää sillä tavalla, että silloin, kun poistamaton hankintameno yksittäisissä kiinteistöissä laskee 6 000 markkaan, se voidaan kertapoistona kirjanpidossa toteuttaa. Näin ollen tietysti hetkellisesti tulee veronmaksajalle etua. Mutta on todettava, että hallinnollisesti kaikkien latojen ja vanhojen kiinteistöjen mukana pitäminen on varsin turhanpäiväinen toimenpide. On ehkä säästövarmastikin tätä menettelyä noudattaen yhteiskunnalle suurempi muistaen myös sen, että 6 000 markan arvo pitää sisällään kiinteistöveron

määrän, joka on alle 50 markkaa, 12—48 markkaa vuositasolla, eli merkitys on varsin vähäinen.

On myös huomattava, että järjestelmässä on sisäänrakennettuna ratkaisu voimalaitoskuntien ongelmiin, asia jota on valtion verovaroin korvattu voimalaitospaikkakunnille noin 30 miljoonan markan edestä vuosittain. Tämä järjestelmä omine prosentteineen mukaan lukien korotettu maksu ydinvoimaloille poistaa ongelman. Tässä suhteessa yhteisymmärrys myös voimalaitospaikkakuntien välille on löydetty.

Vero on vähennyskelpoinen elinkeino- ja maatalousverotuksessa, niin kuin tyypillistä on elinkeinotoiminnassa. Esityksen mukaan tuotto menee kokonaisuudessaan kunnille, niin kuin jo aikaisemmin sanoin.

Edelleen kesämökkien verotus on herättänyt kummastusta. Lakiesityshän mahdollistaa sen, että kesämökeille voidaan antaa enintään puolen prosenttiyksikön korotus. Perussyy on se, että järjestelmä olisi muuten keventänyt kesämökkien verotusta. Siinä muodossa se ei oikein olisi linjaan sopinut.

Ed. R ö n n h o l m (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen selvitti perusteita, joiden mukaisesti kiinteistöveroa ryhdytään perimään. Nyt kuitenkin yleiseltä kannalta katsottuna lakiin liittyy monia ongelmia, joista tuon yhden keskeisen esille.

Äsken mainittu ydinvoimalaitosten 1,8 prosentin vero voi sillä tavalla aiheuttaa suuriakin vääristymiä, että verotusarvot ovat eri lääninverolautakuntien määrittämiä eivätkä sillä tavalla suinkaan yhteismitallisia. On nimittäin jopa odotettavissa, että 1,8 prosentin säännön mukaisesti Loviisan voimalaitosten verotus tulisi nykyisestä huomattavasti nousemaan, kun taas Eurajoen voimalaitosten nykyinen verotaso säilyisi.

Jotta verotuksesta näin ollen tulisi hyvää verolainsäädäntöä kaikki yhdenvertaisuus- ja objektiivisuuslähtökohdat huomioon ottaen, tulisi ehkä vielä uudelleen harkita tällaisissa tapauksissa, joissa kyseessä ovat aivan samanlaiset kiinteistöt, veroperusteiden sellainen määräämismuoto, että myös lopullisessa verotuksessa tämä kahden tulontekijän määräämä lopullinen vero eli prosentti ja verotusarvo olisivat sillä tavalla oikeassa suhteessa toisiinsa, ettei tällaisia vääristymiä viranomaisen tulokinnasta johtuen syntyisi. Nämä ovat hyvin näkyviä ja kovin konkreettisia, ja olisi ehkä ollut paikallaan jo

veron valmistelussa ottaa tämä seikka huomioon.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen aika osuvasti jo vastasi siihen julkiseen kritiikkiin, jota mm. sosialidemokraatit ovat esittäneet puheenvuoroissaan.

Mutta, herra puhemies, saanen vielä todeta, että sosialidemokraattien kritiikki ei ole rehellistä siitä syystä, että jo edellisen hallituksen aikana he hyvin voimakkaasti ja innokkaasti ajoivat kiinteistöverouudistusta ja olivat ehdottomasti sen takana. Nyt he pyrkivät löytämään pieniä yksityiskohtia, joiden perusteella he salissa pääsevät vastustamaan koko uudistusta. Vaikka heidän periaatteellinen kantansa on toki edelleenkin myönteinen uudistukseen, pienillä yksityiskohdilla — ulottuuko vero johonkin yksityiskohtaan — he pyrkivät saattamaan itsensä siihen tilanteeseen, että voisivat kansalle selittää, että he ovat veroa vastaan.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on hallituksen kolmesta verouudistushankkeesta ensimmäinen ja merkitykseltään pienin. Mielestäni on hyvä todeta, että nyt on tehty aika tasapainoinen esitys verrattuna edellisen hallituksen kaavailemaan esitykseen. Mielestäni se oli monilta kohdin tasapainoton ja verotus selvästi kireämpi kuin nykyisessä esityksessä.

Viittaan samaan asiaan, johon ministeri Viinanenkin viittasi, maatalousmaan ja metsätaloukseen verottamiseen. Nehän molemmat ovat tuotantovälineitä. Esimerkiksi maatalousmaa ei ole viljelijälle missään vaiheessa vähennyskelpoinen vaan se joudutaan hankkimaan veronjälkeillä tulolla. Ainoastaan siinä vaiheessa, kun myyntivoitto verotetaan, vähennyskelpoisuus huomataan. Metsän osalta on huomattava, että metsä muodostaa sen arvon eikä suinkaan metsäpohja, jolla tällä hetkellä ei ole suurtakaan arvoa.

Esitys on mielestäni haja-asutusalueidenkin kannalta tasapainoinen. Kannattaa tosin huomata, että katumaksurasitus, jota ennen ei ole ollut kuin kaava-alueilla, tulee myös haja-asutusalueiden kiinteistöjen osalle. On kuitenkin positiivista, että kaikki kiinteistöt ja asuinrakennukset ovat mukana. Maaseudulla voidaan myös vaatia kunnalta palveluja, koska rakennukset, niin tuotantorakennukset kuin asuinrakennuksetkin, ovat veronkannossa mukana.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin ed. Sasille totean, että sosialidemokraatit jättävät oman lakialoitteensa, jota kokoomus voi kaikessa rauhassa vertailla.

Ministeri Viinanen on useissa yhteyksissä lain valmistelussa korostanut, että kiinteistövero tulee olemaan oikeudenmukainen, kattava ja näyttää suuntaa tuleville laajempaan verouudistukseen liittyville uudistuksille, mm. pääomaverotuksen uudistamiselle. Hän on todennut, itsekin olen sen kuullut, että keskusta ei asiassa kokoomuksen yli kävele. Minusta juuri näin nyt on tapahtunut. Jos katsotaan, ketkä ovat vaikkapa oikeudenmukaisuuden näkökulmasta hyötyjiä ja ketkä maksajia, hyötyjiä ovat maa- ja metsätalous sekä siihen liittyvät tuottajat. Keskusta on todella vienyt jättipotin siltä osin. Toinen hyötynä näkyvästi on mm. kultahammasrannikko. Se on väestönosa, jolla on varaa pitää isoja omakotitaloja ja jonka verotus tulee merkittävästi helpottumaan. Sen sijaan maksajia ovat vuokralla asuvat, joiden vuokrat tulevat uudistuksen seurauksena nousemaan, sekä eläkeläiset, jotka asuvat pienissä vanhoissa omakotitaloissa, mm. nämä laajat asukasryhmät.

Mielestäni on täysin selvää, että kokoomus jälleen kerran on antanut keskustalle periksi. Ei riitä, että Ahon arkki todella vuotaa, kokoomus on siellä pysyvästi oksanreikävuorossa. Se ei tämänkään merkittävän uudistuksen osalta, joka oli ministeri Viinanen suuri hanke, kyennyt pääsemään irti oksanreikävuorostansa, vaan näyttää siellä pysyvän siihen saakka, kunnes Ahon arkki lopullisesti uppoaa.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Sasi puheenvuorossaan jo pitkälti viittasi siihen, mitä ed. Kalliomäki puheenvuorossaan myöhemmin väitteinä esitti. Jatkan kuitenkin sen verran, että kun edellisen hallituksen aikana oli valmisteltu silloinen kiinteistöveroesitys, niin juuri omakotiasujia, juuri näitä omassa asunnossa asuvia eläkeläisiä, kohtaan se vero, ed. Kalliomäki, olisi ollut fiskaalisesti tiukempi kuin se malli, mikä eduskuntaan tällä kertaa on tuotu. (Ed. Lahti-Nuuttila: Miksi sitä silloin ei tuotu?) Minusta on väärin yrittääkään luoda sellaista mielikuvaa, että tämä hallituksen esitys mainittujen ryhmien kannalta olisi tiukempi ja kireämpi kuin aiemmin teidän mukanaolonne aikana suunniteltu hanke olisi ollut. (Ed. Lahti-Nuuttila: Siksi sitä ei tuotu!)

Mitä tulee siihen, ketkä ovat tästä esityksestä

hyötyjiä ja ketkä häviäjiä, yhdyn ed. Ala-Nissilän esittämään ajatukseen siitä, että esitys kokonaisuuksena on aika tasapainoinen. Väite siitä, että maatalous tai viljelijät esityksestä hyötyisivät, on aika käsittämätön. (Ed. Louekoski: Viinanen myönsi sen!) Tilannehan on se, että viljelijöiltä ei poistu mikään näistä veroista, jotka uudella verolla on tarkoitus korvata. Viljelijät saavat uuden veron maksettavakseen tällä järjestelyllä. Poistojärjestely koskee yhtä vuotta. Ed. Louekoski, joka tuntui olevan äänessä, jos joku tietää, että näin on. (Ed. Louekoski: Aivan oikein!) — Aivan oikein! — Mutta se ei ole pysyvä järjestely, joka jatkuisi vuosien 1994—95 jälkeen tuleviin aikoihin. Se 6 000 markan kertapoisto ei ole sitä pysyvänä järjestelynä. Minusta on väärin antaa sellainen kuva, että viljelijät tässä suhteessa pääsisivät keveimmillä veroilla jatkossa. Näin ei käy. He osallistuvat nyt uuden kiinteistöveron maksuun, vaikka heiltä ei poistu mikään näistä kolmesta muusta verosta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus poisti yrityksiltä kunnallisen harkintaveron ja kunnat menettivät verotuloja. Nyt kunnille ollaan antamassa tuloja tämän uuden kiinteistöveron muodossa. Yritysten verot tulevat maksuun kuntalaisille. Tämä on asunto- ja kesämökkivero, mökkiläisten raippavero, torpparivero.

Kyllä minäkin yhdyn niihin näkemyksiin, jotka sanovat, että tämä on erityisen edullinen maatalotaloudelle. Ministeri Pekkarinen, tämä kiinteistövero on verovähennyskelpoinen myös tulevaisuudessa maatalotalouden verotuksessa. Ensimmäisenä vuonna suoritetaan kertaluontoinen maksimissaan 6 000 markan poisto. Sen jälkeen maksettu vero jää edelleen verotuksessa vähennykseksi. Tämähän on aika erikoinen järjestely Suomessa. Vero on vähennyskelpoinen verotuksessa. Ei sellainen ole kovin yleistä, mutta tämä on vähennyskelpoinen sekä maatalotaloudessa että elinkeinotoiminnassa. (Ed. Sasi: Katumaksukin on vähennyskelpoinen!)

Nyt tulen siihen kysymykseen, miksi kokoomus on tämän esityksen takana. Tämä korvaa suurituloisille asuntotuloverotuksen, ja tämä mökkiläisten raippavero alentaa suurituloisten kansalaisten, jotka asuvat hyvin omissa kalliissa asunnoissaan kalliilla maapohjalla, näiden ihmisten, joilla on hyvä veronmaksukyky, verotusta. Tämä korvaa näiden ihmisten asuntotuloverotuksen, ja asuntotuloverotus muuttuu sitä kautta verotuksessa vähennyskelpoiseksi me-

noksi maatalotaloudessa ja elinkeinotoiminnassa. Siltä osin tulee uusi vero, joka on edullisempi tämän vähennysoikeuden takia kuin aikaisempi vero, asuntotulovero. Tältä osin ymmärrän, jos kokoomus on mukana. Kokoomushan on tässä maassa aina suurituloisten asialla, ja tämä on yksi niitä kysymyksiä.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä pitäisi olla vähintään verojohtaja, jos aikoo saada selvää, kumpi teistä on oikeassa, kun te riitelette niin kiihkeästi. Joka tapauksessa se on aivan selvää, että kun viime hallituksen aikana suunniteltiin kiinteistöveroa, niin siihen ei kuulunut kyllä voimalaitosten verottamista. Se oli minun mielestäni puute, koska ensimmäisiksi töikseen sinipunahallitus poisti kunnallisen harkintaverotuksen ja siinä voimalaitoskunnat joutuivat ihmeen eteen, kun eivät enää saaneetkaan tuloa siitä sähköstä, joka etelään tai ylipäättään etelän ihmisille syötettiin. Mielestäni hyvä puoli ainakin tässä uudistuksessa on se, että voimalaitoskuntien asema nyt tällä lainsäädännöllä saadaan järjestykseen.

Sen mukaan, mitä olen yrittänyt selvittää, jopa voimalaitoskunnat ovat tästä asiasta keskuudessaan tyytyväisiä, kun saadaan kiinteä järjestelmä, joka ei vuosittain muutu. Sen sijaan ministeri Viinanen olisi kyllä voinut puheenvuorossaan selvittää sitä, onko tehty laskelmia valmisteluvaiheessa myös siitä, miten tämä kohtelee eri voimalaitoskuntia ja saavatko ne tämän verotuksen uudistuksen jälkeen sen osan varoista, minkä ne tällä hetkellä ovat saaneet.

Ed. Tenilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Lyötyään ensin palkansaajia Viinanen kiristää nyt asumisen verotusta. Pienessä omakotimökissä asuvien vuosittainen vero katumaksuun verrattuna kiristyy noin 1 000 markkaa vuodessa Veronmaksajain Keskusliiton laskelmien mukaan. Kaikkiaan asumisen verotus tulee arvioiden mukaan nousemaan tähän uuteen systeemiin mentäessä 1—1,5 miljardia eli 1 000—1 500 miljoonaa markkaa kerätään asumiselta lisää veroa. Näin tässä käy, ja sisällä on vääryyksiä.

Pieni mökkiläinen maksaa enemmän, mutta isoa ökytaloa asuva maksaa vähemmän. Maan sisälläkin tämä menee väärin. Mitä köyhempi kunta, sen isommaksi tämä uusi asumisen vero

tulee pakosta nousemaan, koska köyhissä kunnissa on pakko panna maksimiin kiinteistöveroarvot. Siinä ei ole mitään demokraattista käsitteilyä, niin kuin nyt selitetään, että kunnat käsittelevät demokraattisesti tätä asiaa. Se on sitä köyhän kukkaron diktatuuria, joka pakottaa esimerkiksi jonkin Savukosken kunnan panemaan maksimiin kaikki verotusarvot kiinteistöveron osalta.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi ehti arvostella sosialidemokraatteja ennen kuin yksikään heistä ehti käyttää puheenvuoroa. (Ed. Laine: Se oli vastauspuheenvuoro!) Edellisen hallituksen aikana valmistellun kiinteistöveron tarkoituksena oli ensinnäkin verotuksen yksinkertaistaminen ja toiseksi verorasituksen oikeudenmukaisempi jakautuminen. Oleellista on, ed. Sasi, veropohja. Se ei ole mikään pieni vähäpätöinen detalji vaan kaiken verotuksen ydinkysymys. Tarkoituksena tietysti on ollut, että verotuksen piiriin tulee muitakin kuin kaupunkilaisia palkansaajia.

Mutta tässä Viinaseen mallissa maatalous pääsee jälleen kuin koira veräjästä. Kiinteistövero korvataan maataloudelle tuloverotuksessa, ja maa- ja metsätalousmaa jää kokonaan kiinteistöveron ulkopuolelle. Jos tämä on oikeudenmukaista ja tasapuolista, niin minä ihmettelen, mikä on kokoomuksen oikeudenmukaisuus. Kokoomuksen yli on jälleen kerran keskusta kävellyt tässä, ilman että kokoomus on kyennyt omaa osuuttaan hoitamaan palkansaajien puolesta, vaikka se palkansaajapuolueena pyrkii esiintymään.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän veron peruslogiikka on korvata nykyiset neljä veroa tai maksua. Logiikka pettää itse asiassa ainoastaan maatalouden tuotantorakennusten kohdalla, jotka on otettu verotuksen piiriin, vaikka ne eivät ole vanhojen verojen piirissä. Tältä osin on kyllä vaikea käsittää vasemmiston esittämää arviota siitä, että maatalous olisi tässä hyötynyt, koska sitä tullaan verottamaan enemmän. Kertavähennys on aina kertavähennys. Tästä tulee pysyvä vero, joka tulee pitämään myös maatalouden sisällä.

Vähennyskelpoisuuskin on luonnollinen, koska myös katumaksu on ollut vähennyskelpoinen. Tämä koskee kaikkea yritystoimintaa, ei pelkästään maataloutta. On kaikei aivan luon-

nollista, että kun on kyse eräänlaisesta tulonhankkimiskustannuksesta, niin se on vähennyskelpoinen elinkeinoverotuksessa, sehän on yleinen periaate.

Edellisen kauden verovalmisteluun nähden tässä on etuna voimallaitosten vero. Etu on myös se, että kunta päättää tästä täysin ja vero voidaan nyt määritellä prosenttien sadasosan tarkkuudella, mikä antaa hienojakoisuutta lisää veron määrittämiseen.

En hyväksy myöskään sitä käsitystä, että eri asunnonomistajaryhmiä tässä jotenkin kohdeltaisiin eri tavoin, koska vero tulee olemaan asuntoa kohti saman prosentin mukaan määriteltä. Siinä suhteessa nyt asunnon omistajat asetetaan samalle viivalle. Minusta tämä on nyt hyväksyttävissä. Alimpia prosentteja käytettäessä esimerkiksi omassa kunnassani tämän veron tuotto olisi noin neljänneksen nykyisiä veroja pienempi eli tämä antaa mahdollisuuden myös kunnittain nykyisen verotuksen alentamiseen.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin tämän vastauspuheenvuoron, mutta tätä on tietysti vähän vaikea käyttää, kun ministeri, jolle pitäisi vastata, ei ole paikalla, enkä oikein voi hyväksyä sellaista menettelyä. (Ed. Hämäläinen: Hän ei kehtaa!)

Minun tarkoitukseni oli kysyä ministeri Viinaselta, eikö ministeri näe mitään epänormaalia siinä, että hallitus ensin leikkaa valtionapuja kunnilta, sitten vie kunnilta harkintaverotusoikeuden, vie arpajaisveron tuoton pelkästään valtiolle, kun aikaisemmin sai kunta osan siitä, ja kaiken tämän jälkeen valtiovalta lähtee siitä, että kunnat hoitakoot asumiseen kohdistuvan lisäverotuksen tämän kiinteistöverotuksen kautta.

Minusta jäi selvitystä vaille juuri se, minkä vuoksi asumista pitää lisätä verottaa. Minkä vuoksi tämän kiinteistöveron muodon pitää olla nyt sellainen, että se raskaammin kohdistuu pienituloisiin kuin esimerkiksi niihin ed. Seppäsen täällä jo mainitsemin esimerkiksi tapauksiin, suurten asuntojen verotukseen, joista asuntotuloa on verotettu?

Lopuksi haluan tässä yhteydessä todeta ed. Sasille, että kokoomus oli aikoinaan katumaksulain säätämässä, mutta välittömästi tuon lain säätämisen jälkeen silloinen kansanedustaja Lampinen sanoi, että tuli tehtyä työtaturmaa. Varokaa nyt, että ette tee uutta työtaturmaa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. K o r k e a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen petettyneenä kuunnellut jälleen kerran esille tullutta sosialidemokraattien traumaattista suhtautumista maatalouteen. Tosiasia tämän kiinteistöveron kohdalla on se, että maatalouden verotus kiristyy, (Ed. Louekoski: Vai niin!) mikä ei voi olla perusteltua siinä tilanteessa, kun meillä pitäisi valmistautua maatalouden osalta eurooppalaiseen kilpailuun ja tällä tavalla luoda valmiuksia siihen, että pärjäämme mahdollisesti uudessa tilanteessa. Väistämättä maatalouden yritystoiminnan lisääntyvät verot tavalla tai toisella kääntyvät ruuan hinnan kustannuksiin, ja sillä tavalla maatalouden verotuksen kiristämisen ei luulisi olevan sosialidemokraattienkaan asia, kuten tämän esityksen mukaan, vähäisessä määrin tosin, tapahtuu. Ei ole siis kysymys mistään jättipotista. Tuntuu suorastaan irvokkaalta tällainen väite, jolla ei ole mitään pohjaa.

Täällä on puhuttu siitä, että manttaalivero poistuu. Manttaaliveron tuotto on käytetty maa- ja metsätaloutta lähellä olevien yhdistysten toiminnan tukemiseen, ja sillä tavalla se on ollut maatilatalouden sisäistä rahaliikettä eikä tähän asiaan näin ollen kovin paljoa liity. Muilta osin tässä kysymys on uusista maataloudelle tulevista veroista.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun kuuntelee tätä porvariston ja vasemmiston keskustelua verouudistuksesta, niin tulee semmoinen käsitys, että tässä muistellaan menneitä, mitä mieltä kukin oli vuosi tai pari sitten. (Ed. Laine: Pitää ottaa oppia menneestä!) Tällainen ei sovellu eteenpäin katsovaan poliittiseen liikkeeseen eikä myöskään ajankohtaisten yhteiskunnallisten ongelmien hallitsemiseen.

Herra puhemies! Valtiovarainministeri Viinanen esitteli tämän esityksen tavalla, joka jätti hyvin monta asiaa auki. Hän kävi kaikki ongelmakohdat läpi, mutta ei tuonut niihin sellaista sisällöllistä vastausta kuin olisi sopinut odottaa. Valiokuntakäsittelyssä varmasti joudutaan hankkimaan aika paljon selvitystä, ja tästä muutama reunamerkintä ministeri Viinaseen puheeseen.

Hän ei maininnut, mihin suuntaan metsäverotusta haluttaisiin kehittää. Ymmärrän hyvin,

että niin kauan kuin on kasvun mukainen verotus, pinta-alaverotus, niin tältä osin rajausta kiinteistöveroon on olemassa. Mutta tiedämme, että tämä verotusjärjestelmä ei ole hyvä. Se pitää voida uudistaa, ja se valtiovarainministerin velvollisuuteen kuuluu tässä yhteydessä kertoa.

Samoin esityksen perusteluissa viitataan valmisteilla olevaan laajaan tuloverouudistukseen lausumatta lainkaan sen sisällöstä. Luulisin, että tässä suhteessa sekä hallintovaliokunta että valtiovarainvaliokunta joutuvat hankkimaan perustavaa laatua olevaa selvitystä.

Ministeri Viinanen ei myöskään käsitellyt perinpohjin näitä eriarvoisuuskysymyksiä, jotka minusta ovat todellisia. Hän sanoi, että pellot on jätetty verotuksen ulkopuolelle, koska niiden verotusarvo on niin vähäinen. Tuskin koskaan näin arvovaltaisella taholla on ilmoitettu oman hallinnonalan virheestä kuin nyt ministeri Viinanen kertoen, että verolautakunnissa aliarvostetaan pelto-omaisuus. Esityksen perusteluissa puhutaan, että maaomaisuuden arvostus on tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. A n d e r s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin ed. Sasin puheenvuoron jälkeen vastauspuheenvuoron. Hän puhui siitä, että tässä on pieniä yksityiskohtia, joihin oppositio nyt puuttuu. Minun mielestäni varallisuuden verottaminen on tietysti sinänsä oikeasuuntainen veromuoto, mutta näin toteutettuna se ei ole oikeudenmukainen. Tämmöisen veron verotuspohjan pitäisi olla mahdollisimman laaja, jolloin myös kannettava vero jäisi mahdollisimman pieneksi ja jakautuisi tasapuolisesti.

Se, että metsät ja pellot ovat nyt verotuksen ulkopuolella, ei ole mikään pikkujuttu. Tämä tarkoittaa esimerkiksi semmoisessa kunnassa, missä on paljon isoja maatiloja, että pelkästään siellä olevia kesämökkejä verotetaan raskaasti.

Myös se, että tuotannollisessa käytössä olevien rakennuksien verot ovat verovähennyskelpoisia tuloverotuksessa, tarkoittaa sitä, että näistä ei makseta veroa. Tässä on selvä epäoikeudenmukaisuus koko verorakenteessa.

Eivät nämä ole mitään pieniä teknisiä detaljeita, joita kritisoidaan, vaan kritisoidaan sitä, että kun toteutetaan tällainen laaja kiinteistöverouudistus, sen pitää tapahtua niin, että kaikki kantavat kortensa kekoon tässä verossa eikä tällä tavalla, että jotkut maksavat koko veron. Tässä tapauksessa koko vero tulee asumiskus-

tannuksiin käytännössä sekä kaupungeissa, maaseudulla että kesämökkiasutuksessa. Tämä ei voi olla oikein. Siksi tätä voi sanoa mökkiläisten raippaveroksi.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Esitys kuvaa sitä, että hallituksen kiinteistöissä kokoomukselle on jäänyt pelkäämään ovimaton rooli, johon keskusta pyyhkii jalkansa mennessä. Tällä esityksellä keskustaa vetää omaa veropoliittista linjaansa ja kokoomus katsoo sivusta hyvin saamattomana, ellei kokoomuksen saavutukseksi lasketa sitä, mikä täällä on jo todettu, että isoissa miljoonan markan taloissa asuvat hyvätuloiset pystyvät tästä eteenpäin selviytymään pienemmällä veromäärällä kuin nykyisin.

Tässä mielessä esitys on kaikinensa huonoa veropoliittikkaa. Se on huonoa yhteiskuntapolitiikkaa. Kun täällä on erityisesti kiinnitetty huomiota nyt kesämökkien raippaveron luonteeseen, niin tämä saattaa korostua erityisesti maalaiskunnissa, joissa tämän esityksen perusteella voidaan pistää 0,1 prosenttia asuinkiinteistöille ja 0,6 prosenttia kesämökeille. Tämä tarkoittaa, että kesämökkiläisiltä, kaupunkilaisilta, otetaan kuusinkertainen vero verrattuna oman kunnan asukkaisiin. Tällä tavalla kepulaiset jälleen pystyvät rahastamaan kaupunkilaisia.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Pekkarinen totesi, että sinipunaa esitys kiinteistöverosta oli paljon tiukempi tavallisten omakotiasukkaiden osalta kuin tämä esitys. Ilmeisesti tahallisesti tai tahattomasti ministeri Pekkarinen unohti, että sinipunahallitus ei koskaan tehnytään sitä esitystä. Siellä oli virkamiestyöryhmän esitys, jonka osalta sosialidemokraattien eduskuntaryhmä otti kantaa ja vaati oikeudenmukaisempaa mallia. Siinä yhteydessä mm. vaadittiin, että ennen lopullisen kiinteistöveroprosentin määrittelyä on tehtävä tarkat laskelmat veron vaikutuksista erityyppisten asuntojen asumiskustannuksiin. Nämä laskelmat nyt hallitus ja valtiovarainministeriö ovat laiminlyöneet ilmeisen tietoisesti. Tästä on rakenneltu veropoliittinen täsmäase, jossa suojelukohteeksi on jätetty maatalousyrittäjät ja isojen asuntojen haltijat ja omistajat kaupungeissa ja asutuskeskuksissa eli kokoomuksen suojelukohde, kepun suojelukohteenahan oivat maatalousyrittäjät.

Jotta tästä saataisiin oikeudenmukaisempi, niin ensinnäkin tietysti maa- ja metsätalousmaa

pitäisi ottaa mukaan ja myös sillä puolella tarkistaa näitä verotusarvoja. Maatalouden maan ohella myös tuotantorakennukset ovat verotuksessa paljon reilummin aliarvostettuja kuin asuinrakennukset. Toisekseen ökytalojen kohtelu olisi kai luontevinta hoitaa varallisuusverotuksen kiristämisen kautta. Muun muassa Iltä-Sanomissa ansiokkaasti esiintuodut laskelmat osoittavat, että nämä hyödyt todella isoissa asunnoissa ovat tuhansia markkoja vuodessa. Kun ed. Vanhanen totesi, että vain maatalouden tuotantorakennukset ovat tällaisia uusia verotuksen kohteita, niin tähän on väärin. Paljon suurempi ryhmä ovat haja-asutusalueiden eli kaava-alueiden ulkopuoliset asuinrakennukset, joita on satojatuhansia, jotka tulevat verotuksen piiriin. (Välihuuto) — Siellä on demarien äänestäjiä suuri osa ja palkansaajia, ei suinkaan pelkiä maatalouden edustajia.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sasin puheenvuoron johdosta minäkin katselen vähän menneisyyteen, niin kuin politiikassa tehdään: Kuljetaan takaperin, katsellaan menneisyyteen, joskus vilkaistaan vähän olkapään yli tulevaisuutta.

Ed. Sasi oli kyllä aivan oikeassa siinä, että sekä kokoomus että sosialidemokraatit edellisen hallituksen aikana olivat yhdessä viemässä ruotsalaisen kansanpuolueen tukemana kiinteistöverolakiesitystä eteenpäin. Hän vain unohti sanoa sen, että ainoa, joka sitä vastusti systemaattisesti hallituksessa, oli Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä, joka nimenomaan asetti sen poistamisen hallituksen esityslistalta ehdoksi sille, että SMP tuli tukemaan maapakettia, joka nyt on sitten kaatunut aikanaan. (Välihuuto, naurua) — Turha on sieltä sosialidemokraattien taholta huudella. Kyllä te tiedätte varsin hyvin, mitä te olitte tekemässä viime hallituksen aikana!

SMP oli ainoa, joka systemaattisesti vastusti kiinteistöverolakia. Holkeri veti sen vuoksi tämän pois eikä tuonut eduskuntaan lainkaan, koska me asetuimme vastapainoksi tukemaan surkeata maapakettia. Syy oli silloin niin kuin nytkin meidän vastustuksellemme, että tämä laki sortaa pienituloisia ihmisiä ja eläkeläisiä. Se asettaa heidän kaikki pienet punaiset mökkinsä ja perunamaansa verotuksen alaiseksi toisin kuin tänä päivänä. Satojatuhansia eläkeläisiä ja pienituloisia ihmisiä joutuu maksamaan jo nykyisten raippaverojen lisäksi jälleen uutta veroa, jos laki tulee tällaisena voimaan, kuin hallitus on asian esittänyt. Siinä on hyviäkin puolia, ja jos muu-

tokset tehdään sillä tavalla kuin SMP tulee vaihtoehtoisessa esityksessään ehdottamaan, niin se saattaa olla aivan laatuista laki, mutta ei tämän sisältöisenä.

Ed. Louekoski (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edellinen hallitus selvitteli tätä asiaa, mutta siellä ei ollut valmista esitystä. Siellä oli erilaisia vaihtoehtoja, joista ei käyttökelpoisia löytynyt. Holkeri ei siis vetänyt mitään pois.

Kiinteistöveroesitystä, jota me nyt käsittelemme, rasittaa yksipuolisuus. Kunnallistalouden ja yleensä verotuksen kannalta on hyvä, jos varallisuus on verotuksen kohteena silloin, kun aste on matala ja pohja laaja. Mutta tässä asiassa pahiten onnahtaa se, että parina ensimmäisenä vuonna, jos tämä esitys toteutetaan, se on nettomääräinen lisätuki maataloudelle. Jos ajatellaan yritystoimintaa maaseudulla, tämä esitys suosii maataloutta muuhun pienyritystoimintaan verrattuna. Ja se on väärin.

Tämmöistä esitystä sosialidemokraatit eivät voi hyväksyä. Me hyväksymme kyllä kiinteistöveron, toistan vielä, silloin kun se on matala-asteinen ja kattava, oikeudenmukainen ja tuo kaikki omistajat samanlaisen verokohtelun piiriin. Mutta tämä ei tuo. Tässä on se sama juoni, joka maatalouspolitiikassa nykyisen hallituksen aikana näyttää olevan kaikissa asioissa. Jokaisesta lävestä lisää tukea niin paljon kuin nyt yleensä kehtaa, ja kyllä hallitus näyttää kehtavan.

Maatalouden sisälläkin esitys on sikäli erikoinen järjestely, että se hidastaa rakennemuutosta. Maataloustuottajain Keskusliiton asiantuntijoitien mukaan se rasittaa enemmän nuoria viljelijöitä kuin vanhoja. Eihän siinäkään ole mitään järkeä, jos halutaan rakennemuutosta edistää, sukupolvenvaihdoista edistää ja ylipäättensä saada maatalous normaaliin asemaan muun yritystoiminnan rinnalle.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Sen verran useita sen tyyppisiä väittämiä on tullut, jotka mielestäni eivät aivan pidä paikkaansa, että joku sana puhujakorokkeelta kommenttina niihin. Täällä on kerrottu, kuinka tämä kiinteistövero tulee muodostumaan mökkiläisten raippaveroksi, kuten ed. Andersson sanoi, tai niin kuin ed. Aittoniemi sanoi, että pienet punaiset mökit ja perunamaat menevät siinä saman tien.

Minä haluan kiinnittää huomiota siihen, että minimimaksu, mitä tässä peritään kiinteistökoh-

taisesti, on 100 markkaa. Käytännössä, jos kunta soveltaa alinta rajaa — uskon, että alimpia prosentteja varsinkin alkuvaiheessa varmasti käytännössä sovelletaan — se merkitsee sitä tuossa tapauksessa, että kiinteistö, josta ensimmäisen kerran veroa maksetaan, on sellainen, jonka verotusarvo ylittää 100 000 markkaa, siis ed. Aittoniemi: jonka verotusarvo ylittää 100 000 markkaa. Eikö niin? Olemmeko yhtä mieltä tästä? (Ed. Aittoniemi: Kyllä, mutta ...) Eli aivan pienet mökit eivätkä pienet omakotitalotkaan, vanhemmat varsinkaan, joudu ollenkaan tämän kiinteistöveron kohteeksi tässä muodossa; katumaksua näiltä saatettiin kyllä periä. Väite siitä, että tässä mielessä homma kääntyisi pääläelleen, ei oikein pidä paikkaansa. (Ed. Laine: Se oli vain osa totuutta!) Se pitää paikkansa kaikkien niiden tapausten kohdalla, joiden verotusarvo alittaa mainitut rajat näillä olettamuksilla.

Mitä tulee, arvoisa puhemies, siihen keskusteluun, mitä tällä kiinteistöverolla nyt korvataan ja miten tämä vero eri subjekteihin kohdistuu, siitä vielä joku sana. On varmaan tarpeetonta sinänsä enää muistuttaa, että tämä korvaa katumaksun, asuntotuloveron ja kiinteistöjen harjintaveron eli maksuja ja veroja, joita vastaan, nimenomaan katumaksua vastaan, kunnalla oli tiettyjä velvoitteita asujia kohtaan, jotka asuvat noiden katujen varsilla. Näinhän oli tilanne ja on tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Uusi kiinteistövero antaa kunnalle mahdollisuuden verottaa uudella tavalla samoista kiinteistöistä ja niin, että ne samat velvoitteet ja palvelutehtävät kunnalta kuntalaisille, jotka asuvat noitten katujen varsilla, säilyvät.

Mitä tulee haja-asutusalueisiin ja siellä asuviin ihmisiin, niin todellakaan tähän saakka siellä ei ole peritty katumaksua, kun kunta ei ole mitään vastaavaa palveluakaan alueelle antanut. Asuntotulon vero periaatteessa on kohdentunut tähän saakka myös haja-asutusalueille. Jos on ollut siellä verotusarvoltaan monien satojentuhansien markkojen talo, myyntiarvoltaan yli miljoonan markan talo, niin siinä tapauksessa asuntotulon vero periaatteessa on kohdistunut myös haja-asutusalueille. Mutta mitään muuta sieltä ei poistu. Mikään muu vero ei poistu haja-asutusalueilla joko asuvilta tai asuvilta ja tuotantorakennuksia siellä omistavilta ihmisiltä.

Mutta uusi järjestelmä merkitsee sitä, että kiinteistövero tulee kohdistumaan sekä haja-asutusalueilla oleviin asuinkiinteistöihin että myös haja-asutusalueilla oleviin tuotantoraken-

nuksiin. Tässä mielessä veropohja laajenee, edustajat Andersson ja muut, jotka olette väittäneet, että veropohja ei laajene. (Ed. Andersson: Ne ovat vähennyskelpoisia!) — Ne ovat verovähennyskelpoisia, mikä lopullista efektiivistä veron määrää jonkun verran vähentää, mutta vain jonkun verran. (Ed. Andersson: Kokonaisuutena!) — Kokonaisuudessaan se merkitsee sitä, että verovelvolliset, jotka asuvat haja-asutusalueilla, jotka eivät ole tähän saakka maksaneet penniäkään mitään noista kolmesta verosta, maksavat nyt uutta kiinteistöveroä samalla tavalla ja samoin perustein kuin muutkin verovelvolliset, asuinrakennuksista nimenomaan täsmälleen samoin perustein ja tuotantorakennusten osalta vähennyskelpoisuus tulee niin kuin äsken kerron, muuta ei.

Ed. Louekoski sanoi, että muiden yritysten tuotantorakennukset ja maatalouden tuotantorakennukset joutuvat eriarvoiseen asemaan. Tämä poistamattoman menojäämän, kertapoiston, 6 000 markkaan noston jälkeen ne ovat samassa asemassa, se pienyritys, joka valmistaa pieksuja, ja se maatalouden tuotantorakennus, joka toimii haja-asutusalueella. Näiden rippeitten, aittojen sun muiden rakennusten, kertapoiston nosto 6 000 markkaan on tämän siirtämiskauden ratkaisu, mikä käytännössä merkitsee sitä, että todellakin ensimmäisenä vuonna, uskon sen, monessa tapauksessa kevennys, mikä tulee veroon, on suurempi kuin sen kiinteistöveron määrä, minkä verovelvollinen joutuu maksamaan. Mutta tämän lopullisen esityksen mukaan, minkä hallitus on esittänyt eduskunnalle, se rajoittuu vain tuohon yhteen vuoteen. Lopullisen korjausten jälkeen edes toiseen vuoteen, niin kuin alun perin luulimme, tuo vaikutus käytännössä ei tule ulottumaan.

Arvoisa puhemies! Se kokonaisuus, mikä tässä on rakentumassa kiinteistöveroksi, korostan vielä, on järjestely ja malli, jolla pienistä verotusarvoltaan alhaisista kiinteistöistä ei veroa peritä lainkaan. Tämä on vero, joka kohtaantuu kaikkiin verovelvollisiin kohtuullisen oikeudenmukaisella tavalla. Tämä on vero, joka fiskaalisilta vaikutuksiltaan, verotuksen määrältään, siis siltä mitaltaan, minkä verran tämän lain mukaan veroa kerätään, on kevyempi kuin se malli, mikä oli edellisen hallituksen aikana valmisteltu. Ed. Louekoski sanoi, että se ei ollut mikään hallituksen esitys. Niin kaiketi olikin, että se ei ollut hallituksen esitys, mutta kyllä se valmiin lakiesityksen muotoon on kirjattu. Ed.

Heikkisellä se on varmasti käsissä ja tarvittaessa esiteltävänäkin.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tyytyväisenä voi panna merkille, että periaatteessa kaikki puolueet tuntuvat olevan yksimielisiä siitä, että kiinteistövero tarvitaan, SMP:tä lukuunottamatta, joka systemaattisesti suhtautuu kielteisesti kaikkiin uudistuksiin. (Ed. Tennilä: Minäkin olen vastaan!) Erityisen myönteistä on se, että keskustapuolue on mukana tässä hankkeessa tällä kertaa.

Sosialidemokraateille on syytä todeta se, että selvä, että tämä uusi järjestelmä on ehdottomasti oikeudenmukaisempi kuin aikaisempi. Tämä kohdistuu laajempaan verovelvollisten joukkoon, mistä syystä verokanta voi olla alhaisempi. Jos verrataan tätä esitystä siihen, minkä todennäköisesti edellisen hallitus olisi antanut, erona on oikeastaan vain peltomaa. Tältä osin täytyy todeta se, että kun pellon kustannukset otetaan huomioon maataloustulolaskelmassa, niin tosiasiaassa kustannukset tästä kiinteistöverosta olisivat maksaneet kuluttajat, ruoan ostajat, joten sieltä löytyy se todellinen maksaja sille kiinteistöveron osalle.

Mitä tulee eräisiin poikkeuksiin kuten kesämökkien verotukseen, tältä osin tehtiin hyvin tarkkoja laskelmia, ja tuo 0,5 prosentin korotus perustuu juuri näihin laskelmiin, koska lähdettiin siitä, että kesämökkien verotuksessa ei saisi tapahtua olennaista alenemista.

Mitä tulee 6 000 markan kertapoistoon, täytyy muistaa se, että se on vain tuon vähennyksen aikaistamista, ei siis mistään verotuksesta luopumista, vaan vähennyksen aikaistamista, jonka fiskaalinen merkitys pitkällä tähtäimellä on lähestulkoon olematon.

Ed. Seppänen, joka on poistunut jo salista eikä ole enää kuuntelemassa hänelle esitettyjä kommentteja, puolusti asuntotulon veroa ja väitti sitä oikeudenmukaiseksi. Olisin kysynyt ed. Seppäselältä: Millä tavalla asuntotulon vero on oikeudenmukainen? Se oli yksi keskeisiä perusteita, mistä syystä juuri kokoomus halusi, että siirrytään kiinteistöveroon. Mitä tuloa asunnonomistaja saa siitä asunnosta, jonka hän omistaa? Ei mitään tuloa. Tältä osin tämä muutos on oikeudenmukainen.

Haluan korostaa myös sitä, että niiden asuntojen osalta, jotka ovat poikkeuksellisen kalliita, nämä henkilöt joutuvat maksamaan varallisuusveroa, joka on 0,7 prosenttia, kun kiinteistövero asunnoista on enintään 0,4 prosenttia.

Ed. Heikkinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien taholta on esitetty kyllä kovin ihmeellisiä ja perusteettomia väitteitä lain sisällöstä. Ministeri Pekkarinen niistä jo merkittävän osan korjasti, samoin kuin nyt ed. Sasi puheenvuorossaan.

Vallan ihmeellinen oli ed. Louekosken väite, kun hän sanoi, että tästä ei ollut mitään valmisteltua esitystä olemassa. Hän oli valtiovarainministeri, kun valmistui hallituksen esitys eduskunnalle kiinteistöverolaiksi sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi, päivätty 30.3.1990. Mutta onneksi mm. keskustan vastustuksesta johtuen sitä esitystä ei annettu.

Ed. Kalliomäki väitti, että tämän uudistuksen maksumiehiä olisivat pienissä omakotitaloissa asuvat eläkeläiset. Nimenomaan tämän torjumiseksi veron alaraja 100 markkaa säädetään, ja tämä poistaa nimenomaan pienet omakotitalot ja sitä kautta eläkeläiset veron piiristä.

Poistoista on puhuttu, ja niin kuin ed. Sasi totesi tässä on vain poistojen ajankohdasta kysymys. Niin kuin tietää se, joka vähänkään on perillä verotuksen poistojärjestelmästä, menojäännöspoisto on järjestelmä, jossa menojäännös ei koskaan poistu. Maataloudessa on kymmeniä pieniä rakennuksia, joiden menojäännös voi olla satoja markkoja, ja niiden osalta tehdään muutamien kymmenien markan poistoja. On todella aiheellista järkeistää tätä järjestelmää niin, että nämä pienet rippeet poistetaan ja päästään yksinkertaiseen järjestelmään. Vain poistoajankohdasta on kysymys, ei mistään ylimääräisistä poistoista verotuksessa.

Mitä ed. Louekosken toteamukseen tulee, että sosialidemokraatit ovat valmiit hyväksymään vain matalatasoisen veron, haluan muistuttaa, että ministeri Louekosken valmisteleva kiinteistöveroesitys oli ylärajaltaan 50 prosenttia korkeampi kuin tämä esitys. Omakotitalojen osalta esitys oli ...

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Puhuja: ... 0,1—0,6 eli 50 prosenttia korkeampi.

Ed. Hurskainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen väitti puheenvuorossaan, ettei maatalous ole kiinteistöverouudistuksessa missään erityisasemassa, sillä haja-asutusalueilla olevista kiinteistöistä maksetaan myös kiinteistövero. Väite ei pidä

paikkaansa siltä osin, että kiinteistövero on vähennyskelpoinen maataloustuotantoon käytettävissä kiinteistöissä, samoin muussa liike- tai elinkeinotoiminnassa olevien kiinteistöjen vero on vähennyskelpoinen.

Kiinteistöverouudistuksessa hallitus jatkaa omaa poliittista kiristyslinjaansa, jossa otetaan köyhiltä ja annetaan rikkaille. Kiinteistövero kohdistuu pahiten omakotitalon omistajiin, mökkiläisiin ja ennen kaikkea vuokralla asuviin henkilöihin.

Edelleen hallitus on esittänyt, että kiinteistöveroprosentti olisi asuinrakennuksissa 0,1—0,4. Jokainen meistä tietää kuntien tämänhetkisen tilanteen. Kun otamme sen huomioon, voimme olettaa, että kunnat tulevat käyttämään korkeinta kiinteistöveroprosenttia. Eli hallitus vetäytyy tällä prosenttihaarukalla vastuustaan. Hallituksen tavoitteena ehkä olikin siirtää vastuu kiristystoimenpiteistä kunnille, koska kiinteistöverorasitus kohdistuu juuri pieni- ja keskituloisiin.

Ed. Särkijärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Backman käytti hyvin arvostelemaan puheenvuoron, joka poikkeaa esimerkiksi siitä maltillisesta suhtautumistavasta, jolla ed. Louekoski tästä asiasta mielipiteensä esitti.

Ensin on todettava, että kyseessä on kunnallinen varallisuusvero, joka kuten erityisesti vasemmistoliiton puolelta on todettu on itse asiassa vasemmistolainen periaatteellinen tavoite. Sen tuotto on aika vähäinen. Voidaan laskea, että esimerkiksi tällä hetkellä suunnilleen 12 000 työntöntä aiheuttaa samanlaisen menon yhteiskunnalle kuin tämän verotuksen tuotto tällä hetkellä on ja tulevaisuudessakin, jos käytetään alarajaa näissä haarukoissa, jotka laki tarjoaa. Siten voidaan hyvin ajatella, että sitten, kun nousukausi jälleen pilkistää, voimme poistaa koko veron yhdellä kertaa ja säästää huomattavan paljon byrokratiaa ja saada enemmän onnellisia ihmisiä aikaan.

Samaan aikaan on muistettava, että kun kunnat perivät rahaa kuntalaisilta, on ihan yksi ja hailee, millä periaatteella peritään kuntalaisilta rahaa, kunhan se saadaan kaikki kokoon. Toisin sanoen jos kunnat, kuten täällä on arvioitu, käyttävät korkeita veroprosentteja tässä laissa, se tarkoittaa sitä, että vastaavasti omaan kunnallisveroäyriin kohdistuva paine on vähäisempi.

Ed. Backman ihmetteli, kuinka kesämökkien verotus voi olla niin paljon korkeampi kuin

asuntojen. Minä ainakin tunnen monia ihmisiä, joilla kerta kaikkiaan ei ole varaa kesämökkeihin. Mielestäni on oikein, että verotusta kohdistetaan kesämökkiin, joka on selkeästi enemmän ylellisyyttä kuin oma asunto. Tästä syytä porrastus, joka laissa on esitetty, on mielestäni aivan oikea. Ihmettelen tosiaan, että juuri vasemmistolta tulee siihen suuntaan vastustusta.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jo edellä totesin, että tämä on mielestäni aika tasapainoinen lakiesitys. Toki vielä valiokuntavaiheessa kannattaa vaikutuslaskelmia tehdä. Mielestäni käytetyt puheenvuorot eivät ole osoittaneet mitään erityistä virhettä. Ed. Backmanille voisi todellakin todeta, että on toki kohtuullista, että kesämökkikiinteistöjen omistajat jollakin tavalla osallistuvat kuntien menoihin, joita todellisuudessa huomattavasti aiheutuu.

Mitä tulee maa- ja metsätalouden verotukseen, tietysti jos veroa aiotaan kerätä, se olisi tehtävä lähinnä metsästä. Silloin veroa kertyisi. Mutta mielestäni on veropoliittisesti kestäväntöntä, että metsään vielä vietäisiin kiinteistövero. Täytyyhän ottaa huomioon, että metsä, kun viljelijä tai omistaja sen hankkii, ei ole hänelle vähennyskelpoinen. Sen arvo muodostuu nimenomaan puustosta. Silloin verottaissimme puustoa, jos laittaisimme vielä kiinteistöveron metsille. Sitä nyt jo verotetaan eräänlaisella kiinteistöverolla: pinta-alaverolla, joka on tietyllä tavalla kiinteistövero. Toisaalta jos metsäkiinteistö myydään, myyntivoiton yhteydessä tulee jälleen puusto ja sen kasvu toiseen kertaan verotetuksi. Nyt haluttaisiin puusto verottaa vielä kolmannen kertaan kiinteistöverolla. Tälle ei ole mitään veropoliittista perustetta. Kaikki, mitä tähän suuntaan esitetään, on mielestäni kateudella selitettävää propagandaa. Jokin kohtuushan täytyy olla, kuinka moneen kertaan metsää Suomessa verotetaan.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on ihmetellyt vasemmiston taholta suuri huoli huviloitten ja kesämökkien verottamisesta, kun on tottunut siihen, että huoli on siitä, että ihmisellä ylipäänsä on asunto. Toteaisin, että tässä on askel eliittiverotuksen suuntaan, joka toisaalta on aika pitkälle hyväksytty kestävä kehityksen periaatteen linjoilta.

Sen sijaan minä ihmettelen sitä, että nämä miljoonalaivat ja -purret, jotka seilaavat Sisä-

Suomessa ja meren rannalla, eivät ole minkään verotuksen piirissä. Autotkin ovat verotuksen piirissä. Sopii miettiä, pysytäänkö kestävä kehityksen periaatteen linjoilla vai ei.

Itse puheenvuoron pyysin ed. Koskisen metsäverokannanoton johdosta sen takia, että hän kaipasi, että metsäverotuksen perusteita pitäisi tarkistaa. Edellinen hallitushan teki metsäverolain, joka on täysin susi, koska se on edelleen pinta-alaperusteinen ja kohtuuton. Koelaskemat kunnissa, joissa uudistusta toteutetaan, ovat tuoneet 2,5 — 3-kertaisen verotuksen. Tähän soppaan tuoda jotakin väliuudistusta? Se ei käy ennen kuin luokitusjärjestelmä kokonaisuudessaan uudistetaan. On täysin järkevää, että metsävero otetaan ulos tässä yhteydessä ja valmistellaan omalla tarkalla ja huolellisella valmistelulla eteenpäin ja tuodaan myöhemmin.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos unohdetaan se, että sosiaalidemokraattisen aikaisemman hallituksen valmisteleva veroesitys olisi ollut tätä kireämpi, ja tukeudutaan nyt niihin esityksiin, joita SDP on tässä keskustelussa tehnyt, niin sen perusteella kiinteistöveroksi muodostuisi järjestelmä, jossa rikkaiden suuria asuntoja verotettaisiin jonkinlaisen progressiivisen verojärjestelmän mukaan. Sen rinnalla samojen rikkaiden kesämökkejä taas verotettaisiin mökinmuiden asunnon veroasteikon mukaan. Metsistä haluaisitte periä sekä nykyisen pinta-alan perustuvan metsäveron että vastaavan kiinteistöveron jne. Minusta tämä verojärjestelmä ei olisi kovin johdonmukainen eikä tasapuolinen.

Kun ed. Koskinen esitti, että haja-asutusalueen omakotitalot eivät kuulu nykyään verojen piiriin, niin se väite on väärä. Asuntotuloveroa on peritty haja-asutusalueiden omakotitaloista samalla perusteella kuin taajama-alueilla, olkoonkin, että määrä on ollut hyvin vähäinen, onneksi. Maatilojen asuinrakennuksia tullaan verottamaan nyt aivan samalla periaatteella kuin haja-asutusalueen muita omakotitaloja tai taajamien omakotiasuntoja.

Esittäisin toiveen, että valiokunta voisi harkita kaupunkien ja taajamien pienten, punaisten tupien verotuksen keventämiseksi sitä, että tonttien verotusarvon alaraja voitaisiin kunnan harkinnan mukaan laskea 0,2:sta 0,10:een asuinrakennusten mukaan. Tämä mielestäni ratkaisisi mahdolliset ylilyönnit pienimpien omakotitalojen kohdalla.

Ed. A p u k k a : Herra puhemies! Ed. Sasi ehti jo lähteä. Olisin hänelle tuoreeltaan vastannut, kun hän äsken totesi, että kaikki puolueet SMP:tä lukuunottamatta näyttäivät olevan yksimielisiä lain tarpeellisuudesta. Voin kyllä sanoa, ettei vasemmistoliitto ainakaan ole tämän sisältöisen kiinteistöverolain kannalla. Täytyy todeta, että jos ed. Sasi yhtä vähän ymmärtää näistä papereista kuin käydystä keskustelusta, kun hän on sitä mieltä, että vasemmistoliittokin on tällaisen lain takana, niin en ollenkaan ihmettele, että hänelle on tullut niin myönteinen kuva kiinteistöverosta.

Muutenkin minua on ihmetyttänyt kiinteistöverokeskustelun aikana se, että hallituspuolueiden ministerit vuorollaan ja edustajat toinen toisensa jälkeen yrittävät todistella, kuinka kalamalan oikeudenmukainen lakiesitys on.

Esimerkiksi ministeri Pekkarinen ihan tarkalleen sanoi, että uskoo, että ainakin alkuvuosina tullaan käyttämään alimpia rajoja näissä prosenteissa. Tällaiset uskomukset voivat tietysti olla uskomuksia, mutta eivät välttämättä pidä yhtä totuuden kanssa.

Samoin edustaja, verojohtaja Heikkinen kertoi, kuinka mainio lakiesitys on, kun 100:aa markkaa pienempää kiinteistöveroa ei peritä. Häinkin arvelussaan lähti sellaisesta uskomuksesta, että kunnat pysähtyisivät 0,1 prosenttiin, ja myös siitä, että verotusarvot pysyisivät pienimpien mökkien osalta alhaisena. Ilmeisesti ed. Heikkinenkään ei ole lukenut kiinteistöverotomikunnan mietintöä eikä hallituksen esityskään, joista molemmista henkii se, että verotusarvot halutaan kohtalaisen nopeasti saattaa vastaamaan käypä arvo. Luulen, että kovin vähän käyvältä arvoltaan alle 100 000 markan hintaisia omakotitaloja on. Päinvastoin saattaa olla niin, että ne ovat harvinaisia mökkejä, jotka niin pieniä ovat, etteivät kiinteistöveron piiriin joudu siinäkin tapauksessa, että joku kunta tosiaan pitäisi sen 0,1 prosentissa.

Edelleen ihmettelen sitä myönteisyyttä, mitä valtiovarainministeri Viinanen esimerkiksi viime torstaina valtioneuvoston kyselytunnilla lain suhteen edusti. Hän totesi aika tarkalleen niin, että kunnathan veron määrästä päättävät ja kunnat voivat veron avulla alentaa veroäyryjään. Ihmettelen, ovatko ministerit ehtineet köyhimmissä kunnissa omien ongelmiansa kanssa käymäänkään, kun tällaisia viitsivät sanoa, että kunnat voivat tällä alentaa veroäyryjään. Tiedän kyllä, että täällä etelässä on vauraita kuntia, jotka selviävät 0,1 prosentin kiinteistöverolla ja

joilla olisi varaa jopa subventoida veroäyrynsä hintaa. Mutta tiedän taatusti pohjoisesta sellaisia kuntia, joissa luottamusmiehet itkevät ja kiroilevat ja pistävät ylimpään kanttiin kiinteistöveron ja perivät keskimäärin melkein 20 penniä kunnallisveroa ja siitä huolimatta niillä on kassa auki, kun valtio tekee ehtimiseensä hienoja uudistuksiaan, mikä vie kuntien tulopohjan kokonaan. Minusta on aivan turha tulla kategorisesti väittämään, että kunnat voivat alentaa äyryjään kiinteistöveron avulla. Taatusti niin ei tule kaikissa kunnissa käymään. Joitakin sellaisia kuntia on, mutta ei suinkaan kaikki.

Kiinteistövero tällä tavalla toteutettuna, niin kuin hallitus nyt esittää, on mielestäni toinen epäoikeudenmukainen kunnallisvero. Meillä yksi jo on eikä toista tarvita. Tämähän johtaa ilman muuta siihen, että niillä kunnilla, jotka ovat kaikkein ahtaimmilla, on kaikkein korkein veroäyri ja niissä tulee olemaan kaikkein korkein kiinteistöveroprosentti myös. Tämä on sellainen karu tosiasia, mitä ei olisi uskonut kaiken sen puhumisen jälkeen, mitä kunnallisveron oikeudenmukaisuudesta on puhuttu, enää tehtävän, mutta tässä tehdään juuri samanlainen epäoikeudenmukainen kunnallisvero kuin meillä yksi on.

Voin hyvin kuvitella, että kun vastaisuudessa köyhien kuntien edustajat käyvät esimerkiksi sisäasiainministerin juttusilla puhumassa, miten kunta on peesaa eikä ole enää äyriässä varaa ja velkaakin on silmät korvat täynnä, sisäministeri kysyy, että josko teillä on kiinteistövero yläraja. Jos luottamusmiehet vastaavat, että ei ole, niin on helppo tietää sisäministerin vastaus. Hän sanoo, että nostakaa, hyvät ihmiset, se ylärajaan, niin tehän saatte sieltä rahaa.

Tämä kiinteistövero tällä tapaa toteutettuna niin kuin tässä esitetään olisi oikeammalta nimeltään asumisvero. Äskeisen keskustelun aikana kävi kyllä hyvin ilmi se, että tämä tulee kohdentumaan etupäässä asumiseen. Kaikkien muitten asumiskustannusten lisääntymisen, korkojen ja vuokrien kohoamisen ja muitten, lisäksi tämä tulee olemaan melko kova tekijä.

Kun tiedämme, että nämä neljä veroa, mitä tällä lailla poistetaan — siis kiinteistöjen harkintaverot, asuntotulon verotus, katumaksu ja manttaalimaksu — ovat kaikki sellaisia, että niitä ei maaseudulla asuva tavallinen asukas tänä päivänä maksa yhtäkään, niin tämä kiinteistövero on tavalliselle maaseudun omakotiasujalle kokonaan uusi vero. Sen minusta olisi hyvä tulla paremmin esille, kun puhutaan siitä, että tämä

on oikeudenmukainen; esimerkiksi ed. Vanhanen sanoi, että kaikki asunnot pistetään samalle viivalle. Onhan tämä maaseudun asukkaille sentään vähän toista. Tämä on kokonaan uusi vero. Katumaksua peritään vain kaava-alueella, mutta maaseudulla tämä on kokonaan uusi vero. Sitä ei kai kukaan voi kieltää.

Tämä vero näin toteutettuna on tyypillinen aholainen vero. Se ei kohdennu lainkaan maksukykyyn mukaan, vaan pannaan niitten maksettavaksi, joita paljon on. Se on hyvä keino. Silloin kertyy paljon rahaa, mutta se ei ole lainkaan oikeudenmukainen keino.

Arvoisa puhemies! Haluan jo tässä vaiheessa sanoa, että vasemmistoliitto ei missään vaiheessa tule olemaan tämän sisältöisen kiinteistöveron kannalla. Tulemme tekemään oman ja huomattavasti oikeudenmukaisemman esityksen.

Ed. Laine: Herra puhemies! Hallituksen esitys uudeksi kiinteistöverolaiksi on epäonnistunut mm. seuraavista syistä:

1) Kiinteistöveron periminen tulee kohottaa asumiskustannuksia tuntuvasti. Jo nyt on monissa kunnissa arvioitu kiinteistöverotuoton ylittävän nykyisen katumaksun tuoton 3—4 kertaisesti. En ole varma, ovatko näissä tapauksissa kunnat ottaneet huomioon laskelmissaan tuon ylärajan. Mutta ministeri Viinosen puheenvuoro, jossa hän osoitti tuoton tulevan olemaan kolminkertainen, jos tuota ylärajaa käytetään, saattaa viitata siihen, että kuntien laskelmat juuri perustuvat tuon ylärajan käyttöönottoon.

2) Asuinkiinteistöt ja loma-asunnot tulevat tämän uuden lain perusteella eriarvoiseen asemaan metsien ja maatalousmaan kanssa ensin mainittujen tullessa tämän uuden veron piiriin ja jälkimmäisten ollessa verosta vapaana.

3) Kun hallitus ja eduskunnan enemmistö vapauttavat firmojen liikeluotot kunnallisesta harjintaverosta, nyt tällä kiinteistöverolla yritetään asumiseen verotusta kohdistaa paikata syntyneitä kuntien veroaukkoa, verotulon vajetta. Esityksen perusteluissa luvataan kiinteistövero tehdä vähennyskelpoiseksi tuloverotuksessa, jos kiinteistöä käytetään elinkeinotoiminnassa tai maatilataloudessa.

4) Tämä uusi kiinteistövero ei ota huomioon veronmaksajien sosiaalista ja taloudellista asemaa eikä heidän maksukykyisyyttään.

5) Moniin pienituloisiin uusi kiinteistövero kohdistuisi ankarammin kuin sen korvaamat verot ovat kohdistuneet. Viitataan tässä asuntotuloon, josta ovat olleet nyt vapaina ne, joiden

asunnon verotusarvo on ollut alle 440 000. Nythän tämän uuden veron piiriin nekin pienituloiset tulevat. Kuten keskustelun aikaisemmassa vaiheessa on todettu, ne, jotka asuntotuloa ovat näistä suurista asunnoista maksaneet, tulevat nyt pääsemään keveämmällä verolla kuin tähän saakka.

6) Kiinteistövero kohdistuu myös niihin pienituloisiin, joiden ei tarvitse maksaa kunnallisveroa tulojensa pienuuden vuoksi.

7) Rikkaiden verotus tulee kevenemään ainakin hyvin monessa tapauksessa.

8) Eriarvoisuus kuntien kesken tulee kasvaamaan.

Ehdotetun kaltaista kiinteistöveroa ei voida pitää hyväksyttävänä. Mikäli sen sisältöä muutettaisiin esimerkiksi siten, että veroa ei kohdisteta vakinaisena asuntona käytettävään kiinteistöön, sen säätämiselle luotaisiin edellytyksiä. Täällä on polemisoitu sellaista käsitystä vastaan, että asunnot voisivat olla verosta vapaat. Minusta täysin mahdollista on sellainen kiinteistövero, jossa verotus kohdistuu liike-, teollisuus- ja muihin vastaaviin kiinteistöihin. Kun tätä veroa on tarkoitus kunnille periä, niin miksi esimerkiksi puolustuslaitos ei voisi maksaa kunnille veroa omista kiinteistöistään?

Esityksen paras puoli on siinä, että se sisältää ehdotuksen vanhentuneen manttaalimaksun poistamisesta. Sellainen maksu ei kuulu nyky aikaan, ja muistan, miten ainakin 25 vuoden ja ehkä pidemminkin ajan kuluessa on tehty lukuisia eduskunta-aloitteita ja eduskuntakyselyjä, joissa on edellytetty manttaalimaksun poistamista.

Viime viikkojen aikana käydyissä keskusteluissa ovat jääneet liian vähälle huomiolle kiinteistöveron ohella ne veropolitiittiset muut päätökset, jotka sisältyvät hallituksen viimeisimpään kriisipakettiin. Näiden päätösten mukaan ensi vuoden alusta toteutetaan tämä kiinteistöverouudistus ja pääoma- ja yritystulojen verouudistus sekä seuraavan vuoden alusta liikevaihtovero muutetaan arvonlisäveroksi. Näiden uudistusten myötä maamme veropolitiikan perussisältö muuttuu entistäkin epäsolidaarisemmaksi.

Asuinkiinteistöihin kohdistuvana kiinteistövero tulee kohdistumaan kohtuuttoman ankarasti mm. eläkeläisten ja muiden pienituloisten toimeentuloon. Tähän on kiinnitettävä huomiota siitäkin syystä, että ministeri Viinosen kädessä oleva hallituksen veroruoska on jo tähänkin saakka iskenyt rajusti, ellei peräti kaikkein raajuimmin, juuri eläkeläisiin, joiden maksettavaksi

tuli toukokuun alusta lähes 4 prosentin uusi kansaneläkevakuutusmaksu ja joiden verotus kiristyi myös sairauskulujen verovähennysoikeuden poistumisen ja korkovähennyksen omavastuun ja varsin monessa kunnassa tapahtuneen kunnallisyöryn hinnan kohoamisen seurauksena.

Kun mainittua asiaa viime torstaina kyselytunnilla kysyttiin, ministeri Viinanen vastasi valtion menojen kasvun edellyttävän tällaista menettelyä eläkeläisiä kohtaan. Miksi hallitus ei voisi kääntää katseitaan ja veruosaansa rikkaisiin, kasinopelureihin ja suursijoittajiin sekä ulkomaille miljardiomaisuuksia siirtäneisiin? Vuorineuvokset, suurituloiset, osinkotulojen saajat ja yritykset tulevat olemaan maan hallitukselle ikuisesti kiitollisia sekä tähän asti harjoitetun veropolitiikan suunnasta että uusista, kriisipaketin yhteydessä päätetyistä verolinjauksista. Jos ed. Louekoski äsken totesi, että ne rikkaiden rahat ovat jo kaikki menneet ulos eikä niitä voida sen takia verottaa, niin minä valitan, että näin on tapahtunut. (Ed. Louekoski: Kankkulan kaivoon!) — Kankkulan kaivoon.

Hallituksen veropolitiikka on kiistatta suosinut yrityksiä, suurituloisia, kasinopelureita ja suurten osinkotulojen saajia, mutta sortanut erityisesti eläkeläisiä ja kotitalouksia. Hallituksen vastikään tekemät päätökset kiinteistöveron, pääomatulojen ja yritysverotuksen uudistamisen sekä arvonlisäverotukseen siirtymisen toteuttamisesta merkitsevät vähintään 20 miljardin lisälaskua veronmaksajille eli 10 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa. Näihin lukuihin voi päätyä mainittuja uudistuksia valmistelleiden työryhmien ehdotuksien pohjalta. Esimerkiksi arvonlisäverotusta valmistelleen työryhmän ehdotuksen mukaan se keventäisi yrityksiin kohdistuvaa verotusta yhteensä noin 12,5 miljardia markkaa poistamalla ns. piilevän liikevaihtoveron. Vastaavasti kotitalouksiin kohdistuva lisärasitus olisi työryhmän laskelmien mukaan 7,9—11,4 miljardin markan luokkaa eli noin 4 000—6 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa. Kun kuntien maksettavaksi tulisi tuon työryhmän laskelmien mukaan aikaisemman lisäksi noin 4 miljardin markan lisälasku eli noin 2 000 markkaa kotitaloutta kohti, merkitsisi se kuntien veroäyriin keskimäärin 1,25 pennin korotuspainetta.

Tämä kotitalouksiin ja kuntiin kohdistuva lisärasitus EY-maiden esimerkkiä noudattavan arvonlisäveron seurauksena muodostuisi siten, että yhä useammat ja palvelut ja hyödykkeet, kuten parturissa ja kampaajalla käynti, koti-

maan matkaliput, taksimaksut, sanoma- ja aikakauslehtitilaukset, radio- ja televisioluvat, rakentamispalvelut, siivous, jätehuolto ja kymmenet muut palvelut, tulisivat uuden välillisen verotuksen kohteeksi.

Herra puhemies! Lopuksi totean sen, että pääomatuloja ja yritysverotusta koskevan uudistuksen tarkoituksena on asiaa valmistelleen työryhmän ehdotuksen mukaan pääomatulojen irrottaminen progressiivisesta verotuksesta, osinkotulojen vapauttaminen käytännössä kokonaan veroista, yhteisöjen ja pääomatulojen vapauttaminen kunnallisverosta ja sotumaksuista. Kunnallisliitto on arvioinut tämän verouudistuksen iskevän ankaralla kädellä kuntien talouteen. Mikäli tämä Kunnallisliiton arvio 6,5 miljardin markan verotulojen menetyksestä osoittautuu oikeaksi, lisäisi uudistus paineita veroäyriin korottamiseen keskimäärin yli 2 penniä veroäyriä kohti eli lähes 4 000 markkaa kotitaloutta kohti vuodessa.

Olen, herra puhemies, pikkasen laventanut keskustelua, luvallanne, tarkoituksenani osoittaa, että kiinteistöveroasiasia käsiteltäessä on syytä katsoa veropolitiikan kokonaisuutta ja arvioida kiinteistöveroa myös tästä näkökulmasta.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laine kiinnitti ensimmäisen kerran tämän keskustelun yhteydessä huomiota siihen, että manttaalimaksuja on lukuisia kertoja laki- ym. aloitteilla yritetty saada poistetuksi. Mutta vastaus siihen, miksi näin on tapahtunut, että nämä esitykset on järjestään hylätty tai haudattu, on siinä, että Suomen keskustalla, tai mikä nimi on milloinkin mahtanut puolueella olla, ei ole ollut sopivaa iltalypsyä paikkaa eli samassa yhteydessä ei ole voitu nyhtää jotakin etua kannattajakunnalle. Sen sijaan nyt olemme lukeneet äskeisestä kiinteistöveroesityksestä, että se sisältää hyvin runsaan kompensaation manttaalimaksujen poistamisesta.

Nyhdän on todettava, että manttaalimaksut ovat kaikissa kunnissa menneet piilo- tai puolijulkiseen puoluetukeen keskustaa lähellä oleville järjestöille ja jos ei siihen, niin tiedän kuntia mm., joissa näillä rahoilla on palkattu vahteja, jotta maaseudun haja-asutusalueilla punaisessa mökissä asuvat vanhuksset eivät voisi joulukuusta hakea läheisen suuren tilallisen metsästä.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Kiinteistövero on myönteinen pyrkimys laajentaa verotuksen pohjaa omaisuuden suuntaan. Muualla

läntisessä maailmassa omaisuusverot, joihin kiinteistöveron luen, ovat yleisemmin käytettyjä kuin Suomessa ja tuottavat julkiselle vallalle suuremman verotulot kuin Suomessa yleisesti ottaen.

Esimerkiksi Yhdysvalloissa keskustellaan paraikaa hyvin paljon siitä, millä tavalla omaisuutta verotettaisiin. Siellä on voimakkaasti esillä perintöjen verottaminen sen takia, että nimenomaan perinnöt luovat hyvin suurta epätasaa kansalaisten keskuuteen. 80-luvulla Yhdysvalloissa suuret omaisuudet keskittyivät entistä harvemmille, ja 80-luvun loppuvuodet olivat Yhdysvalloissa omaisuuden keskittymisen vuosia. Niinpä tänä päivänä Yhdysvalloissa 0,5 prosenttia rikkaimmista kotitalouksista omistaa enemmän omaisuutta kuin 90 prosenttia köyhimmistä kotitalouksista, 0,5 prosenttia on rikkaampia kuin 90 prosenttia. Tämä on kyllä silloin verotuksen perusta, jos halutaan omaisuuden tuottavan, jos halutaan pakottaa omistaja käyttämään omaisuuttaan niin, että se ei vain ole laiskana paikallaan, vaan tuottaa yhteiskunnalle verotuloa ja sitä kautta omistajilleen myös vielä suurempaa tuloa.

Kiinteistövero on kuitenkin Suomessa toteutettu tässä muodossaan epäoikeudenmukaisella tavalla. Se ei ole omaisuusvero eikä sen tule ollakaan omaisuusvero, mutta tapa, jolla se otetaan käyttöön, ei verota kansalaisia tasapuolisesti heidän kiinteistöjensä perusteella.

Mielestäni maaseudulla olevat kiinteistöt ovat erityisesti tämän veron suosimia. Tilanne on vähän sama kuin hallituksen toiminnassa yleisesti. Meillä oli eduskunnassa käsiteltävänä korkotukilainoja asuntovelallisille. Rahasumma, joka jaettiin vaikeuksissa oleville asuntovelallisille, oli 10 miljoonaa markkaa. Siitä riittää korkotukea noin 1 000 saajalle. Korkotuen tarvitsijoita on kuitenkin asuntovelallisten parissa noin 30 000. Siis 10 miljoonaa markkaa jaetaan 1 000:lle, vaikka tarvitsijoita olisi noin 30 000. Sitten kun on kysymys maatalouden vakauttamislainoista, jotka ovat korkotukea vaikeuksiin joutuneille maataloilijoille, niin siinäpä jaettavana onkin jo 125 miljoonaa markkaa eli 12,5 kertaa enempi. Niistä riittää lainoja noin 2 000:lle tarvitsijalle, ja näitä avun tarvitsijoita arvioidaan olevan vain 11 000. Eli tältä osin vaikeuksiin joutuneet maatalojen omistajat ovat paljon edullisemmassa asemassa kuin vaikeuksiin joutuneet kaupunkilaiset, vaikeuksiin joutuneet asunnon tarvitsijat.

Sama mentaliteetti on myös tässä kiinteistöverossa. Vero ollaan säätämässä sillä tavalla, että

sitä voidaan perustellusti pitää mökkilaisten raippaverona. Se kohdistuu ankarimmin pieni- ja keski suurituloisiin, asuntoihin ja kesämökkeihin, vapauttaa sillä tavalla maatilatalouden tämän veron piiristä, että se on verotuksessa vähennyskelpoinen silloin, kun kiinteistöä käytetään maatilataloudessa, samaten se on liiketoiminnassa vähennyskelpoinen ja tältä osin kohdistuu ankarimmin luonnollisiin henkilöihin, sellaisiin, jotka maksavat sen omasta pussistaan, eikä vastaa silloin sitä periaatetta, että ne, joiden takia tämä vero jouduttiin ottamaan käyttöön eli kunnallista harkintaveroa maksaneet yritykset, säilyttäisivät osuutensa yhteiskunnan kustannusten maksajina ja niiltä perittäisiin kiinteistöveroa sen veron sijasta, josta heidät vapautettiin, eli kunnallisen harkintaveron sijasta. Kuitenkin olisi perusteltua, että yritykset tätä veroa joutuisivat maksamaan.

Uskon, että myös euro- ja EY-standardien mukaan tällaiset kiinteistöverot, jotka kohdistuvat myös yrityksiin, ovat lisääntymään päin, koska se laajentaa veropohjaa sellaiseen suuntaan, missä on veronmaksukykyä, missä sitä veronmaksukykyä pitäisi käyttää hyväksi, koska se kannustaa käyttämään omaisuutta aktiiviseen toimintaan, tulojen muodostamiseen, tulojen hankkimiseen sen sijaan, että omaisuus seisoi tuottamattomana, passiivisena. Siitä pitäisi rangaista, että omaisuutta seisotetaan käyttämättömänä ja pidetään passiivisena.

Tietysti tässä yhteydessä kiinnitän huomiota siihen, mikä tuli esille jo aikaisemmassa keskustelussa, että tämä tapa, jolla kiinteistövero toteutetaan, suosii suurituloisia. Se poistaa asuntotuloverotuksen suurituloisimmilta suomalaisilta ja panee heille maksuun kiinteistöveroa vähemmän kuin heillä oli asuntotulon veroa. Eli veroa ei panna maksuun veronmaksukyvyn mukaan, vaan suurituloiset saavat tässä yhteydessä selvän verohelpotuksen sen veronalen jatkoksi, jonka jo sinipunahallitus käynnisti edellisellä hallituskaudella suurituloisten hyväksi.

Tietysti joukossamme on täällä edustajia, jotka pitävät hyvänä sitä, että suurituloisille tulee verohelpotuksia. Ed. Paloheimohan on perinteisesti ollut niitä kansanedustajia, jotka haluaisivat suurituloisille mahdollisimman paljon verohelpotuksia. Siinä mielessä tietysti ed. Paloheimon toive toteutuu tämänkin veron yhteydessä. Kiinteistövero todella suosii suurituloisia ja on siis kokoomuksen ja ed. Paloheimon toiveiden mukainen.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En tällä kertaa tartu tähän tärppiin.

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Tämän lakiesityksen käsittely on alkanut sikäli mielenkiintoisesti, että täällä ovat valtiovarainministeri ja eräät hallituspuolueitten kansanedustajat kiirehtineet puolustamaan esitystä, ennen kuin oppositio on ehtinyt kunnolla edes arvostella esitystä. Tämä kertonee siitä, että niin ministerillä kuin hallituspuolueitten edustajilla on tavalla tai toisella huono omatunto lain sisällöstä. He eivät suinkaan pyri kehuamaan tällä lailla, vaan pyrkivät puolustamaan niitä lähtökohtia, joita lakiesitykseen on otettu.

Kun täällä on viitattu siihen, mitä edellinen sinipunahallitus tältä osin teki, ja viitattu niihin lähtökohtiin, joista tuolloinen hallitus silloista esitystä rakensi, niin on syytä lainata tässäkin esityksessä perusteluissa sivulla 8 olevaa mainintaa niistä lähtökohdista, eväistä, joita silloin kyseiselle toimikunnalle annettiin. Täällä todetaan: "Kiinteistöveroa koskevia ehdotuksia laadittaessa oli otettava huomioon erilaisten kiinteistöjen verokohtelun oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus." Tämä on se pääperiaate, jota piti siis toteuttaa.

Tätä on korostettu myös nyt esillä olevan esityksen yleisperusteluissa. Lainaan kolmea eri kohtaa, joissa tästä mainitaan. Ensinnäkin sivulla 3: "Kiinteistöverolle on ominaista myös kiinteistöihin liittyvän vakuusarvon takaama fiskaalinen varmuus. Laaja-alainen kiinteistövero täydentää verojärjestelmää ja keventää osaltaan muuhun verotukseen kohdistuvia paineita." Samalla sivulla: "Erilaisten kiinteistöjen verokohtelun oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus on toteutettavissa vain, jos kiinteistöt ovat mahdollisimman kattavasti verotuksen piirissä." Ja vielä seuraavalla sivulla varmuuden vuoksi todetaan: "Eri kiinteistöjen tasapuolinen kohtelu sekä pyrkimys kohtuullisina pysyviin veroprosentteihin edellyttävät, että kiinteistöt tulisivat laajasti veron piiriin."

Kahdella sivulla siis kolmeen otteeseen toistetaan tämä keskeinen periaate. Kuitenkin itse lakiteksti lähtee täysin toisenlaisesta lähtökohdasta eli jättää merkittävän osan kiinteistöjä, maa- ja metsätalouden, tämän lain ulkopuolelle. Tältä osin se pääperiaate verouudistuksessa, että pyritään vahvistamaan veropohjaa, ei toteudu tässä lakiesityksessä.

Maa- ja metsätalousmaa tulisikin ottaa mukaan. Tämä on erityisen perusteltua varsinkin sen jälkeen, kun siirrytään pääomaverouudistuksen kautta mahdollisesti, kuten valtiovarainministeri Viinanenkin viittasi, uuteen metsäveromuotoon. Jos metsäverotuksessa siirrytään metsän myynnin verottamiseen, niin sehän tarkoittaa silloin sitä, että itse metsämaata, maapohjaa, ei enää sen jälkeen verotettaisi. Kuitenkin tuo maapohja on samalla tavalla arvostettavaa omaisuutta kuin muutkin kiinteistöt, ja kiinteistövero olisi silloin oikea muoto verotuksen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.

Tässä yhteydessä poistetaan manttaalimaksu ja kuten on jo parissakin puheenvuorossa todettu se on aivan oikea toimenpide. Täytyy kuitenkin muistaa, että ei kannata kovin paljon verrata sen tuottoa maatalouden jatkossa maksamaan tuottoon, koska manttaalimaksun tuotto on mennyt maatalouden tuottajajärjestöille erilaisina avustuksina. Tässä mielessä ei voi todeta, että sitä 14:ää miljoonaa markkaa, joka siitä on kerätty, voitaisiin pitää lähtökohtana jollakin tavalla nyt uudelle verorasitukselle.

Poisto-oikeuksien lisääminen esitetyssä muodossa on monessa suhteessa hyvin hämmästyttävää. Se on myös teknisesti erittäin vaikea toteuttaa, koska varmistin juuri tänään yhdeltä verojohtajalta, että kolmessa tai neljässä läänissä on lopetettu kokonaan maatalouden kiinteistöjen poistoluetteloiden toimittaminen verotoimistoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että nämä luettelot täytyy ensin ottaa käyttöön näissä veropiireissä uudestaan, saada selvyys siitä, miltä osin 6 000 markan poisto-oikeus voidaan toteuttaa.

Tältä osin aikataulu uudistukselle on liian kireä. Verohallinto ei mielestään pysty tätä toteuttamaan, ei varsinkaan, kun aiemmin hyvin myöhässä olleet verotukset ovat edelleenkin myöhässä. Siellä on edelleenkin sellaisia epäselvyyksiä, jotka vaativat ajallisesti usean kuukauden selvittelytyön. Jos tähän yhteyteen tuodaan uusi kiinteistövero ja mahdollisesti vielä uusi pääomaverouudistus ensi vuoden alkuun, tästä verohallinto ei tule selviytymään.

Toisaalta suhdannepoliittisista syistä, kun esityksellä on ainakin osittain selkeästi asumisen kustannuksia lisäävä vaikutus, taloudellinen tilanne ei ole paras mahdollinen kiinteistöverolle. Esimerkiksi vuoden 94 alku saattaisi olla huomattavasti parempi ajankohta tästäkin näkökulmasta.

Kun on peräänkuulutettu sitä, ovatko sosiaalidemokraatit ylipäättään kiinteistöveron kannal-

la, on syytä selkeästi todeta, että olemme mutta emme tässä muodossa. Jos kiinteistöveroä pidentään omaisuusverona, se on hyvä veromuoto. Kuten taisi ed. Seppänen mainita, monissa maisa kiinteistöihin kohdistuvalla verolla kerätään valtion ja kuntien verotuottoa huomattavasti enemmän kuin Suomessa on asianlaita. Tässä mielessä kiinteistövero voidaan ottaa käyttöön.

Kuitenkin samanaikaisesti tulisi huolehtia siitä, että suuria omaisuuksia verotettaisiin myös progressiivisen verotuksen kautta, mikä tarkoittaa sitä, että kun kiinteistövero tulee kunnallisverona olemaan tasavero esityksen pohjalta, edelleenkin tulisi olla omaisuusveron puolella sanotaan suuruusluokkaa yli miljoonan markan kiinteistöille nykyistä huomattavasti kovempiä verorasitusta.

Kun esityksellä nyt pystytään vaikuttamaan hyvin monella tavalla myös asuntopolitiikkaan, eräs tapa olisi vaikuttaa tyhjiin asuntoihin. Kun meillä on hyvin paljon sellaisia asuntoja, joita ei ole pistetty vuokra-asuntokäyttöön, vaan pidetty tyhjinä, nyt olisi oikea ajankohta miettiä sitä esitystä, joka on useana vuonna jo täälläkin salissa tehty, että tyhjiille asunnoille pistettäisiin suurempi vero. Se voitaisiin mielestäni aika helposti tässä yhteydessä toteuttaa.

Asumisen vetäminen kaipaa selkeyttämistä lähivuosina. Tässä suhteessa tuleva pääomaverouudistus tulee tuomaan nähtävästi tilanteen, jossa asumista verotetaan viiteen kertaan. Ensimmäisenä sitä verotetaan rakentamisen yhteydessä arvonlisäverolla, sitten leimaveron muodossa asuntoa ostettaessa, samassa yhteydessä leimaveron muodossa, kun otetaan asuntoa varten lainaa pankista, kun vaihtaa asuntoa, sitä tullaan pääomaverouudistuksen jälkeen verottamaan myyntivoittoveron osalta, ja nyt vielä viidentenä on tulossa kiinteistövero. Tältä osin vertailu maatalouteen ei ole kovinkaan tasapuolista, koska maatalouden osalta tällaista viisinkertaista verorasitusta ei ole. Päinvastoin nyt annettu esitys kaikkine poisto-oikeuksineen saattaa tuoda ainakin seuraavan vuoden osalta jopa tilanteen, että mennään itse asiassa negatiiviseen veroon.

Kesämökkien osalta on syytä todeta, että esitetty näkemys, että ne olisivat tavalla tai toisella kerskakulutusta ja pelkästään rikkaitten huvitus tässä maassa, ei pidä paikkaansa. Monilla kaupunkilaisilla on oma pieni rantasaunansa. Se kuuluu suomalaiseen kulttuuriin, ja tätä kulttuuria ei tule ylen määrin verotuksella rokottaa. Tämä ylen määrin tarkoittaa sitä, että sillä voi

olla kohtuullisessa määrin suurempi vero kuin asumiskäytössä olevalla kiinteistöllä. Nyt esitettyssä muodossa ero saattaisi olla kuitenkin kuusinkertainen. Kun kepulaisissa kunnissa pistettäisiin asuinkiinteistöille veroksi 0,1, kesämökeiltä otettaisiin lain mukaan mahdollisesti 0,5 enemmän eli 0,6 ja näin päädyttäisiin kuusinkertaiseen verorasitukseen.

Oikeudenmukaisempi olisi esimerkiksi malli, jossa kesämökeiltä voidaan ottaa kaksinkertainen se vero, joka otetaan asuinkiinteistöiltä. Tällöin esitys olisi hyvin helppo toteuttaa, koska pysyttäisiin näissä rajoissa: alle 0,8:aa prosentin rajassa maksimimääränä. Jos kunnassa asuntojen osalta verotus olisi 0,4, se tarkoittaisi 0,8 kesämökkien osalta. Tällä tavalla toteutettuna, kuin nyt hallitus esittää, kysymyksessä on tulonsiirto kaupungeista maalaiskuntiin.

Tässä yhteydessä on syytä vielä todeta, että kun täällä vedotaan hyvin paljon siihen rasitukseen, joka tulee haja-asutusalueelle, tähän saakka haja-asutusalueet ovat selvinneet erittäin pienellä verolla monessa suhteessa myös asumisen osalta. Kun nollasta lähdetään, kaikki korotukset ovat totta kai erittäin suuria.

Otan vain esimerkin asunnon hankinnan yhteydessä maksettavasta leimaverosta. Kaupunkikiinteistön hankkiva henkilö maksaa kerralla noin 30 vuoden kiinteistöverorasituksen pelkästään asuntokaupan leimaverona. Se on keskikoisesta omakotitalosta 30 000—40 000 markan luokkaa tänä päivänä, kun samanaikaisesti haja-asutusalueella vastaavaa rasitetta ei ole ollut. Tässä suhteessa mielestäni haja-asutusalueita ei tulla lain yhteydessä mitenkään huonosti kohtelemaan. Päinvastoin oikeudenmukaisuutta kaupunkien ja haja-asutusalueen välillä lisätään lakiesityksellä.

Kun on vielä kesämökkien osalta todettu, että on aivan oikein, että kaupunkilaiset vapaa-ajan asumisestaan maksavat enemmän kuin normaaliasumisestaan, samalla logiikalla pitäisi mielestäni edellyttää, että maatilojen omat rantasaunat luokitellaan vapaa-ajan kiinteistöiksi ja niistä maksetaan korkeampaa kiinteistöveroä, eikä niin kuin tässä esityksessä, että maatilojen rantasaunat lasketaan asuinkiinteistöjen osaksi. Niistä maksetaan asuinkiinteistöjen kiinteistövero. Tässä mielessäkään oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus kaupunkilaisen ja maalaiskunnassa asuvan välillä ei toteudu. Ei nimittäin voi lähteä siitä, että kaikilla kaupunkilaisilla olisi mahdollisuus hankkia oma rantasaunansa oman asuinkiinteistönsä rantaan. (Ed. Heikkinen: Onkohan

tuo tulkinta aivan oikein?) — Tulkinta ei toivottavasti ole oikein. Ed. Heikkinen voi tietysti verojaostossa lähteä siitä, mitä esitän, että selkeästi todetaan, että maatalokiinteistöjen osalta, jos on rantasauna järven rannalla, sitä ei lasketa asuinkiinteistön osaksi vaan se lasketaan erillisenä vapaa-ajan kiinteistönä. Tämä toivottavasti saadaan aikaankin perusteluihin verojaostossa.

Lopuksi vielä eräs yksityiskohta, joka ei koske montakaan kuntaa mutta kertoo ehkä lakiesityksen perustelujen osalta jotakin. Kun selkeästi todetaan, että tarkoituksena on korvata esimerkiksi nykyinen katumaksu, katumaksu ei korvaudu esimerkiksi niiden kaupunkien osalta, joissa sattuu olemaan jokin kulttuurihistoriallisesti arvokas linnoitus tai linna. Esimerkiksi kotikaupunkini Savonlinnan katurasitus ei väheine lain perusteella yhtään Olavinlinnan osalta, mutta se jättää ulos linnat ja linnoitukset. Valtio välttyy tällä tavalla maksamasta omalta osaltaan kiinteistöveroa kunnille. Yksittäisten kaupunkien osalta tämä on parinkymmentuhannen markan luokkaa per linna tai linnoitus.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Niin kuin arvata saattoi, yhtä ja toista ratkaisua tässä maassa tullaan tästä eteenpäin perustelemaan Euroopalla. Eurooppa-kortilla pelasi viime viikolla jo ulkomaankauppaministeri Pertti Salolainen, kun hän eduskunnan kyselytunnilla puhui verotuksesta. Ministeri Salolainen tähdensi, että on siirryttävä niin sanotusti eurooppalaiseen verokäytäntöön. Hän ymmärsi asian niin ja selvensi omaa käsitystään siten, että se tarkoittaa sitä, että tuloverotuksen osuutta kokonaisverotuksesta on edelleen vähennettävä ja välillisen verotuksen osuutta lisättävä eli kulutusveroa pitää nostaa. Näin ministeri Salolainen puhui ja vetosi tältä osin todellakin eurooppalaiseen käytäntöön.

Ministeri Salolaisen luulisi tietävän, miten verotus Euroopan maissa on rakentunut, mutta eipä tuntunut tietävän. Asia on nimittäin niin, että Suomessa kulutusverojen osuus on paitsi ollut kaiken aikaa kasvussa myös aivan eurooppalaista huippuluokkaa vertailussa. Minulla on tilastot vuodelta 1988, jolta ne ovat viimeksi täydellisinä saatavina. Ne ovat osittain vanhentuneet mutta antavat edelleenkin selkeän kuvan lähtökohdista ja ovat vertailukelpoisia, luulen niin, edelleenkin. Tuolloin 1988 EY:n jäsenmaissa kulutusverojen osuus julkisen sektorin verotuloista oli 32,5 prosenttia, meillä sen sijaan 37,6 prosenttia. Meillä kulutusveroilla kerättiin pal-

jon enemmän verotuloista kuin EY-maissa, eli asia oli aivan toisin kuin ministeri Salolainen esitti ja mihin käytäntöön hän vaati siirryttäväksi. Jos me todella menisimme eurooppalaiseen käytäntöön, meillä kulutusverojen osuutta pitäisi pienentää ja muunkin verotuksen ja tuloverotuksen osuus silloin suhteessa nousisi.

Mainittakoon, että julkisen sektorin verotuloista kulutusveroilla keräsivät vähemmän rahaa kuin Suomi mm. Saksa, Tanska, Hollanti, Belgia, Luxemburg, Tanska ja Englanti. Efta-maista, joissa muuten keskiarvo oli 33,1 prosenttia kaikista verotuloista, meitä vähemmän otti kulutusveroilla rahaa Ruotsi, vain 24,2 prosenttia. Otin kulutusverot esille sen vuoksi, että ne ovat kaikkein epäsosiaalisimpia veroja. Kun kokoomus niitä vaatii, tietysti se lähtee siitä, että silloin nimenomaan tuloverotusta voidaan koko ajan keventää, ja se on isotuloisille tietysti edullisempaa. Mutta silloin pitää käyttää oikeita argumentteja, puhua hyvätuloisista. Nyt ei kelpaa Eurooppa-perustelu, koska eurooppalainen verokäytäntö on toisenlainen. Me olemme kova maa, Suomi, kulutusverojen perinnässä eurooppalaisessa vertailussa. Näinpäin asia on. Tämän olisi luullut ministerinkin tietävän.

Kiinteistövero lisää edelleenkin muiden kuin tuloveron osuutta kokonaisverorasituksesta. Onhan meilläkin viime aikoina tuloverotusta kiristetty. On tavallaan peruttu kokonaan Liikasen — Puolanteen verouudistus. Mutta vielä enemmän on lisätty muuta verotusta, mm. liikevaihtoveroa parisen kertaa viimeisten vuosien aikana. On myös korotettu kunnallista veroäyriä sadoissa kunnissa. (Ed. Heikkinen: Ei sitä eduskunnassa koroteta!) — No, ei tietenkään. Tässähän on keskustalainen bluffi kuten kiinteistöverokysymyksessäkin. Ei eduskunta tee kunnalliseropäätöksiä, mutta kun kunnilta otetaan rahat pois, niin kuntien on tehtävä korotuspäätöksiä, koska muutoin kunta ei toimi. Valtio voi tavaltaan pestä kätensä, heittää pallon kunnille ja sitten sanoa, että emme me ole tätä päätöstä tehneet, kunnathan sen tekivät.

Tätä problematiikkaahan kiinteistöverokysymyksessä on erittäin paljon sisällä. Se käytäntö tulee olemaan juuri tällainen kuin ed. Heikkinen jo huuteli, että eihän eduskunta ole määrännyt korkeata kiinteistöveroa, sehän on kunnanvaltuusto. Luulenpa, että tulette käyttämään monessa kunnassa perustelua, jonka jo esitin.

Kiinteistövero siis lisää muiden kuin tuloveron osuutta kokonaisverotuksessa eli lieventää verotuksen progressiivisuutta edelleenkin. Tämä

on vasemmistolle jo yksi syy vastustaa tällaista veroa. Kyllä verot pitää periä sen mukaan, mikä on veronmaksukyky, ja käyttää verotuksessa mahdollisimman paljon progressiivisuutta. Vain se tasaa tuleroja ja on oikeudenmukaista.

Toinen peruste vastustaa kiinteistöveroa on se, että tätä kautta asumisen verotus kiristyy selvästi. Ministeri Viinanen esitteli jo laskelmiin. Hänen laskutapansa mukaan, jos maksimija käytetään, kiinteistöveron tuotto on noin 3 miljardia markkaa eli asumisen verotus lisääntyy katumaksuverotukseen verrattuna noin 2 miljardia. Näin siinä loppujen lopuksi käy.

Kaikissa kunnissa ei mennä maksimeihin, niihin mennään kyllä köyhissä kunnissa. Arviot ovat, että noin 1,5 miljardia asumisen verotus kiristyy kiinteistöveron kautta. Asumisen verotuksen kiristyminen ei jakaannu oikeudenmukaisesti. Mikäs siinä, jos se menisikin niin, että rikkaiden asumista verotettaisiin kovasti ja köyhien asumisen verotusta kevennettäisiin. Senhän voisi itse asiassa hyväksyä, miksipä ei. Mutta kun nyt menee juuri toisin päin koko systeemi.

Veronmaksajain Keskusliitto on tehnyt laskelman, miten kiinteistövero kohdistuu erilaisiin asuntoihin. Laskelma on hyvin tärkeä. Siihen kannattaa tarkkaan perehtyä, kun asiaa jatkossa käsitellään. Vertailusta käy selvästi ilmi, että esimerkiksi pikkukaupungin puutalosta, joka on rakennettu vuonna 1970, pinta-alaltaan 100 neliometriä, tontti 800 neliometriä ja rakennuksen arvo 260 000 markkaa, katumaksuun verrattuna kiinteistövero vie, jos kiinteistöveroprosentti on minimissä, 100 markkaa enemmän vuositasolla. Mutta jos kiinteistöveroprosentti pannaan maksimiin, niin se on 1 000 markkaa lisää vuodessa verrattuna katumaksuun. Vähän isommassa asunnossa lisäys on 1 400 markkaa. Mutta sitten kun mennään todella isoihin asuntoihin, kuten Ilta-Sanomat eilen kirjoitti: ”ökytaloihin”, tulee helpotusta ja tuleekin rankasti. On tapauksia, niin kuin on laskettu, että 500 neliometrin lukustalossa, ökytalossa, helpotus katumaksuun verrattuna on yli 7 000 markkaa. Tämä menee ihan väärin päin. Mitä isommat talot, sitä enemmän tulee helpotusta. Tämä on toinen peruste vastustaa. Kiinteistövero on on väärin rakennettu. Se on rakenteeltaan pienissä asunnoissa asuvia sortava.

Kolmas peruste vastustaa on se, että kiinteistövero tulee olemaan erisuuruinen eri kunnissa. Tässä ei tule toteutumaan jokin valtuutettujen syvälinen pohdiskelu ja demokraattinen asian

käsittely, mikähän meille olisi sopiva kiinteistöverotaso, mikä prosentti pannaan: 0,1 vai 0,4. (Ed. Heikkinen: Ei valtuutettuja pidä aliarvioida!) — Kyllä siellä ratkaisun tulee sanelemaan tyhjän kukkaron diktatuuri, ed. Heikkinen, aivan vuorenvarmasti. — Sodankylässä, Savukoskella tai Kemissä ei ole mahdollista miettiä, että kiinteistöveroprosentiksi pannaan 0,2. Kyllä siellä on aivan väijäämätön pakko panna 0,4 prosenttia, koska rahaa ei ole. Näin tulee toinen erisuuruinen kunnallisvero, joka on sitä korkeampi, mitä köyhempi kunta on ja mitä huonommat ovat palvelut.

Kunnallisveroäyritkin poikkeavat toisistaan, niin kuin ed. Heikkinen tietää. Veroäyrit ovat esimerkiksi Lapissa keskimäärin parisen penniä korkeammat kuin Helsingin seudun ja Uudenmaan kunnissa ja palvelut ovat kuitenkin huonommat. (Ed. Heikkinen: Helsingissä on huonommat!) — Kyllä ne ovat monessa kunnassa huonommat. Kyllä tietysti Helsingissä on monenlaista palvelua, mutta on täällä omat etunsaakin, jotka varmasti kompensoivat niitä etuja, joita esimerkiksi Lapin kunnilla on olemassa. — Joka tapauksessa kuntien köyhyys sanelee veroprosentin eikä se, mikä on valtuutettujen tahto. Näin se tapahtuu, niin kuin te sanoitte, että sitten eduskunnassa levitellään käsiä, että emme me olemme päättäneet Savukosken korkeata kiinteistöveroa. Ne ovat Savukosken valtuutetut, jotka tekivät huonon päätöksen. Näinhän tämä systeemi tulee käytännössä menemään.

On tuotu jo esille arvioita, että esimerkiksi Espoossa on tarve 0,1 prosentin kiinteistöveroon, koska siellä kuntatalouden tilanne on paljon parempi. Mutta jos menemme esimerkiksi Kemiin, niin kiinteistöveron pitäisi olla monta prosenttia, mihin olisi oikeastaan pakko mennä, jos aiotaan selvittää. Tämä on kolmas peruste vastustaa kiinteistöveroa. Ei ole kiinteätä prosenttia, vaan prosentti heittää sen mukaan, mikä on kunta ja mikä on kunnan köyhyys. Siinä ei kyseessä ole demokraattinen käsittely eikä valtuutettujen harkinta, vaan todellakin köyhyys, kuntien rahattomuus, vetää huonoimmassa asemassa olevissa kunnissa prosentit maksimiin eikä suinkaan minimiin päin. Se on vuorenvarma kehityksen suunta, ja näin verotuksen osalta alueellisestikin vielä menee vinoon tämä homma.

Nyt jo syrjäseuduilla ja pienituloisimmilla alueilla maksetaan veroa suhteessa enemmän kuin isompituloisilla alueilla keskimäärin, ja

nyt tulee vielä yksi uusi vero, joka lisää eriarvoisuutta alueitten välillä. Kyllä tämä pitäisi nyt ymmärtää. Tässä suhteessa minä en ymmärrä, kun täällä on julistettu, että tämä laki on keskustapuolueen suuri voitto. Esimerkiksi Lapin kunnathan ovat keskustalaisia pääosin, keskustan hallitsemia kuntia. Ne tulevat kaikki vetämään maksimiin tämän veron pakon sanelemana.

Kyllä te olette nyt tässä erikoisen rakennelman rakentaneet. Siellä todella joudutaan Lapin kunnissa sellaista kepuveroa nyt käytännössä maksamaan. Eli tässä suhteessa torjun teitä kohtaan esitetyn kritiikin, että te olette onnistuneet. Te ette ole onnistuneet, kun ajatellaan alueellisesti kuntien tilannetta. Te olette epäonnistuneet puolustamaan huonoimmassa asemassa olevia kuntia. Te olette sallineet sen, että isotulaiset pääsevät suhteellisesti vähimmällä, ja olette toisaalta hyväksyneet sen, että köyhissä kunnissa kiinteistöveroprosentit menevät väistämättä maksimiin. Ihmettelen keskustapuolueen esiintymistä tässä asiassa.

Eihän tässä paljoa enää ole tehtävissä muuta kuin se, että asukasliikettä niin paljon kuin mahdollista ja sitä vuorenvarmasti tulee. Toisaalta minä toivon, että vasemmisto ja SMP ja vihreätkin toivon mukaan asiaan perehdyttyään pitävät huolta siitä, ettei tästä laista ainakaan pysyvä tule, jotta näihin vääryyksiin voitaisiin uudelleen palata vuoden päästä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Tennilä arvioi tämän lain alueellisia vaikutuksia, niin siinä ei pidä kiinnittää huomiota pelkästään mahdollisissa verotusprosentteissa oleviin eroihin, vaan vähintään yhtä paljon myös tonttien ja rakennusten verotusarvoissa oleviin eroihin. Minä luulen, että Savukosken kunnassa omakotitontin verotusarvo, jonka veroprosentti voi siis olla 0,2:sta 0,8:aan tämän esityksen mukaan, ei voi olla kovin suuri. Jos nyt lasketaan vaikka 20 000 markkaa, niin tontin verotus tämän maksimiprosentin mukaankaan ei nouse markkamääräisesti mitenkään erityisen merkittäväksi, kun taas jossakin Etelä-Suomessa verotusarvot ovat kymmenkertaiset tai saattavat olla jopa 20—30-kertaiset. Tällöin tietysti pienemmällä veropro-

sentilla päädytään markkamääräisesti samaan veroon.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiinnitän muutamaan näkökohtaan huomion ed. Tennilän äskeisessä puheenvuorossa. Ensinnäkin jos pohditaan, mikä on eurooppalaista, millä tarkoitetaan kai Euroopan yhteisöjen verotuskäytäntöä, niin kiinteistöverotus on siellä maakunnallinen, maakuntahallinnon rahoitusmuoto. Se lähestulkoon kokonaisuudessaan perustuu kiinteistöverotusjärjestelmään, eli sikälähän kysymys on tässä mielessä "eurooppalaisesta käytännöstä".

Toinen asia. Ed. Tennilällä oli hyvin monta lähtökohtaa ja lähestymistapaa tähän verotukseen. Minä kiinnitän samoihin asioihin huomiota, mutta vähän toisella tavalla. Kun meikäläiset ovat maalta lähteneet kaupunkeihin ja sitten sen kevennysosan elämästään viettävät edelleen maaseudulla, kesämökeillä ja muualla kesänviettopaikoissa, niin minusta on aivan oikein, että meitä verotetaan siitä, että me jälkikäteen menemme nauttimaan siellä olemisesta, siihen nähden, että verotetaan niitä, jotka siellä elantonsa hankkivat, jotka ovat jääneet maalle asuttamaan maaseutua, hankkimaan elantonsa siellä. Siis voidaan löytää myös oikeamielisyyssnäkökohta, jos otetaan rehellisesti huomioon se, mitä me itse kukin elämässämme olemme tulleet tehneiksi.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Vanhaselle toteaisin, että verotusarvothan nousevat nyt koko ajan ja menevät käypään arvoon tiettyssä ajassa. Tämä on selvä kehityksen suunta, eikä tietenkään verotusarvo voi olla käypää arvoa korkeampi. Sehän olisi aivan erikoista, jos vielä lähdetäisiin siitä, että siitä voisi poiketa.

Mitä tulee kesämökkeihin, niin en minäkään nyt pääongelmana näe sitä, että kesämökkejä verotetaan. Mutta ongelmaksi minä näen sen, että pienen mökkiläisen verorasitus kasvaa noin 1 000 markkaa vuodessa katumaksuun verrattuna. Tämä minua ihmetyttää. Toisaalta kyllä tämä tietysti sillä lailla sattuu myös maaseudun ihmisiin väärellä tavalla, että tähän tulee nyt taajamien ulkopuolelle, missä ei ole tähän saakka maksettu katumaksua ollenkaan. Ei ole voitukaan maksaa, kun ei ole mitään katujakaan eikä palveluja yleensä.

Ed. Lahti-Nuuttila: Arvoisa puhemies! Hallituksen veropoliittinen linja on purrrut

erityisesti palkansaajiin ja eläkeläisiin. Heidän verotuksensa hallitus on nostanut niin korkeaksi, ettei sellaista ole koettu Suomessa aikaisemmin. Yhden vuoden aikana pieni- ja keskituloisten verotus on meillä noussut maailman korkeimmaksi. Samalla hallitus on helpottanut tai helpottamassa muiden tulonsaajaryhmien verotusta.

Verotuksessamme ovat lisääntyneet piirteet, jotka paljastavat selkeästi sen, että enää ei ole edes tavoitteena kaikkien tulojen ja kaiken varallisuuden asettaminen samalle viivalle. Hallituksen veroja, maksuja ja korkoja korottava toiminta syö suomalaisten ostovoiman ja kotimaisen kysynnän ja säilyttää jättityöttömyyden.

Verouudistuksiaan hallitus toteuttaa siten, että verotusta ei missään kohdin uskalleta muuttaa siten, että myös maa- tai metsätaloustulojen saajat tulisivat kattavammin verotuksen piiriin. Tällainen uudistuslinja tarkoittaa sitä, että palkansaajat ja eläkeläiset joutuvat jatkossa maksamaan entistä enemmän veroja. Näin toteutetaan valtiovarainministerin ahkerasti mainostamaa verotuksen rakenteen tervehtyttämistä ja veropohjan vahvistamista. Tämä tarkoittaa myös sitä, että taajamien asukkaat joutuvat jatkossa maksamaan yhä enemmän veroja. Verovapaa vyöhyke maaseudun haja-asutusalueilla kasvaa entisestään lukuun ottamatta omakotitalojen ja kesämökkien omistajia. Kesämökkien omistajat taas ovat useimmiten taajamissa vakituisesti asuvia.

Hallituksen kiinteistöveroesitys on hallituksen tyypillinen suoritus, jonka on sanellut Suomen keskusta sen apupuolueiden ollessa hiljaa ja välittämättä edes kannattajiensa käsityksistä. Tässä esityksessä viljellään kauniisti sanoja tasa-puolinen, kohtuullinen, kattava, mutta totuus paljastuu, kun lukee, mitä sitten seuraa: Siellä lukee ”jollei nimenomaisesti toisin säädetä”.

Jo huhtikuisessa sanomalehti Keskisuomalaisessa sisäministeri Mauri Pekkarinen saattoi kertoa, että uuden kiinteistöveron ulottuminen myös maatalouden tuotantorakennuksiin korvataan maatiloille tuloverotuksen poistoja lisäämällä. Ministerin mukaan korvaus on niin hyvä, että maatilat vähintään ensimmäisinä vuosina — ja tässä lehdessä ministerin sanoma oli monikossa — jopa hyötyvät verouudistuksesta. Kertapoistojen avulla valtaosa maatalouden tuotantorakennuksista jää kiinteistö- ja varallisuusveron ulkopuolelle. ”Kiinteistöveroa lieventää myös se, että pienin perittävä vero on 100 markkaa rakennusta kohti”, kertoi Keskisuomalainen ja

totesi vielä, että ”lisäksi elinkeinonharjoittajat saavat vähentää maksamansa kiinteistöveron tuloverotuksessa”. Tällä tavalla kirjoitti siis sanomalehti Keskisuomalainen ja kertoi samalla sen, millä tavalla ministeri Pekkarinen ajoi hyväksynnän tälle keskustan mallille kiinteistöveroksi. Maatalouden harjoittajat ovat vielä tässä esityksessä elinkeinonharjoittajia, vaikka maa- ja metsätalousministeri Martti Pura valtioneuvoston kyselytunnilla vahvisti heidän työnantajakseen valtion.

Me tiedämme, että ministeri Pekkarinen on erityisen innokas lisäämään hallintoa, byrokratiata, kokeilujen kautta. Tarkoitan tällä sitä, että hän on käynnistämässä maakuntahallintokokeilua. Onko tällä maakuntahallintokokeilulla ja kiinteistöverolla yhteyttä keskenään? Arvelen, että ed. Pulliainen äsken vastauspuheenvuorossaan osui aika lähelle oikeaa. Se, että hallitus on antanut kiinteistöveroesityksen, liittyy ilmeisesti osaltaan pitemmän aikavälin suunnittelemaan siitä, että kokeilujen kautta käynnistettävää maakuntahallintoa pyritään rahoittamaan kiinteistöveron avulla. Maakuntahallintoahan on vaikea rahoittaa, joten aikanaan uudelleen muokattava kiinteistövero olisi tuolle hallinnolle sopiva tulolähde. Ovatko nämä arvelut oikeita, siihen en luonnollisestikaan minä pysty vastaamaan, mutta uskon, että ministeri Pekkarinen tai hänen ryhmätoverinsa voivat joko vahvistaa tai kumota nämä arviot ja kiinteistöveron mahdollisen kytkennän maakuntahallintoon.

Me sosialidemokraatit olemme osin suhtautuneet varauksellisesti kiinteistöverosuunnitelmiin, ja siksi itse vero jäi edellisellä kaudella toteuttamatta. Nyt voi sanoa, että se taisi olla aika suuri vahinko, vahinko siinä mielessä, että sinipuna-hallituksen aikana kiinteistöverosta olisi voitu tehdä tätä hallituksen esitystä huomattavasti oikeudenmukaisempi. Kiinteistöveron veropohjasta olisi varmasti tullut kattavampi. On nimittäin suorastaan järkyttävää, että hallituksella on otsaa tehdä kiinteistöverosta yhdelle väestöryhmälle niin edullinen, että siitä jopa hyödytään markkamääräisesti, kuten ministeri Pekkarinen sanomalehti Keskisuomalaisen haastattelussa totesi.

Hallituksen esittämässä muodossa kiinteistöverosta on tulossa vero, joka kohdentuu erityisesti taajamissa asuviin palkansaajiin ja eläkeläisiin. Siitä on tulossa veromuoto, jota hyväksi käyttäen pienten kuntien isännillä on mahdollisuus rokottaa runsaasti uutta tuloa kesämökkiasukkailta, jotka useimmiten ovat taajamien

asukkaita. Onko tässä tapahtumassa uusi tulonsiirto taajamien asukkailta haja-asutusalueiden isännille? Ilmiselvästi on.

Sosialidemokraattien varauksellisuus kiinteistöveroon on johtunut pääosin siitä, että kyseessä on vero, jolla pahimmassa tapauksessa lisätään asumiskustannuksia. Kun asumiskustannukset tunnetusti jo muutoinkin ovat korkeat, ei uusilla veroilla pitäisi niitä lisätä. Nyt käsittelyyn tullut kiinteistöveroesitys jättää kunnille harkintavaltaa veron suuruudessa tietyissä rajoissa. Tämä on sinänsä hyvä ratkaisu. Koska kunnat päättävät lopullisesti veron suuruudesta, on tässä vaiheessa vaikea arvioida, lisääkö kiinteistövero asumiskustannuksia ja millaisissa asumismuodoissa se lisää. Aivan ilmeisesti joidenkuiden asumiskustannukset saattavat jopa alentua, mutta useimpien varmasti nousevat. Tämähän on jo käynyt ilmi kaikissa niissä arvioissa, joita tässä keskustelussa on esitetty.

Myöskään ei voida tarkkaan arvioida, minkä verran kiinteistöverolla kootaan lisää tuloja. Niistä veroista ja maksuista, jotka kiinteistöverolla korvataan, koottaneen tänä vuonna runsas miljardi markkaa. Esitetyillä kiinteistöveroprosenteilla voidaan päästä paljon suurempiin verkertymiin, mikäli kunnat ottavat käyttöön korkeimmat sallitut veroprosentit. Ed. Tennilähän arveli, että varmastikin Lapin kunnat ottavat juuri nämä korkeimmat sallitut veroprosentit käyttöön.

Sanoisin kuitenkin, että toivottavasti kunnat eivät talousvaikeuksistaan huolimatta tee näin, koska tilanne verotuksessa olisi kansalaisten kannalta entistä sietämättömämpi. Eläkeläinen tai palkansaaja, saati työtön tai sairas, jonka verotus on viritetty jo raippaveron vuoksi siotokyvyn äärirajoille, ei tule kestäämään satojen markkojen asumiskustannusten nousua kiinteistöveron vuoksi. Erilaisten kiinteistöjen verokohtelun oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus ei toteudu tässä hallituksen esityksessä. Siksi sitä on eduskuntakäsittelyssä ratkaisevasti korjattava. Koska sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on tehnyt hallituksen esitystä paremman esityksen lakialoitteena, eduskunnan on viisainta lähteä käsittelemään kiinteistöveron säätämistä juuri tämän aloitteen pohjalta.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahti-Nuuttila monen muun tavoin puuttui siihen asiaan, että tässä on kysymyksessä melko yksisilmäinen, yksipuolisesti laadittu lakiesitys, joka onnistuessaan tulisi joh-

tamaan jälleen yhden säädyn rälssioikeuksien lisäämiseen. Jotenkin tuntuu huvittavalta suorastaan kepun taholta esitetty ajatus, väite sekä yritys saada ihmiset uskomaan, että tässä nyt nimenomaan olisi tulossa maataloudelle oma raippavero. Sitähän se ei ole. Se on aivan samantapaista kuin jossakin tupaillassa: Asia kuvattaisiin juuri näin ja sitten hartaammat kuulijat vietäisiin nurkan taakse ja selitettäisiin siellä, että aprillia, eihän se näin ole, mutta täytyy näin puhua. Todellisuudessa me tästä hyödyimme, niin kuin maatalous tulee hyötymäänkin. Tämä kurittaa tavallista työläistä, sellaista, joka on korkealla ja kovalla velalla rakentanut itselleen omakotitalon, ei saanut sitä perinnöksi eikä minkään matalakorkoisen maatalouslainan turvin, vaan itse rakentanut. Häntä tässä koetellaan.

Täällä on myös esitetty, että tämä olisi jonkinlainen kertakäyttövero maatalouden osalta. Lakiesityksen ensimmäisellä lehdeillä sanotaan: ”Myöhemmin on tarkoitus antaa tuloverolainsäädäntöä koskevat esitykset, joiden mukaan kiinteistövero olisi vähennyskelpoinen luonnollinen vähennys, jos kiinteistöä käytetään verovelvollisen elinkeinotoiminnassa, maatilataloudessa tai muussa tulonhankinnassa.” Se on aivan selvä. Jotenkin tuntui aika lailla jo kovalta täällä aikaisemmin päivällä erään keskustalaisen suora uhkaus, joka totesi — ei näillä sanoilla, mutta tämä ajatus oli — että kuluttajan leipävarrasta tullaan nostamaan, jos ei tämä laki mene läpi.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Eduskunnalle on hallituksen toimesta jälleen jätetty lakiesitys, joka lisää ihmisten eriarvoisuutta. Se lisää entisestään niiden ihmisten taakkaa, palkansaajien ja eläkeläisten, jotka jo nyt kantavat päävastuun yhteisestä veropotistamme. Lisäksi se kohdentuu kaavamaisena verona yhtä raskaana pieni- kuin suurituloisiin.

Esityksen epäonnistumista korostaa myös se, että Veronmaksajain Keskusliiton selvityksen mukaisesti se kohdentuu raskaimmin normaaliin omakotitaloasumiseen ja suosii sen sijaan niin ökytalojen kuin kalliiden loma-asuntojen verotusta. Jos lakiesityksen tarkoituksena oli laajentaa veropohjaa kohteisiin, joista ei muutoin kerry veroa, niin esitys on vesitetty jättämällä maa- ja metsätalous sekä elinkeinotoimintaan käytettävät kiinteistöt erilaisen kohtelun piiriin.

Mielestäni lakiesityksen suurin epäkohta onkin sen eriarvoisuus. Ymmärrän kyllä, että keskustapuolue ei välitä pennin vertaa asutustaaja-

mien ihmisistä, mutta se, että kokoomuskin lähtee samoille linjoille, tuntuu hämmästyttävältä.

Lain kohtaantumista samoille ihmisille lisää vielä sekin, että loma-asunnot ovat yleisemmin kaupunkilaisten hallussa, ja varmasti loma-asutuskunnat tarttuvat hanakasti uuteen mahdollisuuteen, sillä eiväthän nämä verotettavat voi edes kunnallisvaaleissa antaa palautetta. Jos lain tarkoituksena oli kantaa verotuksella korvauksia mm. käytetyistä yhteiskunnallisista rasitteista ja palveluista, niin loma-asukkaat ovat hyvää saalista, sillä he käyttävät harvoin ja vähän kunnallisia palveluja, eli heidän osaltaan tuotto on puhtainta.

Lakiesityksen erilainen kohtaantuminen maa- ja metsätalouteen sekä yritys kiinteistöihin on kohtuutonta. Jos todella mietitään yhteiskunnalle aiheutuvia rasituksia, niin tätä osaluuetta tulisi kohdella rankemmin kuin normaalia asumista. Maa- ja metsätalous on viimeisimpienkin tutkimusten mukaan suurin saastuttaja, ja moni yritysikin on aiheuttanut tällä osa-alueella kalliita laskuja yhteiskunnan kannettavaksi. Lisäksi ne useimmiten rasittavat kunnallistekniikkaa aivan toisella tavalla kuin puhdas asuminen. Mutta ilmeisesti tämä jako, maa- ja metsätalous kekulaisille ja yritystoiminnan kohtelu kokoomukselle, onkin ollut tärkein lain valmisteluun vaikuttava tekijä. Lakiesitys kuitenkin viestittää täysin kirkkaasti myös sen, että hallitus ei kanna huolta ympäristökysymysten hoitamisesta juhlapuheita pidemmälle.

Kuntien kannalta verotuksen tuotto sisältää myös monia epävarmuustekijöitä, vaikka varmasti joka kunnassa lakia odotetaan innolla nykyisessä taloustilanteessa. Sinänsä on pidettävä oikean suuntaisena sitä, että tuotto kertyy nimenomaan kunnille. Verotus tulee tuottamaan kunnissa hyvin erilaisia tuloja riippuen kunnan rakenteesta ja myös siitä, kuinka kovilla arvoilla valtuustot päättävät veroa kantaa. Uskon, että kovimpien verotusarvojen määrittäminen ei tulekaan olemaan yksinkertainen asia varsinkaan nykyisessä tilanteessa, jossa verotus ja asumismenot jo nyt aiheuttavat ihmisille todella suuria vaikeuksia. Lisäksi on arvioitu, että suurimmassa osassa kuntia verotus kohdentuisi eniten normaaliin asumiseen.

Vantaalla tehtyjen laskelmien mukaan nykyisten verojärjestelmien poisto vähentäisi verotuloja noin 27,5 miljoonaa markkaa. Kiinteistöverokertymä olisi minimiarvoilla noin 35 miljoonaa,

keskiarvoilla 87 miljoonaa ja maksimiarvoilla 139 miljoonaa markkaa.

Lakiesityksen yksi lisäepävarmuustekijä on valmisteilla oleva pääomatulojen verotuksen uudistaminen, joka sisältäisi oman asunnon myyntivoiton verottamisen ja korkojen verovähennysoikeuden supistamisen. Siirtymisen arvonnäkökulmaan on arveltu lisäävän tämän lakiesityksen päälle asumiskuluja omakotitaloissa 3 prosentin verran vuodesta 1994 alkaen. Uudistuksen on myös arvioitu vähentävän kuntien tuloja. Esimerkiksi Vantaalla kaupungin on arvioitu menettävän 180 miljoonan markan tulot, mikä olisi huomattavasti enemmän kuin kiinteistöveroilla edes maksimiarvoilla pystytään kantamaan.

Lakitekstissä on myös viittauksia elinkeinotoiminnan osalta annettavaan tuloverolainsäädäntöön. Jos tarkoituksena on laajentaa vähennysoikeuksia valtionveron lisäksi kunnallisverotukseen, se tulee entisestään pienentämään kuntien verokertymiä.

Lakiehdotus sisältää kuntien osalta myös erilaisia seuraamuksia. Esimerkiksi niissä kunnissa, joissa energialaitokset ovat osakeyhtiöitä, tullaan niiltä kantamaan kiinteistövero, joka heijastuu sähkötariffeihin ja nostaa näiden kuntien asukkaiden asumiskuluja. Sen sijaan niissä kunnissa, esimerkiksi Helsingissä, joissa sähkölaitos on kaupungin omaa toimintaa, ei vastaavaa lisäkustannusta kertyisi.

Lakiesityksen soveltaminen tulee myös aiheuttamaan eriarvoisuutta eri omistajien hallitsemisissa vuokra-asunnoissa. Löytyykö sellaiselle päätöksenteolle pohjaa, että esimerkiksi kuntien omistamien vuokratilayhtiöiden osalta palautettaisiin kannettavat verot, jää arvelujen varaan. Lisäksi esimerkiksi työnantajien tai yksityisten vuokraamien asuntojen vuokria kohdeltaisiin ilmeisesti eri tavoin. Ilmeisesti laki aiheuttaa myös opiskelija- ja nuorisotasuntojen asumiskuluraskuista kasvua. En ole myöskään nähnyt mitään laskelmia siitä, miten lakiesitys vaikuttaa asumistuen osalta ja paljonko se siten aiheuttaa valtiolle mahdollisia lisämenoja.

Lain epäselvyyksiä kuvaa myös se, että siitä ei selkeästi ilmene, verotettaisiinko rakennusta ja maapohjaa eri kertoimin. Mikäli näin on, lain soveltaminen mutkistuu entisestään ja aiheuttaa ylimääräistä byrokratiaa. Tämän päivän tilanteessa epävarmuutta aiheuttaa myös se, että viime vuosina on jatkuvasti kiristetty kiinteistöjen verotusarvoja, kun käyvät arvot ovat sen

sijaan laskeneet jopa 30—40 prosenttia. Tämäkin tekijä voi tuoda asukkaille ikäviä yllätyksiä ja aiheuttaa kohtuuttomuuksia.

Mielestäni lakiesitykseen liittyikin monia epävarmuustekijöitä, joita lisää myös se, että kohdentumisesta päättäminen olisi paljolti myös verovirkamiesten päätettävissä ja siten ulkopuolella perinteisen oikeusturva-käsitteen.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys jatkaa hallituksen ruoskalinjaa ja syventää ihmisten eriarvoisuutta. Toivon, että kun hallitus ei kykene, niin toivottavasti edes valiokunta haluaa korjata lakiesitystä ja ottaa huomioon myös muiden esitysten aiheuttamat asumisrasitteiden nousut. Viisainta olisi kuitenkin pistää tämäkin lakiesitys kokonaan uusiksi.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti kommentoin ed. Kauton puheenvuoroa. Hän aloitti puheenvuoronsa hyvin suurella totuudella, sillä että kaikki omistaminen merkitsee eriarvoisuutta. Toiset omistavat enemmän ja toiset omistavat vähemmän ja sillä tavalla tulevat myös eriarvoisuutensa perusteella eri tavoin kohdelluiksi yhteiskunnassa. Se oli oikein merkittävä sosiaalidemokraatin havainto.

Toisekseen hän kantoi erittäin paljon huolta loma-asukkaista. Totean vain, että tämä porukka on yleensä vain ottajia tuolla maaseudulla, mikäli eivät osta paikallisesta kaupasta, jolloin tuovatkin sinne jotakin. Totean, että oman arvomaailmani mukaan ihmisellä ei voi olla "subjektiivista oikeutta" omistaa loma-asuntoa maaseudulla. Toisin sanoen siitä seuraa automaattisesti se, että jos tämän laatuksen arvokkuuden on hankkinut ja rantalain hengen vastaisesti toiminut, siitä pitää kyllä myöskin taloudellisesti velvoitteita kantaa.

Ed. Viljanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kautto ja monet muut puhujat ovat hyvin yksipuolisesti käsitelleet sitä, mitenkö vero kohdistuu eri verovelvollisiin.

Vähemmälle huomiolle tai huomiotta on jäänyt täysin se, että kiinteistövero kohdistuu myös evankelis-luterilaisten seurakuntien omaisuuteen ja näin ollen aiheuttaa rasitteita myös seurakuntien talouteen. Kun tiedossa on, että vielä on tulossa pääomatulojen verotus, joka verotuotto tulisi valtiolle ja seurakunnat jäisivät tästä kokonaan ilman, niin huoli myös seurakuntien taloudesta on täysin perusteltu. Näkemykseni mukaan valiokuntakäsittelyssä pitäisi ottaa myös

tämä huomioon ja todeta, että myös seurakuntien tulot tulisivat turvattua.

Ed. Palohiemä: Arvoisa puhemies! Puutun aluksi lyhyesti joihinkin edellisissä puheenvuoroissa esitettyihin mielipiteisiin.

Ministeri Pekkarinen sanoi, että hänen käsityksensä mukaan kunnat aluksi verottaisivat 0,1 prosenttia asuntojen verotusarvosta. Minä en usko, että nykyisessä taloudellisessa tilanteessa kunnat edes aluksi tyytyisivät tähän alarajaan, vaan pikemminkin, että ne menevät suoraan ylärajaan ja syntyy hyvin nopeasti paineita korottaa tätä prosenttiosuutta siitäkin, mitä tässä laissa on esitetty. On mielekiintoista nähdä, mitä tulee tapahtumaan, ja palata sitten tähän ministeri Pekkarisen äskeiseen, ilmeisesti kohtuuttoman optimistiseen lausumaan.

Ed. Särkijärvi sanoi, että tämä on ylellisyysvero hänen mielestään siitä syystä, että kesämökkejä verotetaan suuremmalla prosentilla kuin asuntoja. Tämä saattaa pitää paikkansa, ja palaan tähän jonkin ajan kuluttua, kun vertailen tätä kulutusveroon.

Ministeri Viinanen on puhunut aikaisemmin äyrin alennuksesta, johon tämä vero saattaisi johtaa. Mielestäni se on yhtä vähän uskottavaa kuin ministeri Pekkarisen ajatus siitä, että vero pysyisi aluksi tai yleensä milloinkaan alarajan tuntumassa.

Arvoisa puhemies! Tällaisia uusia veromuotoja pitäisi tarkastella paitsi niiden välittömien myös välillisten seurausten valossa. Jos valtiontaloutta halutaan tervehdyttää, niin kuin täällä on monta kertaa sanottu, siihen on kolme periaatteellista tietä: ensinnäkin säästöt, toiseksi verot ja kolmanneksi lainanotto. Pidän niitä nimenomaan tässä järjestyksessä toinen toistaan parempina. Parhaimpana pidän säästöjä, toiseksi parhaana veroja ja kaikkein moraalittomimpana lainanottoa eli kustannusten siirtämistä tuleville sukupolville.

Jos kuitenkin päädytään verojen lisäämiseen, niin kuin tässä on nyt tehty, silloinkin meillä on edelleen kolme vaihtoehtoa periaatteellisella tasolla: verottaa ympäristöhaittoja, verottaa kuluista tai omistamista ja kolmanneksi työtä. Näitäkin kolmea periaatteellista vaihtoehtoa pidän toinen toistaan parempina edellä mainitussa järjestyksessä. Paras olisi verottaa ympäristöhaittoja siitä syystä, että ne ovat tällä hetkellä merkittävimmät ongelmat. Ympäristöverot ja kaantuisivat silloin saasteveroihin ja resurssiveroihin, kuten tunnettua. Kaikkein heikointa ve-

rotusta on työn verotus, koska se jarruttaa aktiivisuutta, ja työn verotusta parempaa on tietysti kulutuksen tai omistamisen verotus. (Ed. Heikkinen: Tämä on sitä!) — Kyllä.

Ed. Seppänen puheenvuorossaan aikaisemmin sanoi, että tämä ei ole omaisuusvero. Sitä minä en ymmärrä laisinkaan, minusta tämä on selvä omaisuusvero.

Ed. Backman sanoi puheenvuorossaan, että jos tämä on omaisuusvero, niin tämä on hyvä. En oikein ymmärrä, mitä veron hyvyyteen tai huonouteen vaikuttaa, miten sitä kutsutaan. Minusta tämä on selvästi omaisuusvero.

Haluan lopuksi, mikäli päädytään siihen, että verotetaan kulutusta tai omistusta, vertailla näitä kahta keskenään. Minusta on relevantein vertailu se, pitäisikö verottaa kulutusta vai omistamista. Kysymys on lähinnä siitä, halutaanko tukea säästämistä vai tuhlausta, hyvin karkeasti ja periaatteellisella tasolla. Mielestäni silloin olisi parempi tukea säästämistä ja jarruttaa tuhlausta kuin päinvastoin.

Se, että arvonnalisäveroa ei haluttaisi nostaa, johtuu yleisesti ottaen kai siitä, että katsotaan, kun se on jakovero, että se kohdistuu kaikkiin samalla tavoin ja sen suhteellinen haitta niin sanoakseni on köyhille, varattomille, huonotuloisille ihmisille kaikkein kovin. Silloin ei ole otettu huomioon sitä, että arvonnalisävero pitäisi itse asiassa porrastaa. Siinä pitäisi näkyä myös tietynlainen progressiivisuus, jota meillä on kaihdettu näihin päiviin saakka. On katsottu, että arvonnalisäveron prosenttiosuuden pitää olla riippumaton tuotteesta, johon se kohdistuu.

Minulla on tässä eräänlainen vertaileva taulukko siitä, miten EY-maissa on suhtauduttu arvonnalisäveroon yleensä. Ainoastaan Islanti, Suomi ja Norja ovat sellaisia maita, joissa arvonnalisäveroa ei ole millään tavalla porrastettu, joissa se kohdistuu kaikkiin tuotteisiin samalla lailla. Kaikissa muissa maissa on mm. elintarvikkeet verotettu pienemmällä veroprosentilla kuin muut tuotteet. Sitten on joukko maita: Belgia, Italia, Ranska, Kreikka, Portugali ja Espanja, joissa on sen lisäksi kolmaskin porras, joka kohdistuu ylellisyystuotteisiin. Ylellisyystuotteilla on korkeampi veroprosentti kuin muilla. Siellä on siis kolme porrasta: alhaisempi porras, normaali ja ylempi, viimeinen ylellisyystuotteisiin kohdistuneena.

Jos arvonnalisäveroa ajatellaan tällä tavoin ja ajatellaan, että se silloin kohdistuu nimenomaan kulutukseen, ja verrataan sitä kiinteistöveroon, mielestäni se olisi ehdottomasti parempi nimen-

omaan välillisiltä seurauksiltaan. Se johtaisi säästävään elämäntapaan, kulutuksen ja tuhlausten vähentämiseen. (Ed. Ala-Nissilä: Eivät nämä ole vaihtoehtoja!) — Totta kai ne ovat vaihtoehtoja. Jos verotusta halutaan lisätä jollakin tavalla, kaikki veromuodot ovat keskenään vaihtoehtoja, tietysti.

Sitten itse laista. Minusta maatalousalueiden pois jättäminen on todellakin ollut kokoomuksen merkittävä tappio ja keskustan voitto jälleen hallituksessa. Mitenhän suhtaudutaan sellaiseen maanviljelijään, jolla on kaupunkiasunto? Onko se myös samalla tavalla verotuksen kohteena kuin kesämökki, samalla tavalla korkeamman veroprosentin kohteena esimerkiksi? Tämä on toinen esimerkki siitä, millä tavoin tämä laki suosii maaseudulla asuvia kaupungeissa asuvien rinnalla. Mutta en halua tähän enempää puuttua.

Lopuksi toinen seikka, arvoisa puhemies, joka liittyy tähän veroon ja sen vaikutuksiin. Se ei suosi ns. vaihtoehtoisia elämänmuotoja — tämä on vihreille ehkä merkityksellisempikin asia — siis sellaisia elämänmuotoja, joissa ihmisellä ei ole varsinaisia palkkatuloja, joissa hän syystä tai toisesta omistaa pienemmän tai suuremman kiinteistön ja haluaa elää siellä omavaraisesti saamatta tuloja ulkopuolelta. Silloin hän joutuu jatkuvasti kuitenkin maksamaan asumisestaan ja olemassaolostaan tiettyä hintaa. Tämä ei suosi säästäväisiä ihmisiä, joilla ei ole vakituisia tuloja. Se on mielestäni tämän veron merkittävin heikkous.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimo käytti tapansa mukaan varsin mukavan analyttisen puheenvuoron. Kiinnitän kuitenkin erääseen yksityiskohtaan huomiota, siihen kohtaan, jossa hän jakoi kahteen kategoriaan: omistamiseen ja kulutukseen, ja totesi, että omistaminen on säästämistä, kulutus on varsinaista kuluttamista. Kun keskustelussa tähän mennessä loma-asunnolla on ollut varsin suuri merkitys, suorastaan fundamentaalinen merkitys myös vastustuksen kanalta, totean, että varsin suurelta osalta lomajärjestöjen omistaminen, niihin investoiminen ja investoinnin hyväksi käyttäminen johtaa käytännön tasolla usein erittäin suureen kulutukseen silloin, kun taajamista jopa 300–400 kilometrin päähän loma-asunnolle kuljetaan viikonvaihteeksi jnp. Toisin sanoen kysymys on todella merkittävästä investoinnista. Samalla kun se on eräällä tavalla investointia omistamiseen, se on

myös kulutusinvestointi mitä suurimmassa määrin.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ed. Pulliaisen huomautus on aivan paikallaan ja varmasti ihan totta. Ajattelin lähinnä vertailla keskenään niitä vaihtoehtoja, jos ihmisellä on mahdollisuus käyttää tulonsa kulutukseen tai säästää omaan asuntoon, joka on tämän veron ja lain primäärikohte.

Ed. Heikkinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiinteistöverohanke on ollut vireillä jo runsaat neljä vuotta. Talvella 1988 valmistui toimikunnan esitys kiinteistöveroksi. Toimikunnan esityksen pohjalta edellisen hallituksen sosiaalidemokraattiset valtiovarainministerit, viime vaiheessa silloinen valtiovarainministeri Louekoski, valmistelivat hallituksen esityksen kiinteistöverolaiksi. Se valmistui kevättalvella, maaliskuun lopussa, vuonna 1990 eli kaksi vuotta sitten. Minulla on tämä esitys mukani.

Tuo esitys oli sisällöltään sellainen, että keskustasta ei missään tapauksessa olisi voinut olla mukana sitä hyväksymässä. Me vastustimme erittäin päättäväisesti silloista ja sen muotoista kiinteistöveroesitystä. Vaalien alla edellinen hallitus ei sitten uskaltanutkaan antaa esitystä. Tarkoituksena oli ilmeisesti heti vaalien jälkeen, mikäli sama hallituskokoonpano olisi jatkanut, tuoda esitys eduskunnalle. Se olisi varmasti jo tähän mennessä eduskunnassa runnattu läpi.

Tämän jälkeen nykyisen hallituksen toimesta esitys on valmisteltu kokonaan uudelleen. Puheenvuorossani nyt tarkastelenkin niitä muutoksia, mitä toimikunnan esitykseen ja sen pohjalta laadittuun edelliseen hallituksen esitykseen on tämän hallituksen valmistelun yhteydessä tehty.

Verotuksen ulkopuolelle on jätetty sekä metsät että pellot. Näiltä osin esitykselle on todella vahvat perusteet. Metsät ovat jo tällä hetkellä normaalin tuloverotuksen piirissä. Sen lisäksi metsänomistajat maksavat myös toista veroa eli metsänhoitomaksua, joka on määrältään myös kohtuullisen suuri ja korkea. Olisi ollut täysin kohtuutonta, jos samasta omaisuudesta ja samasta tulosta olisi säädetty vielä kolmas erillinen vero, kuten Louekosken esitys sisälsi.

Myös peltojen jättäminen pois verotuksen piiristä oli perusteltua, koska viljelijälle pellot ovat samanlainen tuotanto-omaisuus kuin yrityksissä on yritysten tuotanto-omaisuus: koneet ja käyttöomaisuus. Näiden tuotosta verote-

taan normaalin tuloverotuksen mukaan. Mikäli pellot olisi sisällytetty kiinteistöveron piiriin, olisivat ne tulleet toiseen kertaan verotetuiksi, eikä verotus olisi ollut sopusoinnussa muun yritysverotuksen kanssa. Näin ollen myös peltojen jättäminen pois verotuksen piiristä oli todella perusteltua.

Hallituksen sisällä oli keskustelua myös siitä, olisiko maatalouden tuotantorakennukset jätettävä pois. Siinä hallitus päätyi ratkaisuun, että ne tulevat verotuksen piiriin. Perusteluna oli lähinnä se, että kun myös muun yritystoiminnan tuotantorakennukset ovat verotuksen piirissä, niin yhdenmukaisuuden vuoksi myös maatalouden tuotantorakennukset oli syytä sisällyttää veron piiriin.

Kolmas merkittävä muutos Louekosken valmistelemaan esitykseen on se, että verotuksen taso on olennaisesti alempi kuin tuossa esityksessä. Kiinteistövero Louekosken esityksen mukaan olisi voitu laskea vain kahdella tavalla: olisi ollut yleinen kiinteistöveroprosentti ja lisäksi asuntojen osalta oma veroprosenttinsa. Nyt on laskentaperusteena neljä eri mahdollisuutta. Asuntojen osalta edellisen hallituksen esitys oli, että veron määrä olisi ollut vähintään 0,1 ja enintään 0,6 prosenttia. Esitys, joka nyt on käsiteltävänä, lähtee siitä, että veron suuruus on 0,1 tai enimmillään 0,4 prosenttia. Ylärajan osalta asuntojen verotus olisi ollut Louekosken esityksen mukaan 50 prosenttia korkeampi kuin nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä. Sama oli tilanne myös yleisen kiinteistöveroprosentin osalta. Edellinen hallitus esitti rajoiksi 0,2 ja 1,2. Nyt esitys on 0,2—0,8 eli ylärajan osalta sekä veroprosentti oli 50 prosenttia korkeampi.

Erityisen merkillepantavaa keskustelussa on ollut se, että sosiaalidemokraatit ovat kantaneet huolta huviloiden verotuksesta. Sen sikäli ymmärtää, että edellisen hallituksen esitys ei sisältänyt huviloiden osalta mitään erillistä määritelmää eli niiden vero olisi määrätty saman prosentin mukaan kuin muidenkin asuntojen. Se olisi tiennyt käytännössä sitä, että huviloiden verotus olisi alentunut vähintään kolmanneksella, ehkä tuotto olisi pudonnut jopa puoleen. Se ei ole keskustan mielestä oikein. Sen takia huviloiden osalle on määritelty oma laskentaperusteensa.

Hyvin merkittävää on myös se, että nyt kiinteistövero on pelkästään kunnallinen vero. Edellinen esitys lähti siitä, että veron tuotosta 5 prosenttia olisi mennyt valtiolle. Nyt vero on kokonaan kunnallisen päätöksenteon varassa ja menee kokonaisuudessaan kunnalle.

Täällä on käyty keskustelua siitä, onko oikein, että tämä on yritystoiminnassa ja maataloudessa tuotantorakennusten osalta verotuksessa vähennyskelpoinen kustannus. Tämä on tältä osin täysin identtinen edellisen suunnitelman kanssa. Myös Louekosken suunnitelmaan sisältyi esitys, että yritystoiminnassa ja maataloudessa tuotantorakennusten osalta määrättävä vero on verotuksessa vähennyskelpoinen kustannus. Tämä on hyvin luonnollinen asia. Tämä on tulonhankkimiskustannus, joka on aina yritystoiminnassa vähennyskelpoinen. Kaikki välilliset verot, liikevaihtovero ja kaikki muutkin välilliset verot, ovat yritystoiminnassa vähennyskelpoisia. Sen vuoksi tämä on yhdenmukainen jo vallitsevan verotuskäytännön kanssa. Eli tältä osin tämä ei poikkea lainkaan demareitten mallista.

Täällä on käyty keskustelua poistojen tekemisestä maatalouden tuotantorakennusten osalta. On todella outo se väite, että maataloudelle olisi tulossa joku ylimääräinen poisto. Siitä ei ole lainkaan kysymys. Kysymys on normaalista poistosta, mikä maataloudessa on tuotantorakennusten osalta oikeus tehdä. Mutta kun poistojärjestelmä on niin yrityselämässä kuin maataloudessakin se, että poistot tehdään aina kulloinkin poistamattomasta menojäännöksestä, se käytännössä tietää sitä, että koskaan tämä omaisuus ei tule täydelleen poistettua. Sinne lopuksi jää muutaman sadan markan tai muutaman tuhannen markan poisto-oikeus, jota vuosittain pienennetään muutamalla markalla tai muutamalla kymmenellä markalla.

Oli todella hyvä oivallus hallitukselta, että kun maataloudessa on hyvin moninaisia, lukeuttomia varastorakennuksia jne., joitten menojäännös on muutama sata tai muutama tuhat markkaa, niitten osalta poistoa voidaan hiukan aikaistaa ja nämä voidaan poistaa tuloverotuksessa, kunhan tätä koskeva esitys aikaan täällä on käsiteltävänä ja kunhan se tulee hyväksytyksi. Tämä on erinomaista verotuksen yksinkertaistamista. Verohallinto varmasti paa nee tämän tyydytyksellä merkille.

Viime vaiheessa tähän hallituksen esitykseen sisällytettiin myös keskustan kannalta ja näkökulmasta hyvin tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys, jota täällä on myös tähän mennessä käyty keskustelussa käsitelty. Verolle on määriteltä alaraja 100 markkaa. Sitä pienempiä veroja ei peritä. Tämä nimenomaan poistaa pienimpien rakennusten, niitten rakennusten veron, joitten verotusarvo on vähäinen. Jos asunnon veropro-

senti on 0,1, siis niistä kiinteistöistä, joiden verotusarvo on 100 000:ta markkaa pienempi, veroa ei peritä. Tässä nimenomaan pienet mökit, eläkeläisten mökit, jäävät verotuksen ulkopuolelle, ja tämä oli keskustan mielestä hyvin tärkeää. Vaikka ei ole isosta asiasta kysymys, se oli hyvin tärkeä periaatteellinen oikeudenmukaisuuskysymys.

Tässä yhteydessä ratkaistiin myös voimalaitosten verotus. Liiketulon harkintaverotus on kaikilta osin poistettu jo 91 verotuksessa, ja tässä yhteydessä poistuu myös kiinteistöjen harkintaverotus. Monet voimalaitoskiinteistöt ovat olleet nimenomaan harkintaverotuksen kohteena, ja nämä verot olisivat poistuneet kokonaan. Nyt tämä asia on minun mielestäni kohtuullisella tavalla ratkaistu tässä yhteydessä, koska voimalaitoskuntia varten voidaan vahvistaa oma veroprosenttinsa.

Tässä voidaan myös korjata se ihmeellisyys, mikä silloisen ministerin Louekosken aikana tuli verolainsäädäntöön. Eli valtio ei tämän jälkeen maksa kuntien veroja. Nythän kun liiketulon harkintaverotus poistettiin, se tiesi erittäin suuria menetyksiä, mm. Eurajoen kunnalle yli 30 miljoonan markan menetystä kunnallisverotuksessa. Nämä verot maksaa tällä hetkellä valtio budjetin kautta. Viime vuoden ja tämän vuoden budjettiin on varattu 30 miljoonaa markkaa voimalaitoskunnille kompensaaiona kunnallisveron menetyksestä. Eli tässä on kunnallisverot pantu valtion maksettavaksi. Tämä on kyllä todella ainutlaatuista Suomen verotushistoriasa. Nyt tämä virhe korjataan. Varsinkin kun ajatellaan tämän päivän lamatilannetta, jossa yrityksille ei juuri jää verotettavaa tuloa, ne muutamat yritykset, jotka tällä hetkellä tuottavat, ovat juuri voimalaitosyrityksiä ja niistä parhaana Imatran Voima. Imatran Voiman puolesta valtio maksaa 30 miljoonaa kunnallisveroa. Tämä älyttömyys tässä yhteydessä poistetaan.

Kun otetaan nämä läpikäymäni muutokset huomioon, tästä laista on saatu huomattavasti toimivampi, tasapuolisempi ja oikeudenmukaisempi. Näillä perusteilla keskusta on päätnyt siihen, että olemme valmiit tämän esityksen hyväksymään. Toivomme, että asia voitaisiin käsitellä eduskunnassa valmiiksi vielä kevälistuntokauden aikana niin, että verohallinto pääsee järjestelmän panemaan toimeen ensi vuoden alusta.

Yksi erittäin paha ja merkittävä puute tähän kaikesta huolimatta jäi, jota minäkään en valisteluvaiheessa huomannut: Tästä puuttuu ko-

konaan ennakkoperintäjärjestely. Kun on kysymys normaaleista omakotitalojen kiinteistöveroista, muutaman sadan markan verosta, ennakkoperintää ei tarvita, mutta kun viime vaiheessa ratkaistiin myös voimalaitosten verotus, niin esimerkiksi Eurajoen osalta saattaa olla kysymys useiden kymmenien miljoonien markkojen verosta, jonka kunta saa jälkikäteen kerralla vuoden lopussa. Eurajoen kunnalle tästä tulee aiheutumaan useiden miljoonien markkojen korkotappiot vuosittain, ja se voi häiritä aika tavalla monia kuntia, joille voimalaitosverot ovat suuria ja tärkeitä. Se voi merkitä jopa maksuvalmiushäiriöitä.

Minä toivon, että eduskuntakäsittelyssä ennakkoperintäjärjestelmän luominen käytäisiin huolella läpi ja että se voitaisiin eduskuntakäsittelyn aikana lakiin vielä lisätä tai voitaisiin tehdä sellaiset järjestelyt, että asia vaikka erillisellä lainsäädännöllä mahdollisimman pikaisesti korjattaisiin. Näillä parannuksilla keskusta on valmis tämän esityksen hyväksymään.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. Sasi alkuillasta totesi, että SMP vastustaa yleensä kaikkia esityksiä. Ed. Sasi ei ole nyt täällä, mutta haluan todeta, että se ei kyllä pidä paikaansa. Kun me valmistauduimme oppositioasemassa tämän eduskunnan aikana täällä työskentelemään, me olemme jopa hiljaisesti tehneet periaatepäätöksen, että me tuemme kaikkia sellaisia hallituksen esityksiä, joita me voimme perustellusti tukea. On myös todettavissa, että me olemme täällä tukeneet vähintään yhtä useasti kuin muutkin oppositiopuolueet hallituksen esityksiä ja olleet äänestyksissä niiden tukena. Se, että tämä ei ole tapahtunut useammin, johtuu siitä, että tämä onneton hallitus on tehnyt niin huonoja esityksiä, että niitä parhaalla tahdollaakaan ei ole voinut tukea sen useammin.

Rouva puhemies! Niin kuin aikaisemmin tänään totesin, me vastustimme silloisena hallituspuolueena ja Holkerin hallitukseen kuuluvan puolueen eduskuntaryhmänä sitä kiinteistöveroesitystä, joka ilmeisesti oli ed. Heikkisen käsissä ja joka 1990 oli valmiiksi hiottuna annettavaksi eduskunnalle. Katson, että me olimme hyvin ratkaisevassa asemassa silloin, kun hallitus hioi rivejään kokoon ns. maapaketin läpiviemiseksi. Meilläkin eduskuntaryhmässä asiaa käsiteltiin kolme tuntia kestäneessä eduskuntaryhmän kokouksessa, jossa pääministeri Holkeri kahteen kertaan kävi kokouksen aikana meidän kuultavanamme. Eduskuntaryhmän kokouksessa esi-

timme pääministeri Holkerille vaatimuksen siitä, että me pyrimme asettautumaan maapaketin taakse, mutta vain sillä edellytyksellä, että Holkerin hallitus ei jätä valmiiksi hiottua kiinteistöverolakiesitystä eduskunnalle.

Pääministeri Holkeri varsin hyvin varmasti muistaa — hän on nyt Suomen Pankissa — sen, että tuossa kokouksessa hän lupasi, että tätä esitystä ei anneta eduskunnalle. Jälkeenpäin hän, niin kuin politiikassa on tavanomaista, muutti näkemystään ja ilmoitti, että hän oli tehnyt päätöksen asiasta jo ennen kuin SMP:n eduskuntaryhmä asetti tämän ehdoksi maapaketin taakse asettautumiselle. Väliäkö tuolla, joka tapauksessa me vastustimme sitä. Se oli silloin hallituskysymys. Siinä vaiheessa hallituksen rivit natisivat pahasti siinä mielessä, että SMP olisi joutunut lähtemään hallituksesta, jos se ei olisi maapaketin taakse tullut. Näin me päätimme myöskin silloin kiinteistöverosta eli selkeästi vastustimme sitä.

Mitä tulee siihen, miten hallituksessa asiaa käsiteltiin, niin entinen ministeri Vistbacka kertoi valtiosalissa juuri ennen istuntoa, että hän samoin kuin ministeri Taxell ruotsalaisesta kansanpuolueesta olivat vastustaneet asian tuomista eduskunnalle jo myöskin hallituksen kokouksessa. Minä en tiedä, onko näin tapahtunut, mutta ed. Vistbacka varmasti tietää. Mutta kukaan ei voi väittää, ettemmekö olisi tätä esitystä Holkerin hallituksen aikana vastustaneet.

Me emme vastustaneet sitä siitä syystä, että hallituksen esitys olisi ollut kokonaan mätä. Emmekä me vastusta nyt eduskunnassa olevaa Ahon hallituksen esitystä siitä syystä, että se olisi kokonaan kelvoton. Hallituksen esityksessä on merkittävästi hyviä suuntauksia, jotka ovat aivan välttämättömiäkin ja mielestäni oikeudenmukaisia. Se, miksi me vastustamme esitystä, johtuu siitä, että se kohtelee vähätuloisia ihmisiä, siis eläkeläisiä ja muita pienituloisia, kohtuuttomasti sen verotuksen lisäksi, jota Ahon hallituksen aikana on heidän hartioilleen säilytetty, tässä tapauksessa juuri sellaisia ihmisiä, jotka ovat pitkän työrupeaman jälkeen saaneet asuttavakseen sen punaisen mökin ja perunamaan. Tämähän on vähän äitellä esitys tältä osin ja tavanomaisesti paljon käytetty; joka tapauksessa henkilö on pystynyt hankkimaan itselleen omakotitalon vaikka vaatimattomankin. Sitä veroa me vastustamme. Rinnakkaislakiesityksessä, jonka tuleamme jättämään lähiaikoina, vaadimme tältä osin veron suhteellistamiseksi sen, että kiinteistövero on mahdollinen vasta, kun tulot ylittävät tietyn rajan. Tällainenkaan esitys ei ole aukoton

ja siihen sisältyy paljon epävarmuuksia, mutta katson, että tältä pohjalta meidän pitää lähteä.

Kiinteistöveroesityksessä on positiivisia puolia ensinnäkin manttaalimaksun poistaminen. Se on historian jäänne menneisyydestä, jota ei edes peritä kaikissa kunnissa ja on näin ollen koko maata ajatellen myöskin epäoikeudenmukainen. Minäkin maksan pientä manttaalimaksua, 36 markkaa, mutta kuulun kuitenkin manttaaliin pantujen kiinteistönomistajien joukkoon, ja sehän oli aikanaan varsin suuri leveilemisen aihe. 36 markkaa ei tietysti paljon rasita, mutta se on kuitenkin maksu, jolla ei ole enää perusteita, sillä aika on vienyt perusteet, ja näin ollen siitä on syytä luopua. Manttaalimaksun poistaminen tietysti tulee maanviljelijäväestön hyväksi. Toisaalta on kuitenkin otettava huomioon, että varat, joita sillä kerättiin, on käytetty myös erilaisiin maanviljelyksen tukimuotoihin eli nämä tietysti kuittaavat toisensa: hyötypuoli ja maksupuoli.

Eräs tärkeä asia, joka kiinteistöveroesityksellä korjataan, on katumaksujärjestelmä, joka on ollut onneton ja riitainen maksuperuste suomalaisessa yhteiskunnassa koko olemassaolonsa ajan. Silloin kun olin poliisihommissa keskusrikospoliisissa, niin keskusrikospoliisin läänin-osasto joutui useissa kaupungeissa, myös Iiro Viinasen kotikaupungissa Riihimäellä, opiskelemaan näitä katumaksuhommia. Sielläkin ilmeni, että erälle suurille yrityksille, joilla oli merkittävä verokertymä kaupungin suuntaan ja toisaalta työllistämiskapasiteetti, oli annettu anteeksi näitä katumaksuja, kun sen sijaan ne pikkumökkiläisiltä katujen varsilta oli peritty aivan normaalisti. Tällaisia tutkimuksia oli eri puolilla lääniniä, ja se osoittaa sen, että katumaksujärjestelmä oli epäoikeudenmukainen ja näin ollen se ei ole ollut toimiva koko aikana. Näin ollen, kun katumaksujärjestelmä nyt poistuu, niin se on aivan positiivinen asia ja laskettava kiinteistöverolaki-esityksen hyödyksi.

Myöskään asuntotuloa koskeva verotus, jossa asunnon omistaja joutuu maksamaan veroa siitä, että hän on hankkinut itselleen asunnon ja saa siellä asua, on sekin tietyllä tavalla ihmismielen vastaista, vaikka etupäässä se kohdistuu kapitalisteihin ja suuromistajiin, sellaisiin joilla on suuria ja arvokkaita asuntoja. Mutta sekin saa mennä, en jää sitä mitenkään kaipaamaan.

Rouva puhemies! Jäljelle siis jää tässä asiassa se, että me voimme hyväksyä pienin tarkistuksin valtaosan kiinteistöveroesityksestä, mutta emme voi hyväksyä sitä, että pienituloisen ihminen, joka on hankkinut itselleen asunnon, on se sitten

haja-asutusalueella tai taajamassa, joutuu nykyisten raippaverojen ym. verorasitusten lisäksi vielä maksamaan lisää veroa, vaikka se vero olisi suhteellisen pienikin.

Kuitenkin on syytä katsoa asiaa siltä kannalta, että on väitetty, että vero, joka tulisi normaalin omakotitalon omistajan maksettavaksi, olisi varsin pieni. Sitä mm. ministeri Pekkarinen täällä perusteli sillä, että verotusarvot ovat kovin alhaiset tänäkin päivänä. Saattaa olla, että ne ovat nyt, mutta seuraava vaihe, kunhan kiinteistöverolaki saadaan hyväksyttyä, jos saadaan hyväksyttyä tältä osin, on kiinteistöjen verotusarvojen systemaattinen nostaminen aivan sillä tavalla kuin aikanaan eduskunnassa käsitellyn rakennusmaamaksulain kohdalla, jossa rakentamattomasta tontista joutui maksamaan tiettyjen vuosien jälkeen rakennusmaamaksua. Silloin jo perustellusti silloisen hallituksen taholta esitettiin, että verotusarvoissa pyritään nopeassa tahdissa todellista arvoa vastaaviin summiin tai ainakin lähelle niitä. Näin ollen kun kiinteistöverolakiesitys käytettyjen prosenttien osalta tulee täällä hyväksyttyä, seuraava vaihe on se, että kiinteistöjen verotusarvoja aletaan systemaattisesti nostaa ja omakotitalon verotusarvo tulee huomattavasti nykyistä korkeammaksi. Kiinteistövero seuraa automaattisesti tätä saatuaan muodostua jopa kohtuuttomaksi.

Nykyisin suurissa vaikeuksissa olevat kunnat tulevat varmasti käyttämään kaikkien mahdollisuuksien mukaan kiinteistöveroa, siis ylimmillä sallituilla prosenteilla. Nehän odottavat jo siellä, varsinkin nyt kun vaalien vuoksi ei kunnissa veroäyriä nosteta. Kunnissa kiinnitetään huomiota siihen, että kun kiinteistöveroa saadaan käyttää kaikkein raskaimman mukaan, niin siitä saadaan vaikeuksissa oleville kunnille lisää tuloa. Kovin suuria tulon lisäyksiä se ei tietystikään tällä systeemillä tee, mutta kun verotusarvoja aikanaan nostetaan, niin tilanne on jo toisenlainen.

Rouva puhemies! Lopuksi maanviljelijöiden asemasta: Täällä ed. Heikkinen kauniin sanakäantein, mutta kylläkin hiukan onnahdellen esitteli asiaa. Ei se nyt aivan sillä tavalla kyllä ole, kuin hän sen esitti, että maatalousmaa katsotaan tuotantovälineeksi. Ehkä jossain määrin voidaan ajatella näinkin, mutta kyllähän asiaa voidaan katsoa hiukan toiseltakin kannalta.

SMP:n eduskuntaryhmä ei kuitenkaan aseta kynnyskysymykseksi sitä vähäistä hyötyä, mikä maatalousväestölle tästä lainsäädännöstä ehkä

tulee, koska maatalousväestöä on viimeisten vuoden kahden aikana lyöty niin raskaalla kädellä, ajettu konkurssiin, että pyrkimykset tällaisen pienen hyödyn poistamiseksi, mitä tästä tulee maanviljelysväestölle, katson saivarteleiseksi, emmekä lähde tältä osin lakia arvostelemaan, mutta kylläkin vähätuloisten asuntoverotuksen osalta. Se tulee olemaan asia, jota me emme missään tapauksessa hyväksy.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen varsin valikoivaa muistia niiltä osin, joka koskee SMP:n hallitussessaoloa lienee melko turha yrittää korjata, mutta kuitenkin tuntuu siltä, että aika kultaa muistot ja peruskoulun ala-asteen oppilaan päälle sovitetaan 60 numeron pukua. Eiköhän se ollut niin, että SMP:n hallituksesta lähtö ei vaikuttanut mitään siihen, että edellinen hallitus ei esitystä antanut. Minä voisin kertoa aivan samanlaisen tarinan, joka on kaiken lisäksi vielä totta, siitä miten meidän eduskuntaryhmässämme käsiteltiin asiaa. Ei meillä ollut mitään valmista lakia nähtävänäkään. Me yksimielisesti totesimme, että tämä ei käy. Kyllä se nyt vähän niin on, että 55 kansanedustajan eduskuntaryhmän ”ei käy” on hiukan toista, kun kymmenen ihmisen. Kyllä vähän matematiikkakin sentään pelaa.

Toinen asia, mihin ed. Aittoniemi puuttui, oli manttaalimaksuasia. Sinänsä ihan oikein, mutta hän jätti ehkä tietämättäänkin sanomatta asian, johon täällä ei ole puututtu. Minulla on huoli, kun olen mukana 4H-toiminnassa ja tiedän, että esimerkiksi meillä ja muuallakin sitä toimintaa on rahoitettu näillä maksuilla. Pahat kielet väittävät, että sillä on rahoitettu vaalitoimintaakin, mutta se on toinen asia. Mutta tässä tapauksessa asiaa ei saa jättää kuntien huoleksi. Se pitää hoitaa niin, että apu, mikä on tullut manttaalimaksujen kautta 4H-toiminnalle, tulee sitten muuta kautta. Se on liian arvokas toiminta heitettäväksi tällaisen mukana pois. Tämä on nyt sitten — erityisesti lasken tämän keskustapuolueen harteille — hoidettava valtion tasolla, että vahinkoa ei pääse tapahtumaan.

Ed. V i l j a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi mainitsi, että manttaalikunta ja manttaalimaksu ovat tavallaan taakse jäänyttä elämää, ja näin varmasti monelta osin onkin. Nyt on kuitenkin huomattava, että siitä 36 markan manttaalimaksusta,

jonka ed. Aittoniemikin on maksanut, on varmasti ollut hänelle erittäin suuri hyöty siinä mielessä, että useat manttaalikunnathan ovat tehneet päätöksen, että sellaisista valituksista, jotka aiheutuvat maan käytön rajoittamisesta, manttaalikunta suorittaa valituksesta aiheutuvat maksut. Näin ollen nyt, kun ed. Aittoniemi suunnittelee omia tiluksiaan tulevaisuutta varten, varmasti on ollut tästä maksusta enemmän hyötyä kuin haittaa.

Toinen asia, jonka ed. T. Roos otti esille, on 4H-kerhotoiminta, joka on ollut kunnissa yksi suurimmista avustuksen saajista. Näen myös huolta siitä, että kun kunnat yleensä avustustoimintaansa rajoittavat ja niin nuorisotoimen puolella kuin muissakin toiminnoissa avustusmäärärahat supistuvat, tämä erittäin hyvä ja hyödyllinen nuorisoon kohdistuva toiminta saattaa vaarantua uudistuksen myötä, joten velvoitteita kunnille tästä tulee huomattavasti lisää.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei minulle ole ollut manttaalimaksusta mitään hyötyä, pelkkä riesa, kun on jäänyt yleensä huomiotta jotkin laput ja tullut nimismiehen kautta sitten. Tämä manttaalimaksu on pelkkä riesa ollut, häpeä koko perheelle. Näin on joskus käynyt, sellainen 36 markan lappu, josta en edes tiennyt, mihin se raha menee, se on jollakin lailla kulkeutunut sivuun.

Mitä tulee ed. T. Roosin puheisiin, niin minä tiedän, missä valta ja voima sijaitsevat. Jos SMP olisi jättänyt tulematta maapaketin taakse silloin, ei se olisi hallitusta kaatanut, mutta se olisi merkinnyt sitä, että Holkerin hallitus ei olisi jatkanut enää sillä kokoonpanolla vaan tuo kahdeksan kansanedustajan ryhmä olisi silloin joutunut jäämään ulkopuolelle hallituksen, niin kuin se sitten samana vuonna syksyllä jäikin, kun kansaneläkeuudistuksen neljättä vaihetta ei toteutettu. Me lähdimme silloin ja sillä siisti. Kysymys oli vain siitä, että me vastustimme sitä jyrkästi ja jopa jossakin vaiheessa, ennen kuin Holkeri pilasi ilomme sanomalla, että hän oli tehnyt asiasta päätöksen jo aikaisemmin, tunsimme mekin olevamme voiman oikealla puolella, niin että me olimme estäneet kiinteistöverolain. Minä en nyt ihan välttämättä usko, että näin tapahtui, mutta keskustelut olivat tällaiset, ja siitä oli kysymys. Me emme siis hyväksyneet kiinteistöverolakia silloin emmekä hyväksy sitä tämänlaisena niin kuin eivät varmasti demaritkaan tässäkin vaiheessa.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Kiinteistöverolakiesitys on nykyisen hallituksen ensimmäinen verouudistusesitys. Tulossahan ovat pääoma- ja yritysverouudistus ja liikevaihtoverouudistuksen kolmas ja viimeinen vaihe eli arvonnalisäverouudistus. Nämä kaksi tulossa olevaa verouudistusta ovat huomattavasti laajempia ja merkittävämmät ja ongelmallisemminkin kuin nyt esillä oleva kiinteistöverouudistus. Tätä uudistusta voi pitää hyvänä verouudistuksen aloittamisena ja suhteellisen tasapainoisena esityksenä. Kannattaa myös todeta, että kun sanotaan usein, että nykyinen hallitus ei tee päätöksiä ja uudista asioita, ei tämä ainakaan veropolitiikan osalta, kuten ei yleensääkään, pidä paikkaansa.

Aikataulu verotuksen uudistamiselle on nyt varsin nopea. Lisäksi verouudistusta joudutaan tekemään tilanteessa, jossa valtiontalouden tilanne on tunnetun vaikea. Kannattaa todeta, että lähtökohta verotuksen uudistamiselle on tällä eduskuntakaudella ollut erityisen vaikea. Tämä johtuu tietysti maailman laajuisesta lamatilanteesta ja — kun ed. Louekoskikin on tullut saliin — siitä huonosta perinnöstä, joka hallitukselle tuli. Holkerin hallituksen viimeinen budjettihan kasvatti valtion menoja, taisi olla parikymmentä miljardia, vaikka kansantulo laski kolmisenkymmentä miljardia samaan aikaan. Hyvinä vuosina emme osanneet säästää todella tuntuvalta tavalla.

Nyhdän on tilanne se, että paljon puhutun työnteijäin sosiaaliturvamaksun korotuksen eli ns. raippaveron tuottohan ei riitä tapahtuvan lisävelkaantumisen korkokustannuksia kattamaan. Ehkä voisi vielä todeta, että säästötoimet ovat aina veronmaksajien edun mukaisia, koska nykyinen velka on tulevaisuuden veroa plus korot päälle.

Kiinteistöverouudistuksen kuten erityisesti muidenkin verouudistusten yhteydessä on syytä korostaa, niin kuin tänään on korostettukin, niiden vaikutuksia ja rasitusten jakautumista ja näiden selvittämistä mahdollisimman tarkkaan lainsäädännön yhteydessä. Kireä aikataulu on tässä suhteessa ongelma. Varmasti valiokuntakäsittelyssä verojaostossa on erityisesti syytä perehtyä myös kiinteistöverouudistuksen vaikutuslaskelmiin.

Esimerkkinä verotuksen vaikutusten osalta mielestäni on nyt alkanut keskustelu ns. verotuksen köyhyysloukusta, joka koskee lähinnä keskituloisia. Viime hallituskaudellahan alennettiin marginaaliveroja ottamatta huomioon ns. tulon-

siirtojen ja verotuksen yhteisvaikutusta. Muissa maissa, esimerkiksi Ruotsissa ja USA:ssa, kun verotusta on uudistettu, on verotuksen ja tulonsiirtojen yhteisvaikutus otettu huomioon. Näin tulisi meilläkin jatkossa välttämättä menetellä. Muuten voidaan joutua tilanteeseen, jossa tavallaan nyt jo ollaankin, jossa pieni- ja keskituloisen ei voi parantaa omilla lisätuloillaan perheensä taloudellista tilannetta.

Kuten useaan otteeseen on todettu, kiinteistöveroesitys on korvaamassa asuntotulon verotuksen, kunnallisen kiinteistön harkintaverotuksen ja katumaksun sekä poistaa manttaalimaksun. Tämä lähtökohta on oikea ja yksinkertaistaa verotusta.

Kunnallinen harkintaverotus yleensäkin ja myös kiinteistöjen osalta koettiin veronmaksajien keskuudessa ongelmalliseksi veroksi, mielivaltaiseksi. Veronsaajan asema muuttuu, ja nyt ainoaksi veronsaajaksi tulevat kunnat. Valtio ja seurakunnat sekä manttaalikunnat poistuvat saajien joukosta tässä yhteydessä.

Ehkä onkin syytä kiinnittää huomiota seurakuntien tilanteeseen. Nehän ovat saaneet verotuloja myös tietysti asuntotulon ja harkintaverotuksen osalta. Nyt seurakunnat vastoin kuin kunnat jäävät kokonaan näitä verotuloja ilman tilanteessa, jossa seurakuntien tilanne muutenkin on hyvin voimakkaasti kiristynyt. Kun kiinteistöverotus näyttää laittavan kirkotkin verolle, eduskuntakäsittelyssä mielestäni seurakuntien tilanne pitäisi vielä erikseen selvittää ja katsoa, että myös tältä osin veronsaajien asema turvataan sillä tavalla, ettei jouduta kohtuuttoman tilanteeseen.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan: ”Kansainvälisen taloudellisen yhdentymisen edetessä kiinteistöjen merkitys vakaana verotuskohteena korostuu. Kiinteistöjä ei ole mahdollista siirtää tulonmuodostuksen tai kulutuksen tavoin tämän maan rajojen ulkopuolelle.” Kiinteistö ei siis pääse veroja karkuun. ”Keskeinen kiinteistöveron taustanäkökohta on, että kiinteistöjen omistavat hyötyvät merkittävästi yhdyskuntarakenteeseen ja julkisiin palveluihin tehdystä investoinneista.” Toisaalta kiinteistön omistajat hyötyvät niistä palveluista, joita kunnat tarjoavat.

Nyt kiinteistövero on kohdistumassa sellaisiin kiinteistöihin, jotka eivät ole korvattaviksi ehdotettujen verojen ja maksujen kohteena, kuten on todettu. Haja-asutusalueella olevat asuinrakennukset eivät ole joutuneet makamaan katumaksua eikä poikkeuksia lukuun

ottamatta asuntotuloveroa. Samoin haja-asutusalueella olevat tuotantorakennukset eivät ole maksaneet katumaksua, aika harvoin myöskään kunnallista harkintaveroa. Nyt myös nämä asuin- ja tuotantorakennukset tulevat veron piiriin. Kysymys on tavallaan siitä, että taajama-asutusten julkisista palveluista maksamaa katumaksurasitusta siirretään kaaavan ja julkisen palvelujen ulkopuolelle jäävien asuntojen rasitteeksi. Verorasitus haja-asutusalueella tässä mielessä on kasvamassa. Toisaalta tilanne voidaan nähdä positiivisesti siinä mielessä, että näillä alueilla asuvien ihmisten oikeus vaatia kunnalta palveluja vastaavasti paranee. Tässä suhteessa on ollut vastakkainasettelua kunnissa.

Loma-asunnoista on mielestäni puhuttu virheellisesti. Ed. Heikkinen jo totesikin edellisen hallituksen esityksen, joka ei milloinkaan tullut esitykseksi, sellaiseksi, joka olisi helpottanut loma-asutusten verorasitusta. Mikäli nyt annettussa esityksessä ei olisi sitä korotusta, jota on arvosteltu, nytkin tapahtuisi niin, että loma-asutusten verorasitus vähenisi. Se ei ole perusteltavissa, ja on oikein ja kohtuullista, että kunnat saavat nimenomaan verotuloja loma-asunnoista, koska nämä kiistatta aiheuttavat kunnille menoja.

Toinen asia, johon ed. Heikkinen kiinnitti huomiota, on ennakonpidätysjärjestelmän puuttuminen esillä olevasta hallituksen esityksestä. Se on ongelma, ja se täytyy selvittää eduskuntakäsittelyn yhteydessä, jotta ei jouduta kohtuuttomuuksiin.

Lopuksi tarkastelen paljon esillä ollutta maatalousmaan ja metsien käsittelyä kiinteistöveron yhteydessä lähinnä veropoliittisesta näkökulmasta. Yleisesti ottaen ei ole mielestäni perusteltua, että nämä tulisivat verotuksen piiriin. Sen sijaan yleisesti olisi perusteltua sinällään, että maataloudelle ja metsätaloudelle joitakin veronhuojennuksia annettaisiin, jos pidetään mielessä kanta, jonka hallitus antoi EY-selonteon ja tiedonannon yhteydessä. Esimerkiksi Saksassa on se tilanne, että maatalouden verotusta on hyvin voimakkaasti huojennettu juuri lähinnä Euroopan yhdentymisasioihin osittain liittyen.

Tarkasteltaessa maatalojen soveltuvuutta kiinteistöverojen laajaan veropohjaan ei mielestäni voida sivuuttaa maatalojen tuloverotuksen erityispiirrettä, näistä erityispiirteistä johtuvaa veronmaksukykyä. Tällöin ongelmakohta on nimenomaan maatalousmaa ja metsä. Maatalo-

ustuotannossa maa nimittäin on pääasiallinen tuotannon tekijä, hankintahinnaltaan mahdollistamaansa tuottoon nähden suhteettoman kallis tekijä ja, mikä tärkeintä huomata, sen hankintakulut kulumattomaan käyttöomaisuuteen kohdistuvina eivät ole tuloverotuksessa lainkaan vähennyskelpoisia. Siis on kysymys tuotantovälineistä, joita joudutaan hankkimaan sukupolvenvaihdostilanteessa verotuksen jälkeisellä tulolla, joka ei ole vähennyskelpoinen. Tässä mielessä juuri maatalousmaan bruttoarvoon kohdistuva lisävero johtaisi kohtuuttomaan tulokseen ja tilanteeseen. Niin kuin todettiin, tuotantovälineet — koneet ja rakennukset — eivät muutenkaan ole yritystoiminnassakaan verotuksen piirissä.

Perusteeton tilanne syntyisi myös kiinteistöveron kohdistamisesta metsään. Metsät nimittäin koostuvat maapohjasta ja kasvavasta puustosta. Maapohja sinällään ei ole arvoton, mutta se on arvotaan vähäinen. Metsän arvo muodostuu lähes kokonaisuutenaan sen sisältämästä puustosta, ja kuten maatalousmaakaan ei myöskään metsän hankintameno ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen, eli sekin joudutaan hankkimaan verotuksen jälkeisillä tuloilla.

Metsän sisältämä puusto poikkeaa kiinteistöveropohjaa ajatellen luonteeltaan kaikista muista kiinteistöistä. Metsän sisältämä puuvarasto on ollut vuotuisen tuottoperusteisen tuloverotuksen kohteena. Mielestäni pinta-alaverotus, joka meillä on voimassa, on eräänlainen kiinteistövero. Puuvarastoa on voitu vapaasti vuosien, jopa vuosikymmenien kuluessa kartuttaa metsään. Tämä säästynyt puuvarasto on voitu sitten myydä ilman tuloveroseurauksia. Tavallaan metsään kerrytettyä puuvarastoa voidaan pitää pankkitalletukseen verrattavana eränä. Talletuskin voidaan nostaa lukuun ottamatta lähdeverotalletuksia ilman veroseurauksia.

Nyt on tärkeätä huomata, että metsän puusto voi jo nyt joutua useaan kertaan tuloverotuksen kohteeksi. Paitsi vuotuisen kasvuun kohdistuu metsän puustoon valtion ja kunnan tuloverotus myös kiinteistöä myydessä myyntivoittoja laskettaessa. Metsän osalta puustosta muodostuu siis lähes kokonaisuudessaan metsäkiinteistön arvo. Myyntivoittoa laskettaessa metsän kasvun perusteella verotettu puusto tulee toiseen kertaan tuloverotuksen kohteeksi. Jopa tilalta myyty ja metsästä pois kuljetettu puutavara otetaan myyntivoittoverotuksen piiriin vielä kerran tulo-

verotettavaksi. Näin tapahtuu siltä osin kuin tilan luovutushintaan myyntivoittoa laskettaessa on luettu tilan omistusiästä riippumatta tilan myyntivuotena ja viideltä edeltäneeltä vuodelta saadut tilakohtaiset kantorahatulot.

Mahdollisimman laajaakaan tuloveropohjaa tavoiteltaessa metsän mukaan ottaminen kiinteistöveron kohteeksi ei ole veropoliittisesti perusteltavissa sen paremmin veron maksajan kuin veron saajankaan näkökulmasta. Sen sijaan, kuten totesin, maatilaa ja haja-asutusalueiden asuinrakennusten verorasituksen kasvamista voidaan perustella tasa-arvosityllä ja myös sillä syyllä, että maaseudulle voidaan paremmin vaatia palveluja, kun ollaan veropohjaa ja kunnan verotuottoja kartuttamassa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni hallituksen kiinteistöveroesitys on hallituksen ensimmäisenä verouudistusesityksenä varsin tasapainoinen. Se toki vaatii eduskunnassa huolellisen käsittelyn. Erityisesti korostan verotusvaikutusten laskemista ja selvittelyä myös eduskuntakäsittelyn vaiheena. Uskon, että tästä saadaan Suomeen uusi uljas vero, joka yksinkertaistaa verotusta ja joka myös täyttää verotuksen oikeudenmukaisuusvaatimukset riittävän hyvin.

Ed. Korhonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi taisi sanoakin, että tämä oli veret mutta ei verot pysäyttävä vaalivoitto, niin kuin kuultiin ed. Ala-Nissilän todistavan. Alkaa epäillä pikkuhiljaa itsekin, näinköhän on, että maatalouteen ja yritysverotukseen ei voida verorasitusta yleensä siirtää. Nimenomaan tässä tapauksessahan köyhyysloukku kohdistuu pieni- ja keskituloisiin. Puhutaan pelkästään omakotitaloasujista, mutta aivan samalla lailla ovat kerrostaloasujat ja vuokralla asujat myös samassa pinteessä. Painopiste kohdistuu vuokrien kautta sinne.

Kyllä tässä on tapahtumassa aivan selkeästi se, että verotus kovenee niin mökkiläisillä kuin vuokralaisillakin, pienimmillään ilmeisesti satoja prosentteja, suurimmillaan tuhansia prosentteja. Siihenhän kiinteistöverouudistuksen kautta ajetaan. Ongelmaksi muodostuu nimenomaan se, mitä ed. Ala-Nissiläkin sanoi, että kiinteistöt ja työntekijät ovat tässä maassa sitä luokkaa tällä hetkellä, joka ei pääse maasta pois. Pääomat karkaavat, ja pääomaverotusta ei nosteta. Pääomaverotus on sillä tasolla, että se on Euroopan alhaisimpia, eikä se voi olla oikeudenmukainen eikä tasapuolinen järjestelmä, joten tästä uutta

uljasta saa kissan ja koiran kanssa hakea eikä tahdo löytyä.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan ed. Korhosen vastauspuheenvuoroa, mutta jäin ihmettelemään sitä, mihin numeroihin hänen verorasitusennusteensa oikein perustuvat. Kannattaisi ottaa kynä ja paperia ja laskea, miten verorasitus kasvaa ja kertyy, ja eduskuntakäsittelyn aikana se voidaan tehdä. Olisin mielelläni näkemässä, mitkä ne kiinteistöt ja omakotiasunnot ovat, joiden verorasitus kasvaa useita tuhansia prosentteja, niin kuin ed. Korhonen väitti. Nyt pitäisi tuoda numeroita esille ja osoittaa, mistä on kysymys.

Haja-asutusalueen osalta totesin, että tässä kiistatta siirtyy esimerkiksi katumaksurasitusta haja-asutusalueelle kaava-alueelta, mutta koh- tuuden nimessä voidaan se sietää. Se ei tapahdu niin, että haja-asutusalueet hyötyisivät taajami- en kustannuksella vaan päinvastoin. Mutta mää- rää, mikä tässä kohdentuu, voidaan pitää koh- tuullisena. Kyllä tästä uusi vero Suomeen syn- ty.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Ed. Heikkinen ja myös ed. Ala-Nissilä äsken asian- tuntevissa puheenvuoroissaan suhtautuivat mel- ko myönteisesti kiinteistöveroon. Ed. Heikkinen jopa ilmoitti tältä paikalta, että keskustan ryh- mäkin tukee sitä ja on eräin edellytyksin sen valmis hyväksymään. Taidan itse kuulua vähän myöhempään herännäisyyteen, niin kuin sanon- ta kuuluu, koska niissä keskusteluissa, joihin olen itse eduskuntaryhmässä voinut osallistua, ei ole kyllä kaikkia tämän hallituksen esityksen sisältämän uuden kiinteistöveron puolia tullut esille. Siksi, arvoisa puhemies, lyhyesti kiinnittäi- sin huomiota pariin yksityiskohtaan hallituksen esityksessä.

Ennen niiden mainitsemista haluaisin kuiten- kin todeta, kuten ed. Ala-Nissilä vastauspuheen- vuorossaan, että kyllähän tämä on monessakin mielessä uusi vero. Kunnioitan niitä puhujia, jotka lähetekeskustelussa ovat rohkeasti tämän asian tuoneet julkii. Tämähän on uusi vero siellä, missä ei ole peritty esimerkiksi ed. Aittoniemen maksamia manttaalimaksuja tai missä ei ole maksettu katumaksua tai asuntotuloveroa, jotka kiinteistövero nyt korvaa. Sellaisilla alueilla sel- laisten kansalaisten osalta tässä on kysymys kiistattomasti uudesta verosta. Kyllä minusta hallituspuolueiden edustajienkin täytyy tämä asia rehelliisyyden nimissä myöntää. Kiinteistö-

veroa tullaan perimään paljon laajemmalta kansalaisryhmältä kuin näitä veroja ja maksuja, jotka se nyt korvaa.

Sitten pari ongelma-aluetta.

Ensimmäinen ongelma on mielestäni se, mikä todetaan hallituksen esityksen perustelujen sivulla 12, josta lainaan suoraan yhden kappaleen: ”Kaavamaisena verona kiinteistövero on määrältään riippumaton esimerkiksi verovelvollisen sosiaalisesta asemasta. Jolleivät kunnat nosta veroprosentteja kovin korkeiksi, kiinteistöveroon ei liity tältä kannalta suuria ongelmia. Sikäli kuin niitä poikkeuksellisisissa tapauksissa ilmenisi, taloudellisesti vaikeassa asemassa olevien verovelvollisten asema olisi turvattava asumistuella tai muilla yhteiskuntapolitiikan keinoilla.” Tässä tunnustetaan yksi ongelma ja tietysti jätetään se kuntien päätettäväksi, koska vero tulee kuntien päätettäväksi. Olen itsekin, voisiko sanoa, melko pitkäaikainen kunnan luottamusmies ja siitä tehtävästä jo eläkkeelle siirtymässä, mutta en ollenkaan luota tässä asiassa kunnanvaltuuston jäsenten sosiaaliseen mieleen eli olen hyvin pitkälle samaa mieltä kuin ed. Tennilä keskustelussa aikaisemmin. Kokeemukset ovat nämä pelot synnyttäneet. Kuntatalous tulee määrittelemään tämänkin veron käytännön kohtaantumisen, kun se on sellainen kuin perusteluissa todettiin.

Asuntotuloverossa, jonka kiinteistövero eräiltä osin korvaa, on ollut esimerkiksi se ongelma, ettei perheen kokoa ole millään tavalla otettu huomioon. Tästä on seurannut se, että isot, monilapsiset perheet ovat maksaneet ns. luksusasumisen veroa, vaikka ovat asuneet ahtaasti ja puutteellisesti perheenjäsenten lukumäärään verrattuna. Kun kiinteistövero, niin kuin perusteluissa todetaan, on kaavamainen eikä sisällä sosiaalista harkintaa, se kohdentuu myös tässä mielessä hyvin epäsosiaalisesti.

Julkisuudessa on esitetty arvioita, että kunnille tulevan veron tarkoitus olisi kompensoida ne menetykset, jotka kunnille aiheutui kunnallisen lapsivähennyksen voimakkaasta korotuksesta edellisellä vaalikaudella. En tiedä, onko tämä perustelu; jos se on, niin tämä on huono ratkaisu, koska samat lapsiperheet, jotka saivat vähennyksestä yhteiskunnallista tasoitusta, joutuvat nyt uudestaan maksajiksi. Muistutan myös, että meidän tekemämme päätös sairauskuluvähennyksen poistamisesta kohdistui hyvin voimakkaasti myös sellaisiin perheisiin, joissa on runsaasti lapsia eli potentiaalisia sairastajia enemmän kuin pienessä perheessä.

Toinen ongelma, johon puuttui vastauspuheenvuorossaan seurakunnan talouspäällikkö ed. Viljanen peräpenkiltä ja ed. Ala-Nissilä äsken, liittyy lain 3 §:ään, jonka mukaan veroa ei peritä autiokirkoista, linnasta, linnoituksesta eikä luostarista. Autiokirkko on perustelujen mukaan hieman eduskuntasalin näköinen, kun siinä sanotaan ”säännöllisestä seurakuntakäytöstä pois jäänyt kirkko” eli tavallaan museoksi muuttunut kirkko. Kaikki muut, seurakunnallisessa käytössä vakituisesti olevat kirkot tulisivat siis veron piiriin. Samalla kävisi niin kuin ed. Ala-Nissilä totesi, että seurakunnat eivät olisi veron hyötyjiä.

Mielestäni on ongelmallista myös se, että meidän kaksi kansankirkkoamme, niin kuin sanotaan, luterilainen ja ortodoksinen kirkko, asetetaan keskenään niin eriarvoiseen asemaan, että kaikista kirkoista maksetaan kiinteistöveroa, mutta pääasiassa ortodoksisen kirkon omistamista luostareista ei makseta. Täytyy muistaa, että seurakunnat työnantajina maksavat nykyisin jo suurempia sosiaaliturvamaksuja kuin esimerkiksi kunnat. Vaikka eduskunta on minunkin täällä ollessani monta kertaa asiasta lausunut entisen sosiaalivaliokunnan kautta mielipiteitään, niin asia ei ole korjaantunut. Nyt on siis tilanne, että valtiovalta käy mielestäni taas epäoikeudenmukaisesti kirkon kimppuun.

Suomen luterilaisen kirkon kirkkohallitus onkin antanut jo julki kantansa työryhmän esityksestä. Sen kannan mukaan kirkot olisi rajattava kiinteistöveron ulkopuolelle. Olen saanut käyttööni kahdesta seurakunnasta esimerkkilaskelman. Ensimmäinen on Oulun läänissä sijaitsevasta Sievin seurakunnasta, joka on maksanut katumaksua vuositasolla 12 597 markkaa, ja 0,7 prosentin mukaista kiinteistöveroa Sievin seurakunta saa maksaa 60 300 markkaa. Toinen esimerkki on Kankaanpään seurakunnasta, joka on maksanut katumaksua 9 416 markkaa ja 0,7 prosentin mukaista kiinteistöveroa joutuu maksamaan 168 500 markkaa ja samalla siis menettää eräitä verotulolajeja.

Ymmärrän niin, että kokonaiskirkolla, niin kuin sanotaan, valtakunnallisesti ajatellen kirkolla on veronmaksukykyä, mutta ongelman tässä muodostaa se, että kokonaiskirkon talous muodostuu yksittäisten seurakuntien taloudesta ja seurakuntatasolla tästä kyllä varmasti aiheutuu ongelmia.

Haluan korostaa vielä sitä, että tähän on eräänlainen arvokysymys. Itselleni tulee olemaan ongelma tämän kirkkojen kohtelun hy-

väksyminen, vaikka hyvin tiedän, mikä on hallituspuolueen kansanedustajan asema ja liikkumavapaus. Ongelma on minusta se, että tämä on arvokysymys. Minä en voi hyväksyä sitä, että alkoholitarjoilu on jatkuvasti verovähennyskeinoista ja valtio menettää siinä 1,3 miljardia markkaa verotuloja vuodessa ja nyt käy tällä tavalla sitten kirkkojen kimppuun.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunnassa voitaisiin paneutua näihin esille ottamiini ongelmiin kaiken sen ohella, mitä aikaisemmat puhujat ovat valiokunnalle evästyksiksi lausuneet.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

7) Hallituksen esitys n:o 51 laiksi maaseutuelinkeinolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Olen tehnyt eduskuntakyselyn, joka koskee huolta siitä, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaita maanviljelystiloja ei suojella oikealla tavalla, ei tietenkään jokaista tarvitse, mutta niitä pitäisi suojella muistoksi menneiltä ajoilta. Olen lähtenyt myös siitä, että ei riitä varojen myöntäminen tällaiseen suojeluun pelkästään siltä osin kuin se koskee rakennuksia, vaan tällaisen maalaiskulttuuriin kuuluu nimenomaan se ympäristö: pelot, vainiot, missä tähän maataloon liittyneet ihmiset aikanaan hurstipaita ja hurstihousut päällä ovat työskennelleet. Toisin sanoen siihen liittyy myös se, että ympäröivät pellot myös pidetään siinä kunnossa kuin ne ovat olleet aikanaan viljelyskäytössä jne.

Tämä hallituksen esitys maaseutuelinkeinolaiksi kiinnittää tähän asiaan huomiota. En väitä, että se on minun kyselyni pohjalta. Kuitenkin se antaa mahdollisuuden tähän asiaan sillä tavalla, että tällaisten kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden maanviljelystilojen saneeraamis-

ta ja ylläpitoa voidaan tukea ja myös ympäristön osalta.

Toinen asia, joka mainitaan samassa kohdassa, on Pohjanmaan mainio latoalue. Ehkä "mainio" on huono sana, mutta kulttuurihistoriallisesti arvokas latoalue, joka tulee tuhoutumaan lähitulevaisuudessa ainakin osaksi, jos siihen ei yhteiskunnan varoja saada ohjattua. Minä katson, että se on ainutkertainen; kun tuonne Lapiin päin joskus kesäiltana ajelee ja latomerta katselee, ei voi muuta kuin sitä ihailla. Sekin muistona menneiltä polvilta.

Rouva puhemies! Halusin juuri todeta puutumatta maaseutuelinkeinolain mahdollisiin ongelmiin muilta osin, että olen tyytyväinen siitä, että tässä on näihin asioihin kiinnitetty huomiota ja maaseudun kulttuurihistoriaa kohtuullisessa määrin pystytään suojelemaan. Kun täällä nyt pyritään metsätkin suojelemaan etelässä, että karpäset löytäisivät sieltä elinkumppaneita, niin kyllä nyt sentään maanviljelyskulttuurin ylläpitäminen on myös hyvin tärkeää. Olen tyytyväinen, että se on tässä otettu huomioon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys n:o 52 laiksi jakolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle laki- valiokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Olen puhunut tästä asiasta yhdeksän kertaa aikaisemmin ja nyt puhun kymmenennen kerran. Kysymys on jakolaista. Minä olen toistuvasti tehnyt kyselyitä ja puhunut eduskunnassa siitä, että jakokuntien omistamat ja yleensä siten muodostuneet maat, että ne vapautuvat laskevien vesistöjen alta, pitäisi lainsäädännöllä järjestää jotenkin siten, että ne automaattisesti Suomessa jaettaisiin vaikka lunastuksen kautta niille maan-

omistajille, joiden alueet ulottuvat esimerkiksi rantaan.

Esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä törmätään monta kertaa selvissä tapauksissa siihen, että huomataan, että maanomistaja ei omista kaan tätä rantaa 10—15 metrin kaistaleella, vaan se kuuluu usein jopa järjestäytymättömälle jakokunnalle, jonka kanssa kauppojen teko on varsin huonoa. Myös jos aikoo myydä omasta rannastaan tontin, johon saa rakennusluvan poikkeusluvalla tai normaalijärjestyksessä, saat-
taa ilmetä sama ongelma, että siinä on rantakaista, joka on jakokunnalle kuuluva, ja tämä kauppa on tällöin vaikea solmia. Näin ollen nämä jakokunnan, maat ja niitä koskeva lainsäädäntö pitäisi selkeyttää sillä tavalla, että maanomistussuhteet jonkinlaisen isojaon tyyppisesti tullaan lähitulevaisuudessa järjestämään. Tämä auttaa kaavoitusta, rantojen käyttöä ja niihin liittyviä kaappoja.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle lakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

9) Hallituksen esitys n:o 53 laiksi ulkomaalaisen Suomessa olevasta, hoidotta jääneestä omaisuudesta annetun lain kumoamisesta

sosiaali- ja terveystoimikuntaan:

10) Hallituksen esitys n:o 55 laiksi työntekijäin eläkelain väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

ensi perjantain täysistuntoon:

11) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4 ed. Rinteen ja viiden muun edustajan allekirjoittaman kirjelmän johdosta, joka sisältää muistutuksen valtioneuvoston jäsenten virkatoimen lainvastaisuudesta

12) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 8)

13) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE 9)

seuraavaan täysistuntoon:

14) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE 35)

15) Hallintovaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 43)

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.15.

Täysistunto lopetetaan kello 18.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

